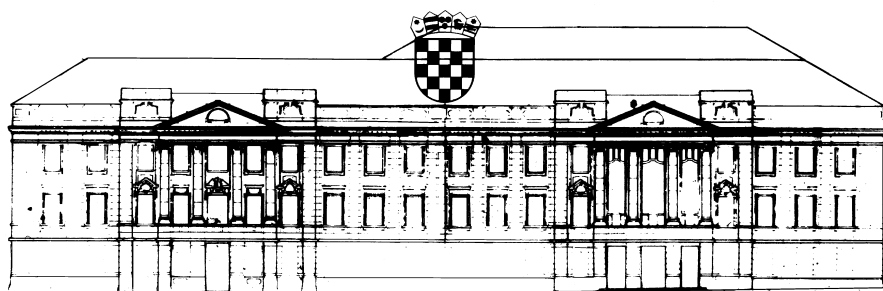

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 397

ZAGREB, 27. IX. 2004.

7. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

O HAŠKIM OPTUŽNICAMA

Pripreme za pregovore s EU

Pojačani rad Hrvatskoga sabora uvjetovan je potrebom ispunjenja programa donošenja zakona usklađenih sa zakonodavstvom Europske unije.

Isto tako i Vlada je intenzivirala pripreme za početak pregovora s Unijom. Pregovarački tim trebao bi imati 10 do 11 članova čija će imena biti poznata koncem listopada. Svaki član baviti će se koordiniranjem pregovora o srodnim temama iz sporazuma koji ima 31 poglavlje.

Glavni pregovarači formirat će svoje radne grupe u suradnji s Hrvatskim saborom, Gospodarskom komorom, nevladinim udrugama i drugim institucijama, a sve u cilju što kvalitetnijeg ekipiranja za pregovore.

U tome ne bi trebalo zaboraviti vrlo kompetentnog dr. Nevena Šimca koji je sudjelovao u pregovorima Češke i Litve za ulazak u Europsku uniju.

Najzamršeniji će biti pregovori u svezi s poljoprivredom kako bi se zaštitili interesi naših poljoprivrednika koji su već i danas ugroženi uvozom iz zemalja Europske unije.

Pregovori će, očekuje se, započeti u ožujku sljedeće godine, a na pitanje o tome kada će biti okončani, ministar vanjskih poslova dr. Miomir Žužul je odgovorio da nije toliko bitan vremenski rok koliko je važna kvaliteta pregovora.

Iskustva zemalja koje su nedavno ušle u Uniju pokazuju da se upornim i stručnim pregovaranjem može puno postići i osigurati povoljnije gospodarske uvjete. Član pregovaračke skupine zadužene za poljoprivredu osobito će morati voditi računa o hrvatskom vinogradarstvu, ribarstvu i stočarstvu, djelatnostima koje bi s jedne strane mogle biti ugrožene od europske konkurencije, a s druge strane imaju uvjete za razvoj.

Ž.S.

- Konačni prijedlog Zakona o postupku primopredaje vlasti	3
- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u odnosu na državne potpore i godišnje izvješće o državnim potporama za 2003.	8
- Prijedlog odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju obrasca zastupničke iskaznice	11
- Politički aspekt kvalifikacija inkriminiranih djela iz optužnice protiv generala Ivana Čermaka i Mladena Markača	12

PRIKAZ RADA:

- 7. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 26. I 27. SVIBNJA, 2, 3, 4, 16, 17, 18. I 30. LIPNJA TE 1. I 2. SRPNJA 2004.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POSTUPKU PRIMOPREDAJE VLASTI

Ograničene ovlasti Vlade u odlasku

Hrvatski sabor prihvatio je ovaj zakon većinom glasova ne uvaživši nijedan od podnesenih amandmana. Zakon se donosi zato što u vrijeme izbora - od trenutka raspuštanja starog do formiranja novog Vlada nema kome politički odgovarati pa je predloženo da se to uredi posebnim zakonom i to na način da se ograniče ovlasti Vlade u pogledu nekih stvari koje, najkraće, mogu pogoršati poziciju države, a i da bi se definiralo koje su sve funkcije podložne smjeni.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga evo što je o njemu uvodno rekao državni tajnik Središnjega državnog ureda za upravu, Antun Palarić.

U trenutku raspuštanja Parlamenta (izbori), do formiranja novog Vlada nema kome politički odgovarati pa je predloženo da se to uredi posebnim zakonom i to na način da se ograniče ovlasti Vlade u pogledu nekih stvari koje mogu pogoršati poziciju države.

Predlagatelj zakona, Vlada RH, smatra kako je veći problem od smjenjivanja dužnosnika (bilo je prijedloga čak da se smjenjuju i određene kategorije državnih službenika) – mogućnost da Vlada u takvom razdoblju prezaduži zemlju, odnosno preuzme obveze koje će morati plaćati neka druga vlada.

Da bi se to spriječilo Vlada - prema Konačnom prijedlogu - mora načiniti temeljito

izvješće o stanju u resorima, a posebno o preuzetim obvezama koje neće biti podmirene do formiranja novog parlamenta.

Po raspuštanju Parlamenta, vladi se zabranjuju imenovanja – rekao je državni tajnik, ustvrdivši kako je, nažalost, prethodna Vlada obavljala imenovanja – iako ne u velikom broju slučajeva.

Predloženo je, nadalje, da se Vladi ograniči pravo na zaključivanje kojima se preuzimaju nove obveze, s tim da bi ugovor zaključen protivno ovom zakonu bio pravno ništav.

Predviđena je provjera mandata službenika koji ga moraju staviti na raspolaganje. Među njima su: tajnik i zamjenik tajnika Vlade, državni tajnici, tajnici ministarstava, pomoćnici ministara, predstojnici ureda Vlade i ravnatelji državnih upravnih organizacija, glavni državni rizničar i ravnatelj agencija Vlade te ravnatelji zavoda koje imenuje Vlada. Isključena je bilo kakva mogućnost da se promjenom političke vlasti automatski ugroze državni službenici. Mandat na raspolaganje morat će staviti i državni dužnosnici koji su imenovani za članove skupština ili nadzornih odbora trgovačkih društava za koje će Hrvatski sabor utvrditi da su pod posebno-ga državnog interesa.

O sudbini takvih dužnosnika nova Vlada mora se opredijeliti u roku šezdeset dana i potvrditi njihovo imenovanje ili ih razriješiti dužnosti i imenovati novu ekipu.

Ovim bi se zakonom popunila i praznina nastala brisanjem nekih odredbi

Zakona o radu. Nepotvrđenim državnim dužnosnicima omogućilo bi se, naime, da se vrate na radno mjesto na kojem su radili ili u tijelo u kojem su radili. I za državnog dužnosnika koji je došao iz reda državnih službenika predviđena je mogućnost da se vrati na rad kod bivšeg poslodavca, kao i dužnosnik koji je prethodno radio u trgovačkom društvu. Što ne mora značiti, naglasio je Antun Palarić, da bi taj dužnosnik morao pogodovati bivšem poslodavcu - predlagatelj vjeruje da će imenovani/izabrani dužnosnici obavljati dužnost časno.

Državni tajnik je izlaganje zaključio napomenom kako Vlada ovaj zakon predlaže kao moralan čin, jer na nju će se odnositi i sama sebi nameće ograničenja.

RADNA TIJELA

Isto rješenje predvidjeti i za slučaj promjene Vlade u istom sazivu

Odbor za zakonodavstvo je imao više primjedbi na zakonski prijedlog. Zatražio je, ponajprije, da se: povjerenje "daje, a ne "uživa" te da se razvidno odredi kako se zakon odnosi i na slučaj promjene Vlade tijekom istog saziva Parlamenta (članak 2). Predloženo je, nadalje, da se precizira smisao pojma "značajnija vrijednost", a pojam "zaključivanja ugovora" zamijeni pojmom "sklapanja ugovora" i razmisli – s obzirom na moguće posljedice ništavosti ugovora

– o mogućoj šteti i određenoj nesigurnosti u pravnom sustavu (članak 5). Tu su, zatim, prijedlozi: ovlastiti Vladu ili nadležno tijelo da nabrojene državne dužnosnike razriješi prije isteka mandata, bez korištenja instituta stavljanja mandata na raspolaganje, pogotovo stoga što nema sankcija za slučaj da to ne učini državni dužnosnik (članci 6. i 7), uz upozorenje – moguće je smatrati da su snagom zakona mandati stavljeni na raspolaganje. Daljnji su zahtjevi ovoga radnog tijela: preispitati osnovanost obveze bivšem poslodavcu da primi na rad dužnosnika kojemu je pretao mandat, a i razmisliti o tome zašto državni službenik nema pravo vratiti se u državnu službu ako nema odgovarajućega službeničkog mjesta (članci 8. i 9); preispitati mogućnost korištenja pojma prijenosa vlasti (koji je širi od pojma primopredaje).

Ovlastiti Vladu ili nadležno tijelo da nabrojene državne dužnosnike razriješi prije isteka mandata, bez korištenja instituta stavljanja mandata na raspolaganje, pogotovo stoga što nema sankcija za slučaj da to ne učini državni dužnosnik.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav je: postavio pitanje suglasnosti članka 9 (pravo povratka na rad) s ustavnim odredbama o poduzetničkoj slobodi; upozorio na suvišnost odredbe članka 5, čija bi odredba mogla rezultirati nesigurnošću u pravnom sustavu; imao primjedbe u svezi s pojmovima "uživanje povjerenja" i "nesmetani rad": predložio da se predvidi kako Vlada može razriješiti dužnosnike, a ne da oni stavljanju mandat na raspolaganje.

Pravo na povratak - nakon pet godina

Klub zastupnika HNS-a i PGS-a je podnio dva amandmana. Prvim je predložio da se člankom 5. predvidi kako

Vlada ne bi od dana raspisivanja izbora smjela zaključivati ugovore "čija vrijednost prelazi 10 posto vrijednosti predviđene proračunske stavke" (neadekvatan i nejasan je pojam "značajnije vrijednosti"), a člankom 2. da razriješeni dužnosnik ne ostvaruje pravo povratka na rad ukoliko je na dužnosti, odnosno dužnostima, proveo više od pet godina. U obrazloženju drugog amandmana podsjeća se da je takva odredba postojala u Zakonu o radu, iz kojega je brisana.

Preciznije

Klub zastupnika HSP-a podnio je osam amandmana, čija je temeljna svrha, kako stoji u obrazloženju, precizno propisivanje i uređivanje svih pitanja bitnih za tijek prijenosa vlasti odmah po raspisivanju izbora do postupka primopredaje vlasti. Predložio je ponajprije promjenu naziva zakona u "Zakon o prijenosu vlasti". Drugim je amandmanom predložena izmjena u članku 1, tako da bi se njime utvrdilo kako se zakonom uređuju sva bitna pitanja vezana uz postupak prijenosa vlasti od dana raspisivanja parlamentarnih izbora do postupanja u samoj primopredaji vlasti te da se propisuju ograničenja Vlade RH od dana raspisivanja parlamentarnih izbora do stupanja na dužnost novoizabrane Vlade nakon provedenih parlamentarnih izbora. Izmijenjenim člankom 2, prema njihovu prijedlogu, utvrđuje se da od dana raspisivanja parlamentarnih izbora Vlada ne može donositi odluke o imenovanjima na dužnosti te da ona, iznimno u slučaju prijeko potrebe, a radi osiguranja nesmetanog rada tijela središnje državne uprave ili drugih državnih tijela može imenovati obnašatelja dužnosti. Četvrtim se amandmanom predviđa da Vlada od dana raspisivanja parlamentarnih izbora ne može sklapati ugovore niti prihvaćati druge obveze po državu značajnije novčane ili materijalne vrijednosti. Iznimno, prema tom rješenju ona bi – po pribavljenom mišljenju Predsjednika Republike – trebala sklopiti ugovore radi ispunjenja ranije preuzetih međunarodnih obveza ili radi otklanjanja znatnije materijalne ili druge štete.

Sljedeći je amandman pravno-tehničke naravi, a šestim se predviđa da danom stupanja Vlade na dužnost državnim dužnosnicima koji su članovi skupština trgovačkih društava, predsjednicima i članovima nadzornih odbora trgovačkih društava za koje je Hrvatski sabor utvrdio da su od posebnoga državnog interesa, stavlja članstvo u tim tijelima na raspolaganje tijelu koje ih je imenovalo.

Sedim amandmanom predloženo je uvođenje još jednog članka, kojim se utvrđuje da prijenos vlasti nadzire posebno parlamentarno povjerenstvo (predsjednik i šest članova iz reda zastupnika Hrvatskog sabora), kojega imenuje novi saziv.

Dražen Bošnjaković (HDZ) predložio je brisanje drugog stavka članka 5, s obrazloženjem da bi to moglo rezultirati nesigurnošću u pravnom sustavu. Republika Hrvatska je kod sklapanja ugovora ugovorna stranka i Zakonom o obveznim odnosima je točno propisano u kojem slučaju su obvezno-pravni ugovori ništavni pa se ovim zakonom to pitanje ne može uređivati.

RASPRAVA

Nakon državnog tajnika, **Antuna Palarića**, izlagao je **Dražen Bošnjaković**, u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

U treće čitanje

Da zakonski prijedlog ide u treće čitanje predložio je, u ime Kluba zastupnika HSP-a, **Pero Kovačević**. Uvodno je ustvrdio kako je zakonski prijedlog nekonzistentan i neobične pravne stilizacije, dometnuvši kako to ne čudi jer takvi od Vlade stižu često. Zastupnik je zatim upitao zašto nema predsjednika Sabora, koji je, po njegovoj tvrdnji, Prijedlog trebao vratiti predlagatelju (podsjetivši kako je u slučaju prijedloga HSP-a u svezi s Družbom Adria držao "pravne lekcije". Rekavši kako je prijedlog takav zato što je Vlada prisvojila tuđu (HSP-ovu) ideju, zastupnik je obrazložio HSP-ove amandmane. Iz

tog dijela njegova izlaganja izdvajamo: upozorenje da je izraz "primopredaja" daleko uži od izraza "prijenos vlasti"; napomenu kako će zakon spriječiti "pogađanja" o deficitu Proračuna; upit – gdje su kaznene odredbe, odnosno što će biti ako se mandat ne stavi na raspolaganje.

Vlada ne bi od dana raspisivanja izbora smjela zaključivati ugovore čija vrijednost prelazi 10 posto vrijednosti predviđene proračunske stavke (neadekvatan i nejasan je pojam "značajnije vrijednosti")

Odgovarajući na upit, **Antun Palarić** je rekao da će Vlada takvoga jednostavno razriješiti, da to rješenje već postoji u drugom zakonu pa stvari ne treba ponavljati.

Pravna norma bez posljedica

U ime Kluba zastupnika HSS-a, **Josip Vresk** je predložio da se ide u treće čitanje, upozorivši kako je i izvješće Odbora za zakonodavstvo bila "tihan" sugestija za to (ili da se popravi amandmanima). Naziv je zakona nebitan, tema bi mu trebala biti – davanje prava Vladi da razriješiti određene dužnosnike i nije njih same potrebno obvezivati da stave mandate na raspolaganje.

Predvidjeti da prijenos vlasti nadzire posebno parlamentarno povjerenstvo (predsjednik i šest članova iz reda zastupnika Hrvatskog sabora), kojega imenuje novi saziv.

Ovaj klub je, nadalje, ukazao na neodređenost članka 5, rekavši da je teško odrediti imovinski cenzus do kojeg Vlada može zaključivati ugovore, a

nakon kojeg ne smije. Jer ima ugovora koji su financijski "teški", ali ih Vlada mora sklopiti da ne bi nastala šteta po državu. Uz to, ako se utvrdi ništavost zakona to nema pravnog učinka, jer time nije oduzeto pravo drugoj ugovornoj strani na naknadu štete.

HSS-ovci su imali prigovor i u svezi s rješenjem o dužnosnicima trgovačkih društava (život se, upozorili su, odvija pa je pitanje je li odredba provediva). Za članak 9 – koji, tvrde, i ne spada u ovaj zakon već u Zakon o pravima državnih dužnosnika - njihov je predstavnik rekao da je riječ o pravnoj normi bez posljedica jer nisu predviđene sankcije ako bivši poslodavac ne primi razriješenog dužnosnika na rad. Preciznije bi trebalo urediti stavak 3. toga članka, kojim je određeno da će se pobliže urediti uvjeti i rokovi ostvarivanja prava (što ako se ugovor ne sklopi?).

Suvišan je članak 10. kojim je utvrđeno da do ostvarenja prava povratka razriješeni dužnosnik ostvaruje pravo na naknadu sukladno Zakonu o pravima i obvezama državnih dužnosnika.

Zakonom ugovore nije moguće proglasiti ništavnim

Za treće čitanje založio se, u ime Kluba zastupnika SDP-a, mr. sc. **Mato Arlović**. Uvodno je rekao kako je načelno pitanje – treba li uopće ovu materiju regulirati zakonom. U razvijanim demokracijama i zemljama u kojima se dosljedno prakticira demokratski ustroj i politika zna se da nakon izbora sve osobe imenovane ili birane na određenu dužnost moraju i mogu biti razriješene. Ako je riječ o prijelaznoj fazi u razvoju hrvatske demokracije – neka bude, ali trebalo bi sve odnose urediti dosljedno i konzistentno, rekao je zastupnik.

On je, nadalje: upitao je li uopće moguće detaljno izvijestiti o stanju u području rada koje pokriva jedno ministarstvo (članak 2), uz napomenu kako prema Ustavu članovi Vlade ne upravljaju pojedinim tijelima nego odgovaraju za područje rada za koje su osobno odgovorni pa bi trebalo propisati da su

dužni izvijestiti o kretanjima i stanju u području rada koje pokrivaju.

Predstavnik SDP-a je, nadalje: upitao mora li Vlada izvijestiti o podmirenim ili nepodmirenim obvezama, jer ako je riječ o ovim drugima to je prezahtjevno – znači da ona mora izvijestiti o svim međunarodnim ugovorima, iz kojih za državu proizlaze obveze, a to nije moguće. Trebalo bi povući distinkciju između dospelih a nepodmirenih obveza i općenito preuzetih obveza – rekao je mr. sc. Arlović. On je zatim rekao kako se nameće materijalno-pravno pitanje – što je s ugovorima posljedica čijeg nezaključivanja bi bilo – neostvarivanje određene koristi po Republiku.

Je li provediva odredba o dužnosnicima trgovačkih društava?

Zastupnik je, zatim, upozorio da ugovore nije moguće zakonom proglasiti ništavnim, može se eventualno preispitati jesu li štetni i putem suda ih proglasiti ništavnim ili, eventualno, razmotriti otkazivanje u odnosu na treće osobe.

Iz izlaganja još izdvajamo sljedeća upozorenja: u stavku 2. članka 6. ne razlikuje se pitanje čina razrješenja od ponovnog imenovanja; što je s izabranima – oni, izgleda, ne bi trebali staviti mandat na raspolaganje; što je s upravnim vijećima u ustanovama i poduzećima od javnog značaja; članci 8, 9. i 10. su suvišni jer su ta pitanja regulirana izmjenama Zakona o državnim dužnosnicima; predviđeno rješenje prema kojem se, ugovorom između dužnosnika koji se vraća bivšem poslodavcu i poslodavca, može stvoriti situacija da dođe do sukoba interesa – bivši poslodavac može zahtijevati određeno nezdravo pogodovanje (kroz predlaganje pojedinih zakona).

Zakon potreban s obzirom na politički ambijent

Zakonski prijedlog je u ime Hrvatske demokratske zajednice podržao **Darko Milinović**, rekavši da ga je potrebno

donijeti s obzirom na "politički ambijent". Tekst se može poboljšati amandmanima (nomotehničke su primjedbe dobrim dijelom opravdane).

Po njegovoj tvrdnji, nedvojbeno najopasnija je odredba članka 5 (ništavost ugovora), jer to dovodi do pravne nesigurnosti. Naime, Republika Hrvatska je u pravnom prometu pravni subjekt kao i svaka druga firma, odnosno trgovačko društvo. Predviđeno rješenje nije opravdano ni s ustavno-pravnog aspekta, a uz to ništavost ugovora propisana je Zakonom o obveznim odnosima.

Zastupnik je izlaganje zaključio napomenom kako će se donošenjem ovog zakona (može i u ovom čitanju prihvatiti li Vlada dio amandmana) izbjeći žučne rasprave kod sljedećih primopredaja vlasti.

A što je s nižim razinama vlasti?

Temeljni je stav **Kluba zastupnika LIBRE** da zakon treba donijeti – izvijestio je zastupnik **Jozo Radoš**, rekavši da zakon sam po sebi, zapravo, neće riješiti mnogo toga. Riječ je, kako je naglasio, o pitanju političke volje, želje, političke kulture da se neka pitanja riješe civilizirano. A da se to postigne potrebne su godine, a interes je zemlje što prije – da se ne bi mjesecima, pa i godinama navodno otkrivale nove stvari koje se nisu znale kod primopredaje vlasti. Što unosi nered u politički život te, što je opasnije, može biti alibi da se ne radi ništa, da se stvari stalno vraćaju natrag, zaključio je zastupnik.

Rekavši da je dobro što su definirane sve dužnosti kod kojih se može očekivati smjena – da se ona ne bi doživljavala kao izraz političkog revanšizma nego kao normalna politička volja da državom upravljaju oni koji dolaze na vlast, Radoš je upitao – a što je s nižim razinama vlasti. Upozorio je da ne bi bilo dobro da se oni "dolje" ne mijenjaju, jer je dio tih službenika na radna mjesta došao zahvaljujući laktašenju, dodvoravanju i političkoj podobnosti. Uz to, kod smjene vlasti postoji nesigurnost čak do

razine načelnika pojedinih odjela, što je vrlo loše po državnu upravu.

U razvijenim demokracijama i zemljama u kojima se dosljedno prakticira demokratski ustroj i politika zna se da nakon izbora sve osobe imenovane ili birane na određenu dužnost moraju i mogu biti razriješene. Ako je riječ o prijelaznoj fazi u razvoju hrvatske demokracije – neka bude zakon, ali trebalo bi sve odnose urediti dosljedno i konzistentno.

Predstavnik Kluba zastupnika LIBRE je još, među ostalim: upozorio da se članak 5. može široko interpretirati – osim materijalne štete koja bi mogla nastati nezaključivanjem ugovora ovo rješenje može biti korišteno za političku retoriku, odnosno foklor kakav se mogao slušati proteklih mjeseci; zatražio od predlagatelja da razmisli o oštroj formulaciji, uz upit smije li tako opasna odredba stajati u zakonu (unosi pravnu nesigurnost u funkcioniranje države napose segmenata koji posluju s njom); izvjesnost povratka osigurati i državnom službeniku (istim ili približnim rješenjem).

Stav – ovisno o Vladinim amandmanima

U ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a **Dragutin Lesar** je zastupnik izvijestio da će njihov stav ovisiti o Vladinu stavu o amandmanima. Uvodno je najprije podsjetio na svoj upit iz prvog čitanja – kojim će se zakonom regulirati pitanje prijenosa vlasti u lokalnoj i regionalnoj samoupravi te na tvrdnju kako su svi koji su propustili donijeti zakon pogriješili.

On je, zatim, rekao kako članak 3. ne rješava nijedan problem te da nije točna tvrdnja kako Vlada sama sebi stavlja obveze (takvu odredbu svatko može tumačiti kako želi). Trebalo bi stoga

odredbu dopuniti – tako da bivša Vlada novu izvijesti o preuzetim, a nepodmi- renim obvezama do primopredaje vlasti – po modelu i obrascima MMF-a. S tim u svezi napomenuo je kako nijedan obračun po hrvatskim propisima nije bio predmet suglasja, zastupnici su morali prihvatiti kao činjenicu jedino ono što se izračunalo u Washingtonu.

U svezi sa člankom 6 (mandati na raspolaganje) zastupnik je upitao - zašto ne uvrstiti i ravnatelje ustanova, jer su najveće polemike i svađe posljednjih šest mjeseci bile oko njih. Znači li to što se u njih ne dira da ova Vlada odustaje od toga da predmet smjena nakon izbora budu i šefovi klinika, ili je to pravilo vrijedilo samo sad i nikad više - upitao je predstavnik HNS-a i PGS-a.

Zakon sam po sebi, zapravo, neće riješiti mnogo toga. Riječ je o pitanju političke volje, želje, političke kulture da se neka pitanja riješe civilizirano.

U nastavku izlaganja, on je obrazložio svoje amandmane te podsjetio kako su mu kod izmjene Zakona o radu na upozorenje kako po izbacivanju rješenja iz tog zakona ničime nije regulirano pravo dužnosnika da se vrati bivšem poslodavcu predstavnici Vlade odговорili da "lupeta gluposti". A odredba članka 9. suprotna je zakonima o pravima dužnosnika, pravima saborskih zastupnika i o lokalnoj i regionalnoj samoupravi (njima se, naime, vraća pravo mirovanja ugovora o radu na pet godina, a u spomenutom članku nema limita). To dokazuje, rekao je Lesar, da nema suglasja u vladinim koordinacijama.

Uspostavljena visoka razina kulture

Antun Palarić, predstavnik predlagatelja, izvijestio je zastupnike da Vlada priprema reformu lokalne samouprave, da je u planu da svi zakoni budu usvojeni prije sljedećih izbora. Uzet će u obzir,

dometnuo je, prijedlog HNS-a i PGS-a i pokušat će to analogno riješiti Zakonom o samoupravi. Povodom Lesarove primjedbe da nema koordinacije unutar Vlade, Palarić je rekao da se mora voditi računa da je predlagatelj ovog zakona Vlada, a tri spomenuta zakona – Odbor za izbor i imenovanje. On je još napomenuo kako je primopredaja vlasti obavljena bez velikih tenzija te da je uspostavljena visoka razina kulture.

Odredba članka 9. suprotna je zakonima o pravima dužnosnika, pravima saborskih zastupnika i o lokalnoj i regionalnoj samoupravi. Njima se, naime, vraća pravo mirovanja ugovora o radu na pet godina, a u spomenutom članku nema limita.

Dragutin Lesar je na to uzvratilo kako nije točno da Vlada ne zna za ove prijedloge – dala je pozitivno mišljenje o njemu. Na to je potpredsjednik mr. sc. **Mato Arlović** upozorio kako nije riječ o ispravku netočnog navoda jer je Palarić, kao predstavnik predlagatelja, rekao da predlagatelj spomenutih zakona nije Vlada, a ne je li s time upoznata ili ne.

Jozo Radoš (LIBRA) ispravio je Palarića, rekavši da ono što se događalo u prvoj polovici godine svjedoči o niskoj razini političke kulture kod primopredaje vlasti.

Vlada jedno radi, drugo misli

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je, najprije, ustvrdila kako se Vlada nakon smjene vlasti ponašala posve suprotno onome što je istovremeno predlagala. Podsjetivši na riječi ministra Hebranga da su ravnatelji bolnica političke osobe i da su ta mjesta politička, zastupnica je upozorila kako iz zakonskog prijedloga ne proizlazi da će se smjenjivati i oni. Što je s direktorima državnih poduzeća, upraviteljima u carini, policiji – koji se svi odreda smje-

njuju – upitala je, ustvrdivši kako Vlada jedno radi, a drugo misli, odnosno da želi iskoristiti situaciju.

Podsjeća to, napomenula je, na ono što se devedesetih dogodilo sa sudovima, od čega se pravosuđe neće oporaviti još desetljeće. Tek nakon čistki uvedena je neovisnost pravosuđa i trajnost funkcije. U svezi sa člankom 4 (zabrana imenovanja, osim izuzetno) zastupnica je upozorila kako se zaboravilo da Vlada imenuje i putem određenih zakona u određenom roku pa da se nameće upit – što ako taj rok padne u izbornu vrijeme.

Ova je zastupnica još u svezi s predviđenim rješenjem o ništavosti ugovora upitala – što je sa svima onima koji posluju s državom te tko će snositi troškove takvog ugovora nastupi li šteta za (u pravilu) drugu ugovornu stranu.

Iz izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako će rješenje o rasporedu državnog dužnosnika na bivše radno mjesto samo ako ima mjesta izazvati nesigurnost u tijelima državne uprave (zašto bi netko zbog četiri godine mandata izgubio radno mjesto, a zasigurno se radi o kvalitetnom čovjeku).

Što je s direktorima državnih poduzeća, upraviteljima u carini, policiji – koji se svi odreda smjenjuju? Vlada jedno radi, a drugo misli, odnosno želi iskoristiti situaciju.

Damir Sesvečan (HDZ) je predložio – da bi se izbjegle dvojbe u slučaju kad dužnosnik ne želi staviti mandat na raspolaganje – da se Vladi omogući da takve dužnosnike razriješi bez ograničenja.”

Zastupnik je, nadalje, zatražio, odnosno ocijenio: preciznije definirati značenje odredbe da Vlada ne smije zaključivati ugovore ”značajnije vrijednosti te definirati što su ugovori ”značajnije vrijednosti” (članak 5); dvojbena je odredba o ništavosti zaključenog ugovora; predvidjeti istu mogućnost povratka na

posao i državnim dužnosnicima koji su prethodno radili kao državni službenici ili namještenici.

Po ocjeni **Jure Bitunja (HDZ)**, predložen je solidan zakon koji će, dorade amandmanima, osigurati primopredaju vlasti po europskim standardima. On je još ustvrdio kako je primjereniji naziv zakona kakav je predložila Vlada te izjavio da sadašnja Vlada nije ponovila pogrešku prošle – nije bilo sječe kadrova u sredstvima javnog priopćavanja u većinskom državnom vlasništvu, što je značajan pomak.

Apsolutno nepotreban zakon

Očito je neljubitelja nogometa malo u sabornici – riječi su kojima je **Florian Boras (HDZ)**. Rekao je zatim kako se njegovo mišljenje razlikuje od svih iznesenih, pa i onih zastupnika HDZ-a. On smatra da je zakon apsolutno nepotreban. Sa stajališta struke neprihvatljivo je obrazloženje Prijedloga. Ili se stvar, kako je rekao, regulira jasno dokraja ili se prepusti običajima ili drugim propisima.

Zakon nije potrebno donijeti, naglasio je, rekavši da na to upućuje dobra protekla praksa i način na koji je 1990. obavljen prijenos – po pravilima običaja i u granicama političke uljudnosti. Nije ga potrebno donijeti ni stoga što ni najmaštovitiji zakonodavac ne može propisati anomalije i događaje koji su se zbili krajem 2003, kad je donesen Plan obnove Vukovara za razdoblje 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008. te Plan razvoja malog i srednjeg poduzetništva (do konca 2007). Planovi su, kako je rekao, legitimni, ali nisu politički oportuni (Račanova ”petoljetka” donesena je, po njegovim riječima, zbog osobne promocije i obmane javnosti). Je li uobičajeno da jedno ministarstvo za tako važno područje donosi planove na isteku svog mandata za nekog drugog – upitao je zastupnik.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: zahtjev da se van snage stavi Zakon o sukobu interesa (kojim je, primjerice, seljaku zabranjeno obrađivati zemlju), a donese uljuđen, korektan, naprimjer

kakav ima BiH (zahvaljujući međunarodnom patronatu).

Hrvatska realnost je nešto posve drugo

Replicirajući, **Antun Peruško (SDP)** je rekao da bi bio protiv donošenja ovog zakona da se zaista ide prema uljudbenom društvu, ali hrvatska realnost je nešto posve drugo pa je njegovo donošenje prijeka potreba, i to uz njegovo transferiranje i na lokalne razine. Možda je rješenje, napomenuo je, treće čitanje. Zamjerivši prethodniku što prigovara baš kad je riječ o programima za Vukovar i malo poduzetništvo ustvrdio je kako veći stupanj konsenzus (ribolovno-ekološka zona) nije postignut isključivo zbog posljednjeg istupa premijera Sanadera, što pokazuje da se još ne ide prema uljudbenom društvu o kojem govori Boras.

Uzvrćajući Perušku, **Florijan Boras** je rekao da treće čitanje nije izlazio jer je sve od početka krivo postavljeno. Trebalo bi ostati u okvirima običaja i dosadašnje prakse, uz odbacivanje svega onog što je bilo loše.

U novom javljanju, državni tajnik, **Antun Palarić**, rekao je kako je Vlada bila u dilemi – predložiti ili ne ovaj zakon, ali je zbog financijskih dubioza zaključila da se one ne smiju ponoviti te da se to pitanje mora razriješiti. Inače,

praksa primopredaje vlasti je iznad razine predloženog zakona, naglasio je, ustvrdivši kako su mnogi pomoćnici

Zakon nije potrebno donijeti - na to upućuje dobra protekla praksa i način na koji je 1990. obavljen prijenos vlasti - po pravilima običaja i u granicama političke uljudnosti. Nije ga potrebno donijeti ni stoga što ni najmaštovitiji zakonodavac ne može propisati anomalije i događaje koji su se zbili krajem 2003.

inistara ostali na svojim mjestima (što više neki su i napredovali, kao i ravnatelji Vladinih agencija. Nema govora o revanšizmu, rekao je, ali reda mora biti i ovako pobrojane najviše državne dužnosti podložne smjeni stabilizirat će politički sustav i osigurati transparentnost.

GLASOVANJE O AMANDMANIMA

Nije prihvaćen nijedan amandman, a povučena su dva. Iz obrazloženja predstavnika predlagatelja, državnog tajnika **Antuna Palarića** s tim u svezi izdvaja-

mo: predloženi naziv zakona je usklađen s njegovim sadržajem; Vlada će se ovlastiti ma koristiti u skladu sa zakonom, i taj se instrument ne želi staviti van snage zbog okolnosti koje se mogu javiti, a zbog kojih bi bilo potrebno donijeti uredbu sa zakonskom snagom (nije pomoglo ni pojašnjenje podnositelja da bi se to odnosilo samo na uredbu kojima se suštinski ne mijenjaju zakoni); namjera je Vlade da u kratkom vremenu dok (stara) vlada nema legitimitet ne zadužuje zemlja i ne stvaraju nove obveze, koje će morati podmirivati neka nova vlada; Vlada inzistira na tome da i druga strana koja sklapa ugovore s Vladom kojoj istječe mandat bude svjesna mogućih posljedica ukoliko sudjeluje u nekakvim nedopuštenim aktivnostima (nakon objašnjenja Bošnjaković je povukao amandman); pravo povratka na rad je jedno od prava koja moraju pripadati državnim dužnosnicima i ograničavanje na pet godina se ne prihvaća (Lesarov komentar: neviđena privilegija dužnosnika, kakve još nije bilo – po njoj bi se netko imao pravo vratiti na rad u istu firmu i nakon 20 godina); ne treba osnivati posebno povjerenstvo za provedbu zakona – sve će vlade poštovati odredbe ovog zakona.

Hrvatski sabor je Zakon o postupku primopredaje vlasti izglasao u tekstu predlagatelja sa 82 glasa "za", 17 "protiv" i 18 "suzdržano".

J.R.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA U ODNOSU NA DRŽAVNE POTPORE I GODIŠNJE IZVJEŠĆE O DRŽAVNIM POTPORAMA ZA 2003. GODINU

Novi sustav državnih potpora

Zastupnici su na 7. sjednici Hrvatskog sabora jednoglasno sa 112 glasa "za", prihvatili Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u odnosu na državne potpore i Godišnje izvješće o državnim potporama za 2003. godinu.

O IZVJEŠĆU

U ime Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Prijedlog je dodatno obrazložio **Nikola Popović**, član Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja. Pritom je naglasio kako se Izvješće sastoji od dva dijela od

kojih se prvi odnosi na rad Agencije i sam sustav državnih potpora, dok je u drugom dijelu dan prikaz državnih potpora za 2002. i 2003. godinu, prema metodologiji koja je usklađena s metodologijom Europske unije. Prema toj metodologiji državnim se potporama smatraju svi stvarni i

potencijalni rashodi ili umanjeni prihodi države, koji narušavaju, ili bi mogli narušiti, tržišno natjecanje davanjem povlastica korisniku državne potpore, odnosno davanjem prednosti nekim poduzetnicima. Preciznije, državnim se potporama smatraju samo oni izdaci koji imaju učinke na tržišno natjecanje i na trgovinu s Europskom unijom. Državnim potporama smatraju se i potpore za ublažavanje ili otklanjanje šteta prouzročenih prirodnim nepogodama, izvanrednim ili ratnim okolnostima, potpore koje potiču gospodarski razvoj područja s neobičajeno niskim životnim standardom ili velikom nezaposlenosti, potpore namijenjene promicanju kulture i zaštite baštine, potpore namijenjene provedbi značajnih projekata ili otklanjanja poteškoća u gospodarstvu, potpore namijenjene poticanju određenih gospodarskih djelatnosti

U 2003. godini u Hrvatskoj su dodijeljene državne potpore u iznosu od 5 milijardi 987 milijuna kuna što je 22% više u odnosu na 2002. godinu.

ili određenih gospodarskih područja. Potpore se mogu dodijeliti u obliku izravnih subvencija iz proračuna, povoljnijih kredita, državnih jamstava, poreznih izuzeća ili oprosta poreza, smanjivanju obveza o doprinosima i otpisima potraživanja, te prodajom državne imovine ispod tržišne cijene. Popović se osvrnuo i na rad Agencije kojoj su dani u zadatak poslovi odobravanja, nadziranja i povrata općih i posebnih državnih potpora, a što je u skladu sa člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Agencija je započela s radom krajem 2003. godine, a u siječnju 2004. godine Hrvatski je sabor potvrdio njen Statut kojim je ustrojen poseban sektor za državne potpore, te su tako stvoreni formalni uvjeti za obavljanje poslova vezanih uz državne potpore. U svom radu, Agencija se prvenstveno koncentrirala na uspostavu suradnje i redovite komunikacije s nadležnim tijelima državne uprave, Vladom Republike Hrvatske, ministar-

stvima i državnim uredima radi stvaranja preduvjeta za početak primjene Zakona o državnim potporama, a koji je na prijedlog Agencije izmijenjen Zakonom o izmjenama i dopunama. Sukladno obvezi iz nacionalnog programa i plana provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, dodao je Popović, Vijeće je usvojilo i predložilo Vladi donošenje programa dinamike usklađivanja postojećih programa državnih potpora s europskim kriterijima. Agencija je isto tako uspostavila suradnju sa znanstvenim institucijama poput Instituta za javne financije s kojim trenutno radi na provedbi više projekata iz područja državnih potpora. Suradnju je Agencija uspostavila i na međunarodnom planu surađujući sa Sektorom za nadzor državne pomoći Ministarstva financija Republike Slovenije. S obzirom na to kako se radi o novom sustavu, napomenuo je Popović, Agencija je pokrenula program stručnog usavršavanja kadrova u Agenciji, ali i u drugim tijelima državne uprave, a koji se financira kroz CARDS program od strane Europske unije. Obrazlažući drugi dio Izvješća Popović je istaknuo podatak prema kojem su u 2003. godini u Hrvatskoj dodijeljene državne potpore u iznosu od 5 milijardi 987 milijuna kuna što je 22% više u odnosu na 2002. godinu, ali manje nego 2001. godine. Udio državnih potpora u 2001. godini u bruto društvenom proizvodu BDP-u iznosio je 3,9%, 2002. 2,8%, a prošle godine 3,2%. Izvješće pokazuje kako se najveći dio državnih potpora u 2002. i 2003. godini odnosi na sektorske potpore, odnosno na potpore koje se dodjeljuju pojedinim gospodarskim granama ili grupacijama, a čine čak 51,2% ukupnih potpora. Usporedbe radi od ukupnih potpora u Europskoj uniji na sektorske potpore otpada svega 21%. S druge strane horizontalne potpore, odnosno potpore pojedinim poduzetnicima čine tek 6,9%. Iako je prepoznatljiv trend porasta tih potpora u protekle dvije godine, zabrinjava činjenica da takve potpore u Europskoj uniji čine čak 51% svih potpora. Porast je zamjetan i glede regionalnih potpora kojima se sprječava koncentracija proizvodnje u određenim područjima, te potiče gospodarski razvitak siromašnijih područja. U Hrvatskoj je zabilje-

žen rast sa 0,7% u 2002. na 4,4% u 2003. godini. Važno je istaknuti i podatak kako potpore poljoprivredi i ribarstvu u Hrvatskoj čine 36%, a u Europskoj uniji 28% ukupnih potpora. U zaključku svog izlaganja Popović je naglasio kako je svrha ovog izvješća razvidno i pregledno prikazati strukturu potpora u RH kako bi se taj sustav mogao poboljšavati kako bi se potpore usmjeravale prema onim ciljevima koji mogu pridonijeti rastu ukupnog gospodarstva, a tu su značajne prije svega horizontalne potpore. Naredno razdoblje mora biti obilježeno kao razdoblje usuglašavanja postojećih programa po kojima se dodjeljuju državne potpore, odnosno postojeći se programi moraju usuglasiti s kriterijima i mjerilima koja proizlaze iz novog sustava državnih potpora.

STAJALIŠTE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije imala primjedbi na Izvješće.

RADNA TIJELA

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je Izvješće Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, te jednoglasno predložio Hrvatskom saboru njegovo prihvaćanje.

Odbor za europske integracije također je podržao Izvješće, ali je predložio još i dva zaključka. Prvim prijedlogom zaključka potiču se nadležna tijela za davanje državnih potpora na nastavak procesa smanjivanja i restrukturiranja sustava državnih potpora u skladu sa standardima i kriterijima Europske unije. Drugim se zaključkom potiče Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na što bržu uspostavu cjelovitog sustava praćenja državnih potpora koji će se temeljiti na vlastitoj bazi podataka i metodologiji obuhvata podataka.

RASPRAVA

Izvješće samo kao informacija

U ime Kluba zastupnika SDP-a zastupnica **Dragica Zgrebec** je podržala

Izvješće ocijenivši ga dobrim. Isto tako podržala je i zaključak Agencije za potrebom izrade zakonskog okvira za provedbu sustava, te stručno osposobljavanje čime će oblici državnih potpora manje narušavati tržišno natjecanje. Komentirajući podatke sadržane u Izvješću, zastupnica je istakla kako potpore poduzetnicima na tržištu, a koje se odnose na istraživanje i razvoj, zaštitu okoliša, sanaciju i restrukturiranje, suradnju s malim i srednjim poduzetnicima, zapošljavanje, usavršavanje i kulturu trebaju imati veće učešće u ukupno isplaćenim potporama. Potrebno je povećati, dodaje zastupnica, i regionalne potpore s obzirom na velike razlike u razvijenosti pojedinih područja u Hrvatskoj. Glede tog cilja Dragica Zgrebec je izrazila zabrinutost najavama smanjenja olakšica u poreznom sustavu za tu namjenu. U zaključku izlaganja zastupnica je napomenula kako se Izvješće zbog toga što Agencija nema vlastitu bazu podataka, temelji na podacima iz državnog proračuna, te bi trebalo osigurati sredstva kako bi se Agencija osposobila za ovaj zahtjevan i značajan posao.

Bez jakog poticanja poduzetništva nema ni rasta zaposlenosti.

Zastupnik **Šime Prtenjača** u ime Kluba zastupnika HDZ-a podržao je Izvješće, ali je iznio nekoliko primjedbi i napomena s ciljem da se nedostaci u budućnosti korigiraju. Prva zamjerka se odnosila na prvi dio Izvješća koji se odnosi na rad Agencije i elaboraciju zakonskih okvira na temelju kojih se izradilo Izvješće. Prema mišljenju zastupnika, taj je dio izrađen previše detaljistički, te ga je nemoguće i nepotrebno komentirati. U drugom dijelu Izvješća, dodaje zastupnik, vidljiv je izostanak vlastite baze podataka odnosno vidljiv je nedostatak informacija na osnovi kojih bi se mogla dati ocjena jesmo li ili nismo postigli cilj, jesmo li postigli makroekonomske efekte koje smo željeli postići u pojedinim sektorima, te jesu li ti ciljevi usklađeni s tržišnim meha-

nizmom. Ukoliko se potpore promatraju po sektorima, može se samo komentirati je li malo ili puno izdvojeno za koji sektor, ali ne dobijemo sliku kako su se sredstva trošila unutar sektora, odnosno jesu li se trošila namjenski i koji su bili učinci. Kada bismo imali, kod regionalnih potpora, podatke 21 županije, mogli bismo vidjeti u kojim područjima i na koji način su se ta sredstva disperzirala. Nedostatak vlastite baze podataka ne može biti izgovor jer se moglo doći do podataka koje posjeduje Ministarstvo financija za prošlu godinu, te se mogla dati ocjena o ciljevima i rezultatima tih ciljeva. Ovakvo se Izvješće, zaključuje Prtenjača, može samo prihvatiti ili primiti na znanje kao informacija, ali bez dublje analize ili konkretnih podataka iz kojih bi mogli zaključiti kako usmjeriti daljnje korištenje potpora.

Poduzetništvo kao temelj razvoja

U ime Kluba zastupnika HSS-a Izvješće je komentirao zastupnik **Luka Roić**. U uvodnom je dijelu Roić istaknuo kako Izvješće zbog činjenice da se temelji na podacima Ministarstva financija nije posve potpuno, a upitna je i njegova pravovaljanost. Radi detaljnije analize potrebno je detaljnije Izvješće u kojem bi se moglo vidjeti koja su to poduzeća koja su dobila potpore, subvencije, jamstva, kojim su to poduzećima otpisivani dugovi, a kojima nisu. U Hrvatskoj se, dodaje Roić, ustalila praksa davanja državnih jamstava po čudnim kriterijima jer tržišna ekonomija vlada samo za one naivne. Rijetko pobjeđuju najbolji jer se radi o politički bliskim osobama, o zavičajnim i rođačkim vezama, te o potkupljanju. Iz tog razloga je, smatra Roić, potrebno izraditi izvješće u kojem se neće prikazati samo ukupan iznos već i struktura, namjena trošenja državnih potpora. Komentirajući državne potpore od milijardu i 414 milijuna kuna u promet, zastupnik je istaknuo kako je HSS mišljenja da ulaganja u neke sektore, poput prometa, ne rješavaju stvarne probleme nego ih samo produbljuju i počesto odgađaju, a posloводства su nerijetko

birana po političkoj podobnosti umjesto po stručnosti i menadžerskim odlikama. Radi rješavanja tog problema potrebno je otvoriti tržište i dopustiti natjecanje u svim granama, dokidati monopole, te će tako isplivati na površinu sposobni, a propasti podobni. Potrebno je više poticati horizontalne potpore jer su pravednije i usmjerene na sve sektore i djeluju pozitivno na gospodarstvo ukoliko se pravedno raspodijele. Pravedna raspodjela bitna je i kod regionalnih potpora, koje su nejasno prikazane u ovom Izvješću jer se osim ukupnog iznosa, ne zna kako su raspoređene po županijama. Roić je izrazio zabrinutost podacima koji pokazuju kako je novac za zapošljavanje minimalan, a potpore malom i srednjem poduzetništvu nisu izdašne, te podsjetio kako bez jakog poticanja poduzetništva nema ni rasta zaposlenosti, a poduzetništvo treba biti jedan od temelja našeg razvoja. U zaključku izlaganja Roić je istaknuo kako sredstva koja dodjeljuje država, odnosno porezni obveznici moraju biti namjenski utrošena, a njihovo trošenje mora biti svima vidljivo. Bilo bi dobro, dodaje, kada bi Agencija uspostavila svoju bazu podataka i obavještavala o tome kada, kome, zašto se dodjeljuje potpora i kako se ta potpora troši. Ovakvo, ovo Izvješće nepotpuno i nedovoljno govori o podacima koje bi saborski zastupnici morali znati, te se nada kako će sljedeće izvješće biti detaljnije i razvidnije, zaključio je Luka Roić.

Edukativno Izvješće

U pojedinačnoj raspravi za riječ se javio zastupnik dr.sc. **Marko Širac (HDZ)** primijetivši kako Agencija u svom Izvješću ne raspolaže podacima o strukturi državnih potpora na lokalnoj razini, te je potrebno detaljnije Izvješće. Komentirajući strukturu potpora, Širac je ocijenio kako je za očekivati rast udjela regionalnih potpora kao posljedicu procesa pridruživanja, te definiranja politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske čime bi se omogućio ujednačen razvitak zemlje u cjelini. Propise u području državnih potpora potrebno je

u sklopu provedbe međunarodnih obveza Republike Hrvatske što prije provesti kako bi se hrvatsko gospodarstvo prilagodilo tržišnim uvjetima poslovanja u kojima će se naći ulaskom u Europsku uniju. Zaključno Širac je istaknuo kako je potrebno državna sredstva koristiti racionalno i sukladno namjeni za koju su dodijeljena, ali s postupnim trendom smanjivanja ukupnih dodijeljenih iznosa. Na taj način približili bismo se stajalištu Europskog vijeća iznijetom u Lisabonu 2000. godine, zaključio je zastupnik.

Na početku svog izlaganja zastupnik **Milan Meden (HDZ)** istaknuo je kako su u Izvješću detaljno opisane kategorije državnih potpora, a što je za zastupnike bio jedan edukativan materijal koji je osim tumačenja samih financijskih iznosa, pojasnio poslove koje Agencija obavlja. Meden je podsjetio kako je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju Hrvatska preuzela određene obveze glede dodjeljivanja i kontrole državnih potpora. U djelokrugu poslova koje Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja obavlja nalaze se i poslovi povrata

općih i pojedinačnih državnih potpora. Zastupnik je postavio pitanje istih jer u Izvješću nisu prikazani povrati nezakonitih potpora. Meden je istaknuo kako je Hrvatska izdvojila za državne potpore 5,5% svog BDP-a što je pet puta više od iznosa koji izdvaja Europska unija za tu namjenu. U zaključku Meden je podsjetio na projekt državne riznice koji je prije četiri godine od bivšeg ministra financija istican kao najbolji mehanizam za osiguranje racionalnog korištenja državnog novca. Prema tom projektu, različiti računi i različita mjesta troškova svodili bi se na jedan račun čime bi se osigurala potpuna kontrola državnih financija. Kada bi taj projekt zaživio, Agencija bi uz vlastitu bazu podataka imala razvidan prikaz troškova po svim mjestima. U zaključku izlaganja Meden je izrazio podršku Agenciji glede izrade vlastite baze podataka, pritom istaknuvši kako je neophodno educirati djelatnike kako bi se mjerili učinci korištenja i efikasnosti državne potpore, ali i učinci i efikasnost samih djelatnika.

Nakon završene rasprave, zastupnici su jednoglasno (112 glasa "za") pri-

hvatili Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u odnosu na državne potpore te Godišnje izvješće o državnim potporama za 2003. godinu. Prijedlog zaključaka Odbora za europske integracije nije dobio potrebu većinu glasova.

H.S.

POVODOM SMRTI STIPE ŠUVARA

Nakon glasovanja o Izvješću Agencije za tržišno natjecanje riječ je zatražio zastupnik **Antun Vujić** te posvetio nekoliko riječi smrti Stipe Šuvara. Vujić je tom prigodom istaknuo značenje gospodina Šuvara iza kojeg su ostali i veliki projekti poput Nacionalne i sveučilišne knjižnice, te Muzeja Mimara. Prisjetivši se brojnih međusobnih političkih susreta i suprotstavljanja mišljenja, Vujić je naglasio kako im je ipak zajedničko bilo to što su svi radili za Hrvatsku. Dužni smo tom čovjeku odati poštovanje, zaključio je.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENI ODLUKE O UTVRĐIVANJU OBRASCA ZASTUPNIČKE ISKAZNICE

Predlagatelj Odluke je **Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove.**

Predstavnik predlagatelja **Branimir Glavaš**, predsjednik Odbora za izbor,

imenovanja i upravne poslove, obrazložio je prijedlog.

U raspravi je sudjelovao **Pero Kovačević**.

Hrvatski sabor je, jednoglasno (79 "za") donio Odluku o utvrđivanju obrasca zastupničke iskaznice.

M.M.

POLITIČKI ASPEKT KVALIFIKACIJA INKRIMINIRANIH DJELA IZ OPTUŽNICE PROTIV GENERALA IVANA ČERMAKA I MLADENA MARKAČA

Sačuvati povijesnu istinu, ali i ispuniti preuzete međunarodne obveze

Nakon okončanja rasprave zastupnici su većinom glasova usvojili Prijedlog zaključaka klubova zastupnika HDZ-a, HSLŠ-a, DC-a, HSU-a i Kluba nacionalnih manjina. Njime se prihvaća Izvješće Vlade Republike Hrvatske dr.sc. Ivo Sanadera, te daje puna potpora sveukupnim aktivnostima i naporima Vlade Republike Hrvatske u obrani istine o Domovinskom ratu i u skladu s Deklaracijom o Domovinskom ratu i pobijanju neprihvatljivih točaka optužnice, te zalaganju da se optuženi hrvatski generali brane sa slobode, a u okviru pune suradnje Republike Hrvatske s Međunarodnim sudom u Haagu. Glasovalo se i o zaključcima koje su odvojeno predložili klubovi zastupnika HSS-a i HSP-a, ali oni nisu dobili potrebnu većinu.

U uvodnom izlaganju koje je podnio predsjednik Vlade, dr.sc. Ivo Sanader naglašeno je da treba ustrajati na čuvanju istine u Domovinskom ratu, pomoći obiteljima optuženika, te u dogovoru s Haagom, postupno prebacivati ove sudske procese na tlo Republike Hrvatske. Vlada je istovremeno pismeno upozorila predsjednika Suda na neprihvatljivost pojedinih kvalifikacija koje izviru iz teksta optužnice, ali je ujedno i čvrsto riješena da ispunjava preuzete međunarodne standarde i obveze.

O PRIJEDLOGU

Uvodno izlaganje podnio je predsjednik Vlade Republike Hrvatske, dr.sc.

Ivo Sanader koji je procijenio da je riječ o iznimno važnoj i bolnoj temi za Hrvatsku. Svjestan je težine i činjenice da je Hrvatska bila napadnuta u ratu, te je postala žrtvom velikosrpske agresije. Usprkos nepovoljnim međunarodnim okolnostima, ipak je uspjela izvojevati samostalnost, te kroz slavne akcije "Bljesak" i "Oluju," osloboditi zaposjednuti prostor. Ne smiju se zaboraviti ni diplomatski naponi, te činjenica da je Podunavlje oslobođeno i integrirano mirnim putem. Ove okolnosti govore i podsjećaju da je Domovinski rat utkan u same temelje hrvatske državnosti, a njegov legitimitet i pravednost zacijelo ne dovodi u pitanje niti jedan političar u Republici Hrvatskoj.

Hrvatska je kao žrtva agresije vodila obrambeni rat

O tome svjedoči i Deklaracija o Domovinskom ratu koja je donesena u prethodnom sazivu Sabora, a kojom je utvrđena i činjenica da Hrvatska nije bila agresor niti je vodila osvajački rat. Ove nam činjenice daju pravo da budemo ponosni na naše branitelje, koji su dali svoje živote ili dijelove tijela za obranu i stvaranje Hrvatske i time trajno zadužili hrvatski narod i sve hrvatske građane.

Međutim i u osloboditeljskom, obrambenom ratu dogodili su se pojedini zločini koji se moraju individualizirati pa time i pojedinačno procesuirati, naglasio je premijer Sanader. Svaki zločin, bez obzira o komu se radi, mora biti zakonski sankcioniran, a njegov počinitelj mora odgovara-

rati pred zakonom. Zastupamo neupitnost teze vezano uz suradnju Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, imajući u vidu da je Republika Hrvatska još 1991. godine tražila od međunarodne zajednice njegovo osnivanje. Zbog velikog broja stradalih Hrvata koji su ubijeni ili ranjeni u agresiji na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, inzistirali smo na instaliranju odgovarajućeg sudskog tijela koje bi kaznilo počinitelje zločina. Ne treba istovremeno zaboraviti, da smo kao članica UN-a dužni surađivati sa Sudom, te smo prije desetak godina u Saboru donijeli i Ustavni zakon o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu.

Bez obzira o kome se radi, svaki zločin mora biti sankcioniran.

Podsjetio je zatim da je Vlada Republike Hrvatske ove poslove povjerala Ministarstvu pravosuđa, te se problemi ne sagledavaju na političkoj već na pravnoj razini problema. Time smo prihvatili suradnju, ali ne i neprihvatljive kvalifikacije iz optužnica protiv generala Čermaka i Markača, te šest optuženih odnosno osumnjičenih za sukob u Bosni i Hercegovini, što je i tema rasprave. Predsjednik Vlade zatim je podsjetio i na dijelove pisma kojega je 6. ožujka ove godine uputio predsjedniku Suda, gospodinu Teodoru Meronu, a u kojemu upozorava na neprihvatljivost pojedinih kvalifikacija koje izviru iz teksta optužnica. Hrvatska će se najvjerojatnije u tom smislu

angažirati i u svojstvu "prijatelja suda," te će otkloniti neprihvatljive dijelove optužnice koji impliciraju odgovornost hrvatske države. Nakon što se pojavila optužnica protiv šestorice Hrvata iz Bosne i Hercegovine, također je upućeno pismo predsjedniku Suda u kojemu Hrvatska ne pristaje na pojedine kvalifikacije. Na oba pisma stigli su pozitivni odgovori a pozdravljena je i činjenica da se razgovara o pojedinim političkim mehanizmima i instrumentima koji su involvirani u rečeni proces. Ujedno je na sjednici Vlade donesena odluka o osnivanju Savjeta za pripremu prijatelja suda pred Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu u sastavu: prof.dr. Željko Horvatić, prof.dr. Mirjam Damaška, prof.dr. Davor Krapac, prof.dr. Mirko Valentić, prof.dr. Anđelko Mijatović, prof.dr. Josip Jurčević, prof. dr. Petar Šarčević i dr. Mladen Klemenčić. Ujedno je riješen i problem oko predaje potrebne dokumentacije ovlaštenim braniteljima generala Ante Gotovine, kao i uvid u relevantnu dokumentaciju obrane svih osumnjičenih ili optuženih hrvatskih državljana. Vlada je jednoglasno usvojila i Prijedlog zakona o osnivanju Hrvatskog memorijalnog Dokumentacijskog centra Domovinskog rata, čiji je cilj čuvanje i promicanje istine, a taj će zakonski akt uskoro biti upućen na raspravu. Izrazio je ujedno očekivanja da će svi zainteresirani sudjelovati u kreiranju i izradi ovog zakonskog propisa kojim bi se pomoglo obrani, ali i prikupljanju i očuvanju autentične dokumentacije iz rata.

Vlada je ujedno poduzela sve potrebne korake kako bi se rečeni optuženici mogli braniti sa slobode, te izdala potrebna jamstva što predstavlja važnu poziciju za osumnjičene osobe. Očekuje se ipak da će se ova mogućnost ipak prije otvoriti generalima Čermaku i Markaču koji su prve intervju sa sudskim predstavnicima odradili u Zagrebu. Vlada ujedno pomaže članovima obitelji svih hrvatskih državljana koji se nalaze u Haagu, vodeći se načelima humanosti kao i pravilima međunarodnog prava o zaštiti svojih državljana u inozemstvu, upozorio je predsjednik Vlade Ivo Sanader.

Pri kraju izlaganja podsjetio je i na pojedine prioritete koji se moraju realizirati u ovom važnom procesu. Radi se o obrani povijesne istine o Domovinskom ratu, pomaganju obrani optuženih osoba, vođenju obrane optuženika sa slobode, te postupnom prebacivanju ovih sudskih procesa na tlo Republike Hrvatske.

Ukazao je ujedno na pojedine odrednice koje vremenski omeđuju djelovanje suda, te pozvao sve političke snage u Hrvatskoj da se na ovim prevažnim pitanjima izdignu iznad stranačkih interesa. Optuženicima svakako nije lako, te su posredstvom svojih odvjetnika zatražili da se vodi računa o tajmingu, ali i karakteru rasprave koja bi im trebala pomoći, a nikako odmoći. Najavio je na kraju da će se težiti donošenju odluka konsenzusom, imajući u vidu već navedene prioritete.

Usljedio je ispravak netočnog navoda od zastupnika **Nenada Stazića (SDP)**. Smatra da nije točna tvrdnja da je HDZ zainteresiran da se navedeni problem razmatra kroz pravnu, a ne političku prizmu. Kao dokaz citirao je fonograme sa 14. izvanredne sjednice održane 16. srpnja 2001. godine. Smatra da je HDZ odnos prema Haagu oduvijek sagledavao kroz političku dioptriju. Međutim, sada se ta politika promijenila za "180 stupnjeva", što je i sam pozdravio. I zastupnik **Ante Markov (HSS)** ocijenio je potrebnim da ispravi netočan navod, te ocijenio da se ne može kroz pravnu normu osvrnuti na političku kvalifikaciju. Drugim riječima, ne može se isključivo na pravnoj razini pobijati neprihvatljive političke implikacije koje su sadržane u članku 11. predmeta Čermak i Markač.

Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** smatra pak da postoje dvojbe o tome kako je Vlada pripremila Prijedlog zakona o Hrvatskom memorijalnom i dokumentacijskom centru vezanog uz Domovinski rat, budući da je HSP još 19. travnja ove godine pokrenuo postupak donošenja ovog zakonskog prijedloga, o čemu govore i kontakti s ministrom kulture dr.sc. **Božom Biškupićem**. On je i osobno potvrdio da bi se Vlada željela

uključiti u izradu ovog projekta koji bi se uskoro trebao naći na saborskim klupama, što inače HSP otvoreno podržava i pozdravlja.

Optužbe se mogu odbaciti samo na nadležnom sudu

Zatim je riječ uzela ministrica pravosuđa **Vesna Škare – Ožbolt**, te podsjetila na kronologiju napora ove Vlade da se suradnja s Međunarodnim sudom u Haagu, s političke preusmjeri na pravnu razinu. Vlada je time dokazala da će dosljedno provoditi zakone koje je usvojio Hrvatski sabor, vodeći pritom računa i o Izvješću Ustavnog suda Republike Hrvatske povodom određenih dvojbenih situacija. Međutim, Ustavni sud je jasno naglasio da se neosnovanost nekih dijelova optužnice može dokazivati samo u sudskom postupku pred nadležnim sudom. Vlada je ujedno početkom ove godine usvojila Nacionalni program Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji, u kojemu se jasno potvrđuje politička volja za potpunom suradnjom s nadležnim sudskim tijelima te uspostavila konstruktivan i otvoren dijalog s Haškim tribunalom. Time bi ujedno na najefikasniji način pridonijela uspješnom završetku njegovog mandata, koji je utvrđen odlukama Vijeća sigurnosti UN-a. Pristupajući ažurno navedenom problemu, Vlada je odvjetnicima generala Gotovine predala dokumentaciju koja je potrebna za njegovu obranu i time pokazala da poštuje sudsku vlast u Hrvatskoj kao i zaključke Hrvatskog sabora od 17. listopada 2003. godine. Senzibilitet ove Vlade u zaštiti povijesnog značaja i digniteta Domovinskog rata pokazao se i objavom optužnica Haškog tribunala protiv generala Markača i Čermaka početkom ožujka ove godine, kada je predsjednik Vlade svojim pismom ukazao na neprihvatljive dijelove iz optužnica. Generali su se nakon upoznavanja sa sadržajem optužnica odmah izjasnili da će se dobrovoljno pojaviti pred Sudom, a Vlada je izdala potrebna jamstva kako bi se što prije mogli braniti sa slobode. Glavna tužiteljica Suda, Carla del Ponte,

u nekoliko je navrata najavljivala da se neće protiviti mogućnosti obrane sa slobode, pa se očekuje da se tužiteljstvo neće opirati ponovnom zahtjevu odvjetnika optuženih da se omogući obrana sa slobode. Početkom travnja podignute su optužnice i protiv generala Petkovića, Praljka, Stojića te protiv Prlića, Valentina Čorića i Berislava Pušića koji su optuženi za teške povrede humanitarnog prava tijekom ratnih zbivanja u Bosni i Hercegovini. I oni su izrazili spremnost na dobrovoljnu predaju, te se uz jamstvo hrvatske Vlade odazvali pozivu iz Haaga. Prilikom izjašnjavanja očitovali su se da nisu krivi, kao ni optuženi hrvatski generali Čermak i Markač, upozorila je ministrica Vesna Škare - Ožbolt.

Ova je Vlada odlučila pomoći svim optuženim osobama, uključujući potrebnu dokumentaciju i humanitarnu pomoć njihovim obiteljima.

Dosljedno provodeći odluke i zaključke Hrvatskog sabora i pravila međunarodnog prava o zaštiti svojih državljana, a ujedno se vodeći načelima humanosti, Vlada je odlučila pomoći i obiteljima svih hrvatskih državljana koji se nalaze u pritvoru. Osim toga, treba naglasiti da ova Vlada snažno štiti povijesni značaj i dignitet Domovinskog rata, o čemu svjedoče i već opisane intervencije premijera Sanadera predsjedniku Suda vođene željom da se zaštiti povijesna istina i nacionalni interesi. Razjasnila je zatim i najnovija očekivanja Suda u slučaju optužnice prema generalima Norcu i Ademiju vezano uz potrebu generala Norca da se pojavi u Haagu i očituje o optužnici. Tek nakon toga, nadležno sudsko tijelo donijet će odluku o spajanju predmeta i o prebacivanju ovog slučaja na hrvatsko pravosuđe, upozorila je predstavnicu Vlade i ministrica Vesna Škare-Ožbolt. Doista, treba reći kako će hrvatska Vlada učiniti sve potrebno da se utvrdi i obrani istina o Domovinskom ratu, te pritom koristiti sve dokaze

i pravna sredstva, zaključila je ministrica pravosuđa.

Ponovno su uslijedili ispravci netočnog navoda, a prvi je riječ dobio zastupnik **Ivica Pančić (SDP)**. Netočnim smatra da ministrica vjeruje da se krivnja utvrđuje u Haagu. Citirao je njezinu izjavu sa 25. sjednice Sabora održane 27. rujna 2002. godine, a kada je postavila slijedeće pitanje: "Što ako bitka s Haagom ne uspije, a mislim da odlazak osmorice hrvatskih branitelja to potvrđuje". Odgovarajući na ovo hipotetsko pitanje, odgovorila je zatim, da ne treba destabilizirati prilike, već da svaki građanin treba ispuniti svoju prijavnicu i prijaviti se na Haaški sud. Predsjedavajući je zatim objasnio zastupniku da su mogući navodi iznijeti u trenutku dok je ministrica pravosuđa obnašala zastupničke dužnosti, pa se ove izjave ne mogu koristiti za ispravak netočnog navoda.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** ocijenio je da je ministrica pravosuđa dovedena u neugodnu i kontradiktornu situaciju, jer se promijenila politika HDZ-a prema Haaškom sudu. Zastupnik **Šime Lučin (SDP)** ocijenio je pak, da nije točno kako je hrvatska Vlada uvjerila Haaški sud u spremnost domaćeg pravosuđa da preuzme slučajeve ratnih zločina. O tome svjedoči i poziv generala Norca Haagu, a nešto nije u redu niti s jamstvima Vlade koja je najavljivala da će optuženi generali Čermak i Markač već za Uskrs biti pušteni da se brane sa slobode.

Dvojbjeni su neki potezi iz devedesetih godina

Zastupnik dr.sc. **Ivo Banac (LS)** smatra da nije dobro što je ministrica pravosuđa u više navrata upotrijebila frazu "kvalifikacije koje su štetne za interese Republike Hrvatske". Ovaj navod procjenjuje netočnim zbog toga što se na taj način stanovita državna politika iz devedesetih godina poistovjećuje sa sadašnjom hrvatskom državom, koja pripada svim njenim građanima, pa i onima koji se s takvom politikom nikada nisu slagali. Zastupnik **Zlatko Tomčić (HSS)** upozorio je zatim da su predstavnici

Vlade govorili duže od vremena koje je predviđeno odredbama Poslovnika, a zatim je riječ dobio zastupnik **Damir Kajin**.

Iako je Hrvatska bila žrtvom agresije, morala je efikasnije obuzdati događaje nakon akcije "Oluja" te spriječiti stradanje civila i uništavanje njihove imovine.

Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a, zastupnik je ocijenio da se najnovije optužnice ne mogu pratiti odvojeno, budući da teško terete bivšu vlast Republike Hrvatske na čelu s pokojnim predsjednikom **Franjom Tuđmanom**. Podsjetio je ujedno da je general Petković bio na vrhu zapovjednog lanca vojske Republike Hrvatske. Osim toga, o optužnicama protiv generala Markača i Čermaka, ne može se raspravljati zaneamarujući snimku iz Knina, u kojoj general Gotovina proziva nazočne zapovjednike, zbog zbivanja na terenu 6. kolovoza 1995. godine. Istovremeno, ta su zbivanja po ocijeni zastupnika Kajina bila; "mila majka prema događajima koji su naknadno uslijedili, a grabeži, paleži i likvidacije, tek tada su dobili pravo građanstva". Izgovoreni tekst u nemoguć položaj stavlja generala Markača. To je svakako hipokrizija hrvatskog trenutka, jer se u Haagu u pravilu nalaze marginalci, dok se stvarni inspiratori ovih događaja nalaze negdje drugdje. Smatra ujedno da ova kazeta u Haag gura neke bivše funkcionare, a to potvrđuju i kasniji dijelovi intervjua predsjednika Sabora, gospodina **Vladimira Šeksa**. On bi prema riječima predstavnika Kluba zastupnika IDS-a, savjetovao i pokojnom predsjedniku Tuđmanu da se brani u Haagu.

Neprihvatljivi su izljevi nasilja nakon akcija "Oluja"

Nitko ne osporava da se Hrvatska kao žrtva agresija morala i trebala braniti,

jer nisu hrvatski tenkovi iz Vukovara krenuli put Beograda ili Novog Sada, kao što ni trupe Armije BiH, nisu krenule put Hrvatske. Svi oni koji se žele uvjeriti u razmjere stradanja Hrvatske, trebaju otići u Vukovar, kao što i istočni Mostar najbolje svjedoči o posljedicama sukoba između HVO-a i Armije BiH. Nije sporna ni akcija "Oluja". Pobunu instrumentaliziranog srpskog stanovništva od ideologije Slobodana Miloševića, ne bi tolerirala niti najliberalnija država poput Švicarske. Treba ipak reći da je dobro što je došlo do određenih kontakata i dogovora između predsjednika Tuđmana koji je posredstvom dužnosnika Šarinića pregovarao s Miloševićem. Ovim su se dogovorima izbjegla veća stradanja u kojima bi "bilo krvi do koljena". Te trgovine, međutim, ukazuju i na to kako je izgubljena bosanska Posavina, odnosno kako su preslagivane karte u BiH između hrvatske i srpske strane. Sve ovo ne umanjuje posljedice stradanja Hrvatske, koja je bila žrtvom brutalne agresije, a rat je odnio oko 15 tisuća života dok se još uvijek traga za 1300 nestalih osoba.

Zastupnik Kajin ocijenio je ujedno da će Proračun Republike Hrvatske još dugo godina biti opterećen uslijed potrebe obnove i pomoći velikom broju invalida, a na red moraju doći i bezrazložno uništavane srpske kuće kojih je bilo oko 20 tisuća. Ovi su se događaji mogli izbjeći boljim nadzorom nakon okončanja akcije "Oluja", a veliki razmjeri šteta ukazuju da je postojao određeni sistem u tim radnjama. Ocijenio je ujedno da najnovijim optužbama Haag ne sudi Hrvatskoj niti dovodi u pitanje Domovinski rat, a nema osjećaj niti da se nastoji postići određena ravnoteža krivnje sa srpskom stranom. Konačno, u Haagu se nalazi gotovo cijela srpska Vlada na čelu s Miloševićem i Milutinovićem, bez obzira što znamo da su se i pokojnom predsjedniku Tuđmanu pisale optužnice.

Hrvatska osim toga nema drugog izbora jer bi u slučaju izostanka financijske pomoći došlo do gospodarskih i monetarnih rizičnih situacija. Pozdravio je obrat sadašnjeg HDZ –a prema

Haagu, pitajući se ujedno što bi mogao poduzeti **Ivica Račan** da je kojim slučajem trebao ispuniti iste preuzete međunarodne obveze. Podsjetio je na miting održan na splitskoj rivi, ocjenjujući da bi se i sada događali brojni slični događaji da je vlast uspjela zadržati bivša Vlada. Hrvatska u ovom pogledu surađuje, možda teškog srca, ali nema drugog izbora, a sadašnju poziciju ocrtava i odnos NATO-a prema našim očekivanjima koja su bila dosta optimistička. Smatra da će Hrvatska prije ući u Europsku zajednicu, budući da NATO još uvijek gaji regionalni pristup kada sagledava probleme u ovom dijelu Europe. To su potvrdili i citati iz knjige memoara bivše britanske premijerke Margaret Thatcher koja je ukazala da su se i neželjene geopolitičke promjene prihvatile, jer su se uglavnom poklopile s padom Berlinskog zida. Ocijenio je ujedno da su male mogućnosti da države koje su bile u sukobu, jedna od druge uspiju osigurati ratnu odštetu. Drži istovremeno da je Bosna i Hercegovina bila najveća žrtva agresije, premda nitko ne dovodi u pitanje da su se napadnuti krajevi Hrvatske trebali vojno obraniti pa ako treba i s područja Kupresa. Ipak, sporno je formiranje fantomske Herceg – Bosne, nepotrebni sukobi s Muslimanima i trgovanje teritorijem, pa su nam ovi potezi nanijeli veliku štetu. Osim toga, treba žaliti što se disolucija bivše Jugoslavije nije odigrala na miran način, odnosno po receptu Češke i Slovačke, ali duh sukoba koji je pušten na Gazimestanu, jednostavno nije dozvolio miran razlaz. Treba se nadati da će vlade u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu, prevladati ove sukobe te otvoriti putove suradnje na svim poljima kako bi se potaknuo brži ekonomski razvoj. Smatra ujedno da se našim političkim tezama neće uspjeti nadvladati političke teze tužiteljstva, a Vlada treba učiniti sve što je u njenoj moći da generali Markač i Čermak početak suđenja dočekaju na slobodi. IDS istovremeno predlaže da se ne usvajaju nikakvi zaključci, već da se u ovom slučaju jednostavno postupi prema odredbama Ustavnog zakona, zaključio je zastupnik Kajin. Predsjedavajući je zatim konsta-

tirao da se jedanaest zastupnika javilo zbog ispravka netočnog navoda.

Hrvatska je sankcionirala nađene počinitelje

Prvi je govorio zastupnik **Anto Đapić (HSP)** koji je ispravio dva netočna navoda, a prethodno je upozorio da se može govoriti i o povredama Poslovnika. Upozorio je zastupnika Kajina da palež i grabež nikada u Hrvatskoj nisu dobili pravo građanstva, a ekscesi koji su se dogodili poslije akcije "Oluja", bili su sudski procesuirani, što je prezentirano i Haaškom tužiteljstvu. Osim toga, nije bilo nikakve tajne političke trgovine između predsjednika Tuđmana i Miloševića vezane uz blistavu operaciju "Oluja" koja je upravo zbog svoje profesionalnosti spriječila veće civilne žrtve.

Ispravci netočnih navoda

Kajinovo izlaganje potaklo je više zastupnika da se jave za ispravak netočnog navoda. **Luka Bebić (HDZ)** opovrgnuo je njegovu tvrdnju da "tenkovi iz BiH nisu krenuli na Hrvatsku". Kako reče, tenkovi su krenuli na Hrvatsku iz Beograda, odnosno iz Srbije, ali i iz BiH - prema Mostaru, Lištici, Kupresu, tj. na Hrvate Bosne i Hercegovine. A 1992. i 1993. godine su iz BiH u Hrvatsku krenule rijeke izbjeglica i prognanika, Hrvata i Bošnjaka, radi spašavanja golog života. Hrvatska država ih je primila, udomila i pomogla im, koliko je mogla u tadašnjim ratnim okolnostima.

Mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** reagirao je na Kajinove riječi da oni koji žele vidjeti kako je izgledao sukob HVO-a i Armije BiH trebaju vidjeti istočni Mostar. Po riječima zastupnika istočni Mostar je najprije srušen i spaljen od Srba, koji su ga držali okupiranim dulje nego što je trajao sukob Armije BiH i HVO-a. Dodatno je stradao sukobom Hrvata i Muslimana, ali onda je rušen i zapadni i istočni dio grada. A to o čemu vi govorite, to je bojišnica koju ste dolje vidjeli, podsjetio je Kajina.

Živko Nenadić (HDZ) je ispravio Kajinov navod "da su u Haagu samo vojnici, u pravilu marginalci". To nisu nikakvi marginalci, već hrvatski dragovoljci i branitelji, zahvaljujući kojima i mi ovdje sjedimo, koji su nam oslobodili državu i imaju velike zasluge za ishod rata, naglasio je. A ako su hrvatski generali marginalci, pitam se koga je onda gospodin Kajin očekivao u Haagu?

Da bi opovrgnuo Kajinovu tvrdnju kako Haag i haaška politika ne sudi Hrvatskoj, **Ante Markov** je citirao navode iz optužnice u kojoj stoji da su Ivan Čermak i Mladen Markač, zajedno s drugima, uključujući Antu Gotovinu i predsjednika Tuđmana, tijekom i nakon operacije "Oluja", sudjelovali u udruženom zločinačkom pothvatu čiji je cilj bio prisilno i trajno uklanjanje srpskog stanovništva iz regije Krajina.

Na ispravak netočnog navoda dr.sc. **Krešimira Čosića (HDZ)** su potakle Kajinove riječi, kako trupe Armije BiH nisu krenule put Hrvatske (očito je mislio obrnuto). Podsjetio je na činjenicu da je 1991. godine JNA svom svojom tehnikom -tenkovima i avionima - krenula prema Neumu, Ravnom, Dubrovniku, Mokošici, Karlovcu, Brodu i Županji. Vojnička logika nam je nalagala da se branimo, pa čak i onda kad smo prešli teritorij Republike Hrvatske, kaže zastupnik. Naime, aktivna obrana nalaže vojniku da zauzme položaj tamo gdje može uspješno braniti ne samo sebe i svoje postrojbe, nego i gradove i stanovništvo koji su iza tih linija.

Ivo Lončar (neovisni) je primijetio da je zastupnik Kajin ponovo dosljedan u svojoj nedosljednosti, jer spominje 20 tisuća spaljenih srpskih kuća nakon "Oluje" (ova opasna gebelsovska laž se već dugo provlači). Tko je izbrojio te spaljene kuće, osim bivšega saborskog zastupnika Milana Đukića i nekoliko profesionalnih demokrata iz HHO-a, pita zastupnik. Kako reče, očekivao je od gospodina Kajina, kao hrvatskog državljanina i uglednoga istarskog Hrvata, da postavi pitanje tko je odgovoran za ubojstvo više od 800 nevinih Hrvata u UNP-a zonama.

Nije točno da je Hrvatska prisiljena na suradnju s Haaškim sudom, kao što tvrdi gospodin Kajin, primijetio je **Šime Lučin (SDP)**. Na to barem nije bila prisiljena prošla Vlada, a želim vjerovati da nije ni ova. Mislim da je u interesu digniteta Domovinskog rata da se svi eventualni ratni zločini procesuiraju.

Emil Tomljanović (HDZ) reagirao je na Kajinovu izjavu kako Deklaracija o Domovinskom ratu ne odgovara činjenicama u odnosu na događaj u Bosni i Hercegovini. Po prirodi samog akta i po onome što on znači, odgovara onome što se zbivalo i u Republici Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini, zaključio je.

Josip Đakić (HDZ) je Kajinu zamjerio na netočnoj tvrdnji "da si Hrvatska nije smjela natovariti breme i ugroziti budućnost zbog Bosne". U prilog svom stajalištu podsjetio je na međudržavne sporazume koji su dali puni legitimitet potpori koju je Republika Hrvatska pružila Bosni i Hercegovini, odnosno tamošnjem hrvatskom narodu. Riječ je, kaže, o Sporazumu o prijateljstvu i suradnji, od 21. srpnja 92., te Splitskom sporazumu, od 22. srpnja 95. godine. To što se vi niste uključili u tu pomoć, vaša je stvar, poručio je zastupniku Kajinu.

Optužbe Haaga neprihvatljive i politički i ljudski

Klub zastupnika HSP-a pridaje veliku važnost raspravi o odnosima Hrvatske s Haaškim sudom, naglasio je njihov predstavnik, **Anto Đapić**. U nastavku je podsjetio na to da je aktualni predsjednik Hrvatskog sabora, Vladimir Šeks, još 96. godine, prilikom usvajanja Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim tribunalom, izrazio uvjerenje da će to biti sud pravičnosti koji će sankcionirati one koji su činili zločine nad hrvatskim narodom, itd. Pritom je napomenuo da, u protivnom, Hrvatskoj uvijek ostaje mogućnost da, u određenim okolnostima, povuče odgovarajuće poteze. Upravo danas, gotovo 8 godina nakon usvajanja Ustavnog zakona, približili smo se onim okolnostima o kojima je govorio predsjednik Šeks, konstatira zastupnik. Iako su vremena prosvjeda i žestokih

akcija brojnih braniteljskih udruga, itd. iza nas, situacija nije ništa manje složena i opasna, tvrdi zastupnik (haške optužnice koje su stigle u Hrvatsku su upravo na tragu tih okolnosti).

Haespeovci su, kaže, prije osam godina jer su smatrali da će se on iz pravnog instituta izroditi u instrument političke prisile prema hrvatskoj državi, ali kao legalisti i legitimisti mogu se složiti s ocjenom da Hrvatska danas nema puno manevarskog prostora. Naime, u završnoj godini podizanja optužnica iz Haaga, ona treba surađivati s Tribunalom (iako se u politici nikada ne može tvrditi da je nešto neupitno).

Zastrašujuće optužbe haaškog tužiteljstva su i politički i ljudski apsolutno neprihvatljive. Zbog toga treba tražiti načine da se zainteresiranima pokaže, i dokaže, što se događalo u procesu stvaranja hrvatske države.

Ova rasprava je, doduše, trebala biti provedena još prije nekoliko mjeseci, ali nije kasno ni danas, upravo zato što će biti sve aktualnije moguće posljedice početka procesa protiv hrvatskih generala koji su danas u Haagu, kaže Đapić. Naime, postoji realna opasnost da neka od optužnica, odnosno presuda, preraste u presudu kojom će se praktički udariti na same temelje hrvatske države. Činjenica je, naime, da je višegodišnja strategija Tužiteljstva Haaškog suda, naročito primjetna u optužnicama i presudama generalu Tihomiru Blaškiću, Dariju Kordiću, Mariju Čerkezu i drugima, da prvog hrvatskog predsjednika, obnovitelja samostalne, suverene, međunarodno priznate demokratske hrvatske države, dr.Franju Tuđmana, izravno okriji za "zločinački pothvat stvaranja tzv. velike Hrvatske" i njenog etničkog čišćenja od nehrvatskog stanovništva, dobila konačnu potvrdu i u najnovijim optužnicama protiv šestorice Hrvata iz

BiH. Na sličan način, Haaško tužiteljstvo je izravno optužilo dr. Tuđmana i za zločinački pothvat etničkog čišćenja više desetina tisuća Srba iz Hrvatske, u optužnicama protiv generala Hrvatske vojske Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača. Te zastrašujuće optužbe su i politički i ljudski apsolutno neprihvatljive, tvrdi Đapić. Zbog toga treba tražiti modele i načine da sveukupna hrvatska politika i znanost te sve društvene aktivnosti budu usmjerene ka tome da se onima koje to mora interesirati pokaže, i dokaže, što se događalo u procesu stvaranja hrvatske države.

Dakako, to je vrlo težak posao, ima li se na umu činjenica da su čak i neki zastupnici u Hrvatskom saboru znali govoriti na tragu ovih optužnica, kršeći na taj način Deklaraciju o Domovinskom ratu, koja je u Parlamentu usvojena gotovo plebiscitarno. Primjerice, čule su se izjave da je početkom 90. godina u Hrvatskoj provedeno etničko čišćenje Srba, zatim da je Hrvatska bila agresor na BiH, i sl. S tim u svezi zastupnik je podsjetio na to da su njegovi stranački kolege još 97. godine predložili donošenje zakona o Hrvatskom memorijalnom centru, kako bi se pravodobno prikupljala i sistematizirala dokumentacija o ratnim zbivanjima. Na taj bi se način dokazalo da hrvatski narod nije provodio agresiju na BiH, već da je u to doba u Hrvatskoj zbrinuto pola milijuna Muslimana, Bošnjaka, iako je trećina države bila okupirana. Činili smo krajnje napore da se obranimo, bili smo svjedoci kulturocida, genocida, etnocida i svega najgoreg što se moglo dogoditi jednom narodu, ali sve je to trebalo dokumentirati.

Zašto Vlada nije napravila više?

Kako reče, zastupnike HSP-a zanima zašto Vlada nije učinila više nakon što su pristigle haaške optužnice. Naime, Markač i Čermak su i dalje u Haagu, general Norac se priprema za put u Haag, s neizvjesnim ishodom, a najnovije je to da je petorici hrvatskih državljana zabranjen ulazak u zemlje EU (neki mediji su pre-

nijeli da je ta lista ljudi usuglašena s Vladom RH).

Zatraživši očitovanje Vlade, Đapić je podsjetio na to da je među njima i jedan aktivni general Hrvatske vojske, bivši saborski zastupnik, koji se žalio saborskom Odboru za predstave. Neprihvatljivo je, kaže, da se ljudima protiv kojih se ne vode nikakve istražne radnje i koji nisu počinili nikakvo kazneno djelo, osporava temeljno ljudsko pravo kretanja po drugim državama (što će tek biti s njima kad Hrvatska uđe u EU?). Jer, danas su na udaru njih petorica, a sutra može doći na red netko drugi (primjerice, premijer Sanader, zbog govora koji je prije nekoliko godina održao na splitskoj rivi). Što Vlada poduzima da se stane na kraj ovakvim ponašanjima prema Hrvatskoj - pita zastupnik i naglašava da se moramo suprotstaviti politici dvostrukih mjera (istodobno dok stižu optužnice protiv šestorice Hrvata iz BiH i bezobrazno se napada predsjednika Tuđmana, u BiH funkcionira Republika Srpska). U svakom slučaju, Vlada bi trebala mnogo odlučnije reagirati nego dosad. U prvom redu valja pojačati rad novoformiranog Savjeta za pripremu prijatelja suda pred Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu i ubrzati donošenje Zakona o Hrvatskom memorijalnom centru Domovinskog rata, jer to od nas očekuju i uhićenici u Haagu. Hrvatska država mora poduzeti sve što je u njenoj moći da se doista obrani istina o Domovinskom ratu, a Hrvatski sabor, kao političko tijelo, treba utvrditi svoj stav o optužnicama, zaključio je Đapić.

Vlada poduzela sve što je mogla

Potaknut njegovim pitanjima, premijer Sanader je izjavio da je Vlada u proteklih nekoliko mjeseci poduzela sve što je bilo u njenoj moći u pogledu optužnica protiv generala Čermaka i Markača te šestorice Hrvata iz BiH - od logističke pravne pomoći, do jamstava koje je dala Haaškom sudu sa zahtjevom, koji je podpirao zahtjev njihovih odvjetnika, da se brane sa slobode. Kako reče, osobno je poslao dva pisma predsjedniku Haaškog tribunala, prvo nakon što su pristigle optu-

žnice protiv Čermaka i Markača, a drugo nakon pojave optužnice protiv šestorice bosanskih Hrvata. U njima je najavio da Hrvatska ne prihvaća određene kvalifikacije u optužnicama (npr. kad je riječ o optužbi za udruživanje u zločinačku skupinu radi etničkog čišćenja Srba iz Hrvatske ili o BiH) te da će zahtijevati da se kao zainteresirana strana involvira u proces protiv optuženika, kako bi iznijela svoja stajališta, potkrijepljena dokazima i argumentima (predsjednik Suda mu je u oba slučaja odgovorio pozitivno). Više se nije moglo učiniti dok ne počne proces, a tada će se poduzeti sve da se obrani istina o Domovinskom ratu i da se tim ljudima omogući da se brane sa slobode (kao što je to omogućeno i generalu Ademiju), kaže Sanader.

Do tada će novoformirani Savjet imati dovoljno vremena za pripremu da bi se Hrvatska mogla involvirati u taj proces kao prijatelj Suda. Naglasio je da su članovi tog tijela svjetski poznati eksperti, među kojima je i uvaženi stručnjak, prof. Damaška iz SAD-a.

Vlada je proteklih mjeseci poduzela sve što je bilo u njenoj moći - od logističke pravne pomoći optuženim generalima, do jamstava koje je dala Haaškom sudu sa zahtjevom da se brane sa slobode.

U nastavku je spomenuo da je Muzejsko-dokumentacijski centar o kojem je govorio zastupnik Đapić već osnovan odlukom Vlade, ali da se već na idućoj sjednici Sabora, hitnim postupkom, može donijeti i spomenuti zakon. S tim u svezi apelirao je na građane koji imaju privatne arhive s dokumentima iz razdoblja Domovinskog rata, da ih ustupe državi.

Prema tome, ništa nije kasno i dosad je učinjeno sve što se moglo, izjavio je na kraju. A što se tiče petorice hrvatskih državljana koji su postali nepoželjne osobe u zemljama EU, hrvatska Vlada s

tim nema nikakve veze (svaka suverena država, pa tako i EU, ima pravo donijeti takvu odluku). Jedini način da se ubuduće spriječe takvi postupci prema Hrvatskoj, je daljnje jačanje našeg međunarodnog položaja, tako da budemo subjekt, a ne objekt međunarodne politike, naglašava Sanader. Dakako, dobivanjem statusa kandidata za ulazak u EU bitno se mijenja i naša pozicija, jer ćemo sutra, kad postanemo punopravna članica, biti za stolom kad se o nama bude govorilo, a ne pred vratima.

Za ispravak netočnog navoda javio se dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** napomenom da premijer nije točno ocijenio karakter pomoći koju je hrvatska Vlada pružala okrivljenicima. Naime, sam general Markač je u Saboru izjavio da je dobio pomoć na razini političke volje, ali da je u tehničko-operativnom smislu situacija katastrofalna. Stoga zastupnik, kako reče, pozdravlja ideju da se što prije stvori informacijsko-dokumentacijska baza dokumenata o Domovinskom ratu.

Hrvatska će zahtijevati da se kao zainteresirana strana involvira u taj proces kao prijatelj Suda, da bismo obranili istinu o Domovinskom ratu i pomogli osumnjičenicima.

Ispravljajući premijerove navode **Anton Peruško (SDP)** je konstatirao da je ova Vlada doista učinila za generala sve, ali sve što je mogla, jednako kao i Račanova Vlada. S tom razlikom što je onda HDZ, na čelu s gospodinom Sanaderom, održavao vatrene govore na splitskoj rivi i organizirao demonstracije.

Nije bilo razloga za odgađanje rasprave

Govoreći u ime Kluba zastupnika LIBRE, **Jozo Radoš** je ocijenio da nije bilo nikakva razloga da se rasprava o ovoj temi tako dugo odgađa. Da

je provedena pravovremeno, onda kad su to klubovi zastupnika tražili, zasigurno ne bi naštetila gospodi generalima, što je bio glavni argument Vlade. Uostalom, oni su i dalje u Haagu, iako Sabor u međuvremenu nije imao na dnevnom redu ovo pitanje. Osim toga, radi se o krupnom političkom pitanju i ne može se za volju bilo koga, pa ni samih optuženika, suspendirati politički život zemlje, napominje zastupnik (druga je stvar koliko je ta rasprava korisna).

Uza svu političku težinu koju ima Haaški sud, njegovo tužiteljstvo, pa čak ni njegove presude, ne mogu dovesti u pitanje opstojnost ili temeljne ciljeve postojanja Republike Hrvatske.

Citirajući navode iz optužnica, Radoš je rekao kako ne misli da te kvalifikacije haaškog tužiteljstva mogu ugroziti Republiku Hrvatsku. Međutim, radi se o kvalifikacijama o kojima najviša državna tijela trebaju reći svoj stav. Naime, Markača i Čermaka se optužuje da su, zajedno s generalom Gotovinom i predsjednikom Republike Hrvatske Tuđmanom, izveli udruženi zločinački pothvat, dok u drugoj optužnici protiv šestorice Hrvata iz BiH stoji da su država Hrvatska i njeni organi vlasti, oružane snage i predstavnici, sudjelovali u međunarodnom oružanom sukobu protiv Republike BiH i djelomičnoj okupaciji. Jednake ili još gore kvalifikacije sadržavala je i presuda protiv generala Blaškića, pa zbog toga nismo dovodili u pitanje budućnost zemlje, podsjeća Radoš. Uz svu političku težinu koju ima Haaški sud, njegovo tužiteljstvo, pa čak ni njegove presude, nisu takve da bi mogle dovesti u pitanje opstojnost ili temeljne ciljeve postojanja Republike Hrvatske, ustvrdio je. Nema sumnje, međutim, da taj Sud i njegovo tužiteljstvo nemaju previše osjećaja za naše političke senzibilitete i preference, o čemu najbolje svjedoči drastična optužnica, odnosno presuda generalu Blaškiću.

U preambuli Deklaracije o Domovinskom ratu koja je prije četiri godine usvojena u Hrvatskom saboru, podsjećajući dalje, piše da se taj dokument donosi radi zaustavljanja radikalne politizacije Domovinskog rata i zabrinjavajućeg polariziranja hrvatskog društva oko tog pitanja, što bi moglo imati dalekosežne posljedice. Unatoč tome, nerijetko smo se ponašali potpuno suprotno, a i današnja rasprava pokazuje da teško možemo izaći iz tih stereotipa parcijalnih odnosa prema Domovinskom ratu, konstatira zastupnik. Naime, sudionici u raspravi su uglavnom prezentirali vlastita politička stajališta, ne težeći tome da se o pitanju Domovinskog rata, pa i odnosa Republike Hrvatske prema ratu u BiH, postigne konsenzus i da se okrenemo pitanjima koja su posljedica Domovinskog rata i stvaranja samostalne Republike Hrvatske - prosperitet njenih građana.

Manevarski prostor Vlade sužen

Što se tiče odnosa aktualne Vlade prema Haaškom sudu, treba reći da su ranije, pa i u vremenu nakon 2000., ljudi koji danas vode Republiku Hrvatsku imali bitno drugačiji pristup tom pitanju. Po ocjeni zastupnika LIBRE, manevarski prostor i ove Vlade je vrlo sužen, ali njeni će problemi pak biti manji nego oni s kojima se suočavala prošla Vlada, pa i ona prije 2000. (nasreću, pitanje Haaga je u silaznoj putanji). I jedna i druga hrvatska Vlada iskoristile su sve mogućnosti koje su im bile na raspolaganju, kaže Radoš. Međutim, kada je to isto govorio bivši premijer Ivica Račan, onda je gospodin Sanader, kao predsjednik HDZ-a, tada najsnažnije oporbene stranke, tvrdio da se treba obratiti Vijeću sigurnosti, Međunarodnom sudu pravde u Haagu, itd. (ta je stranka čak predlagala zakon koji je na drugačiji način postavljao pitanje suradnje s Haaškim tribunalom). Danas nismo čuli od predsjednika Vlade da je pokušao tražiti zaštitu interesa Republike Hrvatske pred spomenutim institucijama, niti da je zahtijevao da se hrvatsko pravosuđe očituje

o optužnicama prije nego što dođe do izručenja, kao što je bilo predviđeno spomenutim zakonskim prijedlogom, primijetio je Radoš.

Kad je riječ o odnosima s Haaškim sudom, manevarski prostor i ove Vlade je vrlo sužen, ali njeni će problemi ipak biti manji nego oni s kojima su se suočavale prošle vlade (nasreću, pitanje Haaga je u silaznoj putanji).

Na kraju je još jednom naglasio da je prostor za suradnju Hrvatske s Haaškim tribunalom sužen (to je ipak odnos političke moći) te da ga ova Vlada koristi u mjeri u kojoj je to moguće. Međutim, dok god je to pitanje tako aktualno i dok ima takve implikacije na naš međunarodni položaj, od tog problema ne treba bježati. Hrvatski sabor, kao najviše političko tijelo, bez obzira na sve spomenute nedostatke, mora jasno definirati naš politički stav o tome.

Nije točan navod kolege Radoša, da je Hrvatska ušla u rat radi stvaranja hrvatske države, primijetio je mr.sc. **Stjepan Bačić (HDZ)**. Hrvatska je stvorena političkom borbom, a u rat je ušla zbog ugroze i prijetećeg genocida od Srbije i JNA.

Kriva politika vraća nam se kao bumerang

Glasnogovornica Kluba zastupnika SDP-a, **Željka Antunović**, prisjetila se rasprava koje su se proteklih godina u više navrata vodile u Saboru, na temu optužnica podignutih protiv nekih hrvatskih građana i s tim u vezi suradnje sa Sudom u Haagu. Kako reče, još se bolje sjeća uličnih rasprava na tu temu u kojima su sudjelovali, ili su ih poticali i podržavali i neki od onih koji danas sjede u sabornici. Te ulične manifestacije su, zapravo, bile demonstracija političke podrške politici nesuradnje s Tribunalom. I danas u Saboru vodimo istu

vrstu rasprave, ali u ponešto drugačijim okolnostima, kaže zastupnica. Predsjednik Vlade, jednako kao i bivši premijer, razumno upozorava na to da suradnja s Haaškim sudom nema alternativu te da se i Hrvatska, i okrivljeni, mogu obraniti jedino pred tom institucijom (s tom razlikom što sada nema uličnih prosvjeda i prijatni rušenjem legalne hrvatske vlasti). Danas je bitno drugačiji i govor predsjednika HDZ-a, koji je jučer pozivao građane na ulične prosvjede, a danas nas upozorava na to da bi i ova demokratska rasprava u Saboru mogla štetiti položaju okrivljenih Hrvata. Nije li vaša tadašnja politika naštetila interesima optuženih, upitala je Sanadera? Nema sumnje - kaže- da je to bila kriva politika i danas nam se to vraća kao bumerang. A vi ste i tada, kao i danas, znali da ulica ne može riješiti problem Haaga. Unatoč tome sijali ste lažne iluzije, koje nam svima dolaze na naplatu. Vaša politika zadnjih godina skupo je koštala ovu zemlju (da ste prije dvije godine radili i govorili ovo što govorite sada, haaška priča bila bi za Hrvatsku zasigurno manje traumatična). Da smo onda bili zajedno, mogli smo lakše obarati neprihvatljive točke optužnice. No, vi ste se odlučili na nešto drugo, na obaranje tadašnje Vlade. A za politiku suradnje s Haaškim sudom, koju smo provodili u interesu države, osumnjičenih i optuženih, nazivali ste nas izdajnicima.

Predsjednik Vlade, jednako kao i bivši premijer, razumno upozorava na to da suradnja s Haaškim sudom nema alternativu te da se i Hrvatska, i okrivljeni, mogu obraniti jedino pred tom institucijom (s tom razlikom što sada nema uličnih prosvjeda i prijatni rušenja legalne hrvatske vlasti).

Predsjednik Sabora Vladimir Šeks ju je upozorio da se drži dnevnog reda, jer optužbe na račun ranije oporbene, a sada

vladajuće stranke, nisu tema rasprave. Uostalom, to nije istina i to je najobičnija kleveta, konstatirao je.

Neprihvatljive kvalifikacije mogu se pobiti jedino u Haagu

Željka Antunović je rekla da govori o političkim aspektima optužnica i okolnostima u kojima se Hrvatska i optuženi moraju obraniti pred Haaškim sudom, te upitala :Ako smo mi bili izdajnici, zato što smo surađivali s Tribunalom, što su onda oni koji danas nastavljaju tu našu politiku? Niti jedna vlast ne može iz tih razloga biti prozivana u negativnom kontekstu, napominje zastupnica. Niti u jednom trenutku mi u SDP-u nismo, niti nećemo dovoditi u pitanje HDZ-ovu politiku suradnje sa sudom u Haagu. Naprotiv, podržat ćemo je, ali postavljamo pitanje političkog licemjerja koje je ovu zemlju proteklih godina dovelo do nepotrebnih, dubokih i opasnih podjela.

Na Haagu nitko ne dobiva, naročito ne dugoročno, ali ne bude-mo li svi odgovorni, Hrvatska može izgubiti.

U nastavku je napomenula da u optužnicama protiv generala Markača i Čermaka ima kvalifikacija s kojima nitko ne može biti zadovoljan i koje bi, kada bi ostale i u presudama, bacile mrlju na sjajne pobjede iz 90-ih. To bi bilo nepravedno prema svima poginulima, ranjenima i svim braniteljima koji su ovu zemlju oslobodili. Međutim, te kvalifikacije ne možemo i nećemo pobiti ovdje u Saboru, nego jedino na sudu u Haagu. Nažalost, ovo nije kraj Haaške priče, kaže zastupnica, što potvrđuje i najnoviji slučaj generala Norca. Nema sumnje da će za Hrvatsku biti još puno izazova i problema, a najveći je svakako pitanje jesmo li spremni preuzeti haaške procese i voditi ih pred domaćim pravosuđem. Ti bi procesi mogli dodatno frustrirati hrvatsku javnost, a na nama poli-

tičarima je velika odgovornost da ne širimo lažne iluzije, i da na tim procesima ne gradimo političke karijere (to su pojedinci iz aktualne vlasti pokušavali). Zapamtimo, na Haagu nitko ne dobiva, naročito ne dugoročno, ali ne budemo li svi odgovorni, Hrvatska može izgubiti, zaključila je zastupnica.

Franjo Matušić (HDZ) je opovrgnuo njenu tvrdnju da su neki od zastupnika HDZ-a poticali ulične rasprave o ovoj temi ("te rasprave je poticao vaš neprijemeren odnos prema hrvatskim braniteljima"). Nije točno ni da nastavljamo vašu politiku, jer HDZ ima svoju politiku za koju je dobio mandat od hrvatskih birača (nedaj Bože, da provodimo vašu politiku deficita, dubioza, dugova itd.). **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** i **Emil Tomljanović (HDZ)** su se također javili za ispravak spomenutog navoda zastupnice Antunović, ali i njene tvrdnje da je HDZ provodio politiku ulice i da je sve to bilo usmjereno na rušenje legalno izabrane vlasti. Podsjetili su na činjenicu da je 23. studenoga prošle godine, kako to i biva u parlamentarnim demokracijama, narod svojim glasovima smijenio ondašnju vlast i pružio priliku HDZ-u da stane na kormilo države. Uostalom, narod ima pravo izaći na ulice i prosvjedovati, jer Ustav svakome priznaje pravo na javno okupljanje i mirni prosvjed, u skladu sa zakonom (to pravo nismo imali 50 godina, ali sada ga imamo), napomenula je zastupnica. Na njihove riječi nadovezao se i **Josip Đakić (HDZ)**: "Hrvatska demokratska zajednica vodila je politiku ovdje u Saboru, a hrvatski branitelji su prosvjedovali na ulicama isprovocirani vašim silnim uvredama, prozivkama i okričavanjem generala (vaše i riječi vaših koalicijskih partnera mogu se iščitati i u ovim optužnicama za agresiju na BiH).

U strahu od argumenata posize se za replikama

S upozorenjem o povredi Poslovnika, **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** je rekla kako zastupnici HDZ-a u strahu od argumenata posežu za institutom ispravka netočnog navoda, na što je predsjednik

Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks** uzvratilo da to nije točno, da su samo pobijali navode.

Komentirajući riječi zastupnice Antunović da je HDZ-ova politika koštala Hrvatsku **Petar Mlinarić (HDZ)** je podsjetio da se stvarala država, da je bilo prognanika. A koalicijska vlada je ostavila 23 mlrd. dolara duga i rupu u Proračunu od 6,5 mlrd.

Vidljiva je evolucija kad je riječ o Haaškom sudu – od njegova žigosanja kao neupitnog neprijatelja do prihvatanja kao institucije međunarodnog prava.

Marijan Bekavac (HDZ) je, ispravljajući zastupnicu Antunović, rekao da je točno da je HDZ-ova politika "koštala" hrvatski narod – stvaranjem hrvatske države te početkom pregovora s Europskom unijom i određivanjem statusa kandidata za Europsku uniju.

Na riječi iste zastupnice SDP-a kako je politika ulice bila usmjerena na rušenje legalno izabrane vlasti, dr. sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** je odgovorio da je to bila samo njena percepcija i da je SDP-ov problem bio taj što nisu znali razgovarati s hrvatskim braniteljima i nisu imali njihovo povjerenje (vrijedali su ih prije 3. siječnja, a čine to i danas).

Naša politika je uz pomoć drugih državatvornih stranaka, pojedinaca i, posebice, branitelja stvorila ovu zemlju, za razliku od druge po kojoj nikad ne bi bilo hrvatske države – odgovor je **Živka Nenadića (HDZ)** zastupnici Antunović.

Više puta ponovljena laž zahtijeva i više ispravaka – rekla je **Marija Bajt (HDZ)** ispravljajući Željku Antunović, dometnuvši da HDZ nije organizator, inače legalno organiziranih, skupova već da je bio pozvan. SDP se nije odazvao, ali je bio suorganizator skupova dok je na vlasti bio HDZ, dometnula je.

Krunoslav Markovinović (HDZ) je navod zastupnice Antunović ispravio, najprije, konstatacijom kako nije točan

njezin navod ako je mislila na Haag, a jest ako je mislila na stvaranje države te upitom – kada ćete nam konačno oprostiti što smo stvaranjem države morali rušiti vašu.

Luka Bebić (HDZ) je u svom ispravku zastupnici SDP-a odgovorio kako nije točno da je na ulične prosvjede pozivao i HDZ i njegov predsjednik. A pozvani SDP nije se odazvao jer svojom politikom nije bio uvjerljiv u obrani digniteta hrvatskih branitelja. Kako reče, beskrajnim revizijama doveo je u pitanje sudjelovanje mnogih branitelja u Domovinskom ratu.

Josip Leko (SDP) zamjerio je predsjedavajućem što nije opomenuo zastupnika koji, kako reče, svojata hrvatsku državu već ga je podržao rečenicom "Kako tko sije tako i žanje". Ponašate se po principu kao poslije 2. svjetskog rata "Mi smo je stvorili, mi ćemo je izist ako triba" – rekao je Leko, ustvrdivši još, u tijeku kraće polemike s predsjedavajućim, da je bila riječ o najgoroj uvredi.

Nakon što je ponovio da nije bila riječ ni o kakvoj povredi Poslovnika već ispravcima navoda (optužbi) na račun HDZ-a, predsjedavajući **Vladimir Šeks** je podsjetio zastupnika da može zatražiti tumačenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, što je ovaj i učinio.

Nenad Stazić (SDP) je podsjetio kako je članak 209. Poslovnika izmijenjen te da se može ispravljati netočna činjenica u navodu. Luka Bebić, koji zaslužuje opomenu, nije, međutim, ispravio netočnu činjenicu jer dokaz postoji, rekao je zastupnik, citirajući zatim izjavu Ive Sanadera od 14. veljače 2001: "Javno sam pozvao članstvo stranke da se pridruži prosvjedima u Splitu i Osijeku. Čestitam organizatorima."

Vladimir Šeks je ponovio da nije riječ o povredi Poslovnika. Ako jedan zastupnik iznese činjeničnu tvrdnju, a drugi to ispravkom osporava nitko ne može biti arbitar, jer se ne radi o obaranju činjenične tvrdnje.

Dr. sc. **Vilim Herman (LIBRA)** je podsjetio kako prema Poslovniku red na sjednici osigurava predsjedatelj i apelirao na Vladimira Šeksa da, kao "pravedni predsjednik" pokuša tako i voditi

sjednicu, na što je **Vladimir Šeks** uzvra-
tioda ga se potiče na izricanje stegovnih
mjera.

Dr. sc. **Slaven Letica (neovisni)** je,
uz napomenu - zaštitite nas ubuduće od
"vaših" i "naših" država ustvrdio kako
je predsjednik Šeks doista povrijedio
Poslovnik. Nedopustivo je da se Želj-
ku Antunović optužuje da Republika
Hrvatska nije njena država. Osobno je
poznaje i neće to dopustiti, dometnuo je,
i zbog nje i njene obitelji.

Vladimir Šeks je i Leticu uputio na
Odbor za Ustav, poslovnik i politički
sustav.

Dr. sc. **Vilim Herman** je zaradio opo-
menu nakon tvrdnje da je članak 213.
doista povrijeđen i da se nikoga ne poti-
če na izricanje stegovnih mjera, ali da
red održava predsjedatelj.

Željka Antunović je odustala od pri-
jave povrede Poslovnika, ustvrdivši
kako vidi da je istina najjače oružje.

Da je predsjedatelj povrijedio čla-
nak 209, a Leko članak 214 – izjavio
je **Ivo Lončar**, ustvrdivši zatim kako je
Hrvatska umorna od prošlosti gospode
s desne strane te od 45-godišnje demo-
kracije SDP-a.

Vidljiva evolucija političke scene

Nakon napomene o vidljivoj evoluciji
političke scene u Hrvatskoj, dr. sc. **Ivo
Josipović (neovisni)** je rekao da je ona
išla i u pravcu prepoznavanja nespo-
rne činjenice da Domovinski rat temelj
hrvatske države. Iako, dometnuo je,
postoji i drugi dio istine – da su poči-
njeni neki zločini i da za to netko mora
odgovarati. Vidljiva je, također, evolu-
cija kad je riječ o Haaškom sudu – od
njegova žigosanja kao neupitnog nepri-
jatelja do prihvaćanja kao institucije
međunarodnog prava. Uz to, od obje-
kta postupanja Hrvatska se sve više pre-
tvvara u partnera Suda, sve do najnovi-
jih promjena – mogućnosti da pojedini
predmeti prijeđu iz haaške nadležnosti
pred nacionalne sudove. Haaške optu-
žnice sadrže neugodne ocjene, ali nika-
kve političke ocjene neće pomoći da se
postigne ono što žele svi - da se u sud-

skom postupku dokaže kako nisu točne.
Postoji samo jedan put – da se pravim
putem Hrvatska bori za svoje interese
i tako se afirmira kao aktivni subjekt u
međunarodnim odnosima, rekao je Josi-
pović, naglasivši da valja podržati sva
nastojanja ove ili neke buduće Vlade da
na statutom ili međunarodnim pravom
predviđen način štiti interese Republike
Hrvatske pred Sudom.

Optužnice imaju i političku sna- gu i uz pravnu borbu potrebno je i političko lobiranje te promica- nje istine o Domovinskom ratu.

Da nije točno kako se protiv kvali-
fikacija iz optužnica može boriti samo
pravim putem, rekao je – ispravljajući
prethodnika – **Pero Kovačević (HSP)**,
dometnuvši kako se ne smije dopusti-
ti da se ovako piše povijest. Optužni-
ce imaju i političku snagu i uz pravnu
borbu potrebno je i političko lobiranje te
promicanje istine o Domovinskom ratu.

Veliki obrat u HDZ-ovu odnosu prema Haagu

U ime Kluba zastupnika HNS-a i
PGS-a, dr. sc. **Vesna Pusić** je ustvrdila
da je HDZ u manje od godine dana za
180 stupnjeva promijenio stav o sura-
dnji s Haagom. Veliki obrat je vidljiv –
od demonstracija na splitskoj rivi, parola
"Svi smo mi Mirko Norac", vezanja lan-
cima za splitsku rivu, balvana na cesta-
ma došlo se do izručivanja - po kratkom
postupku - svih optuženih u Haag, brzo
i efikasno.

Dobro je da je stav promijenjen, rekla
je zastupnica, ali nameće se zaključak
kako su interesi zemlje, pravde i štova-
nja zakona ovisno o tome tko je na vla-
sti. Ona je ustvrdila da je interes Hrvat-
ske – individualizacija krivnje i definiti-
vno skidanje svake sjenke s obrambenog
rata, pravda za žrtve i pravda za optuže-
ne na temelju uvida u sve dokumente.

Rekavši da je sa Sudom u Haagu tre-
balo surađivati i ranije, zastupnica Pusić

je naglasila kako je potrebna odgovor-
nost za stavove i u opoziciji i na vlasti
te da neke stvari ne podliježu dnevno-
političkim potrebama. One moraju biti
temeljno opredjeljenje i zahtijevaju,
kad-tad, veću hrabrost od uobičajene. U
tom smislu je, po njenoj ocjeni, potre-
bna i ova rasprava – da bi se to usta-
novilo. HNS je, podsjetila je, oduvijek
podržavao suradnju s Haagom, stav koji
nije nov u hrvatskoj politici, a kojega je
HDZ sada preuzeo.

Inače, nastala frustracija i u sabornici i
u javnosti posljedica je, kako je naglasi-
la, promjene političkih stavova HDZ-a.
Nakon napomene kako je to pouka te
kako iz prilagođavanja političkih stavova
oko ključnih tema dnevno-političkim
potrebama proizlazi samo šteta i frustra-
cija, zastupnica Pusić je izrazila nadu da
ova politička evolucija nije samo trenu-
tačna.

Od prethodne Vlade dokumenti samo - tužiteljstvu

Radi ispravka navoda Vesne Pusić
javilo se više zastupnika. Najprije je
Luka Bebić ustvrdio kako HDZ nije
promijenio stav, njegovi su zastupnici
bili protiv toga da se sa Haaškim tuži-
teljstvom razgovara kao sa sudom, (jer
ono je samo jedna strana u sudskom
procesu). Uz to su smatrali da odvjetni-
ci generala Ante Gotovine moraju dobiti
dokumente kako bi i obrana, a ne samo
tužiteljstvo, imala relevantne dokumen-
te. Prethodna je, pak, Vlada dokumenta-
cijom snabdijevala samo tužiteljstvo.

Ispravak **Marijana Bekavca** glasio je
– nije istina da je Vlada brzo i efikasno
izručila generale, oni su kao pravi hero-
ji Domovinskog rata dragovoljno otišli
u Haag obraniti istinu o Domovinskom
ratu, a hrvatska Vlada pružit će im svu
potporu i pomoć.

Nije istina da je HDZ promijenio poli-
tiku jer je i prije dolaska na vlast govo-
rio da treba upotrijebiti sva sredstva za
zaštitu generala (prijašnja Vlada nije
ih upotrijebila) a generali su se predali
dobrovoljno.

Franjo Matušić (HDZ) je rekao
kako HDZ nije mijenjao stav, što je

jasno iskazao u tijeku izborne kampanje, a i svojim potezima u prvih šest mjeseci vladanja. Izmijenio jest, ali u pozitivnom smislu, odnos prema hrvatskim braniteljima. Tema dnevnog reda nije izmjena stavova HDZ-a.

HDZ nije promijenio stav, njegovi su zastupnici bili protiv toga da se s Haaškim tužiteljstvom, jer ono je samo jedna strana u sudskom procesu, razgovara kao sa sudom. Uz to su smatrali da odvjetnici generala Ante Gotovine moraju dobiti dokumente kako bi i obrana, a ne samo tužiteljstvo, imala relevantne dokumente.

Emil Tomljanović (HDZ) je zastupnicu Pusić upozorio da nisu bili na uvidu svi dokumenti, naročito ne oni za obranu generala Gotovine.

Prosvjedovalo se zbog grubog pretresa i privođenja hrvatskih branitelja

Darko Milinović (HDZ) je rekao da se prosvjedovalo zbog grubog pretresa i privođenja hrvatskih branitelja od strane prijednog suda premijera bivše Vlade te zbog objave, u središnjem dnevniku, da su u Gospiću, nakon četiri sata zadržavanja u pritvoru uhićeni kriminalci i ratni zločinci.

Branimir Pasecky (HDZ) je izjavio kako HDZ nikad nije učinio korak natrag te da je ovo što čini sada ogroman korak naprijed. Rekao je zatim da ne želi ni zastupnici Pusić da učini korak natrag već da evoluiraju i povuče izjavu kako je Hrvatska izvršila invaziju na Bosnu.

Marija Bajt (HDZ) je, replicirajući zastupnici Pusić, rekla kako HDZ nije promijenio stav, podsjetivši da je 19. travnja 1996. Zastupnički dom donio odluku o proglašenju Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom, a i da HDZ

nikad nije rekao da ne treba surađivati sa Sudom.

Totalno je netočno da nisu uputni politiziranje i rasprava o ovakvim stvarima u Saboru, rekao je **Josip Đakić (HDZ)**, jer je u sabornici mjesto za to. Tu je, podsjetio je i zastupnica Pusić izrekla optužbu o hrvatskoj agresiji na Bosnu.

Željelo se poniziti zaslužne u Domovinskom ratu

Usljedio je izlaganje (odgovori) premijera, **Ive Sanadera** na neke konstatacije iz rasprave. On je, najprije, ustvrdio da je prosvjeda bilo zbog upada policajaca - radi provjere dozvola za oružje - u stanove, među ostalim: generala Janka Bobetka (koji je tada bio na odmoru pa ga je unuk telefonom obavijestio o upitima policajaca), dr. sc. Hrvoja Šošića, žrtve komunističkog terora iz 1971, jednom od uglednih članova "Hrvatskog proljeća"; generala Tolja i drugih.

Sudjelovanjem u prosvjedima HDZ je izrazio neslaganje s koalicijskom politikom prema Domovinskom ratu, prema braniteljima i ponižavanju ljudi.

Policija je imala pravo to učiniti, ali način i izbor osoba sugerirao je, po premijeru, da se nisu istraživale dozvole za oružje već željelo poniziti zaslužne u Domovinskom ratu. Isto se odnosilo i na branitelje. Nije se smjelo, naglasio je Sanader, cijelu braniteljsku populaciju proglasiti lažnim vojnim invalidima, iako je trebalo sankcionirati one koji su podigli postotak svog invaliditeta u dogovoru s liječničkom komisijom.

Ilustrirajući, kako je rekao atmosferu koja je dovela do prosvjeda, premijer Sanader je podsjetio da je bivši premijer za talijanski list izjavio da je HDZ pod istragom te, zatim (po uhićenju grupe gospićana) da se konačno počelo hvatati zločince. Pred Ustavom je svatko nevin dok mu se ne dosudi drugačije i odakle pravo bilo kome, a najmanje premijeru,

da unaprijed ljude osudi, upitao je Sanader, naglasivši kako su svi iz spomenute grupe oslobođeni.

Sudjelovanjem u prosvjedima HDZ je izrazio neslaganje s Koalicijskom politikom prema Domovinskom ratu, prema braniteljima i ponižavanju spomenutih ljudi, rekao je Sanader.

Za ilustraciju atmosfere u sabornici, Ivo Sanader je zatim podsjetio kako je predsjednica HNS-a izjavila da je Hrvatska bila agresor u Bosni i Hercegovini te da je Deklaracijom jasno utvrđeno kako Hrvatska nije vodila osvajački rat (znači nije mogla biti agresor u BiH) već obrambeni, osloboditeljski, pravedni i legitimni. Ova bi rasprava, ponovio je premijer, trebala poslužiti za to da se vidi kako učinkovito ostvariti četiri cilja - obraniti istinu o Domovinskom ratu od potpuno neprihvatljivih kvalifikacija, pomoći optuženicima, osigurati obranu sa slobode i prebaciti procese u Hrvatsku.

Ustvrdivši da HDZ ima konzistentnu politiku, premijer je podsjetio da je, na koncu konca, ta stranka i predložila Ustavni zakon o suradnji sa Haagom.

Netočno

Šime Lučin (SDP) je netočno nazvao premijerove navode u svezi s kontrolom oružja. Tada je zakucano na tisuće adresa, objasnio je, a to što su među njima bili generali Bobetko i Tolj te Ivica Račan pokazuje da su za bivšu Vladu svi bili jednaki pred zakonom, naglasio je zastupnik. Dometnuvši, na kraju, kako ne razumije zašto se "gospoda iz HDZ-a" brane da nisu nikog izručili. Možda bi danas zastupnici trebali čuti odgovor na ključno pitanje - da dva generala nisu otišla dobrovoljno u Haag bi li ih sadašnja Vlada izručila.

Ispravljajući premijera, **Željka Antunović** je rekla kako nije točno da su se prosvjedi događali zbog redovnih aktivnosti policije. Događali su se zbog podignutih optužnica protiv visokih generala, visokih časnika hrvatske vojske koji su to postali u ratu i zbog navodno preblagog odnosa ondašnje vlasti prema Sudu u Haagu i određenim kvalifikacijama u tim optužnicama.

Netočno je i to da je bivši premijer, Račan, bilo koga u bilo kojoj situaciji, gestom, rječju ili djelom osudio, on se u sabornici i drugdje uvijek zalagao za to da se sudi na sudu, a ne u političkoj areni.

Možda bi danas zastupnici trebali čuti odgovor na ključno pitanje – da dva generala nisu otišla dobrovoljno u Haag bi li ih sadašnja Vlada izručila.

Ingrid Antičević-Marinović je, replicirajući Sanaderu, rekla da nije riječ ni o kakvoj atmosferi već o premijerovu prisustvu na splitskoj rivi, kad je doslovce izjavio da su u sukobu splitska riva i vlast koja je krivo shvatila ono što je donio 3. siječnja - da je taj dan bio prijevara i nespornost da se zato pridružuje onima koji ne posustaju, da se hrvatski narod neće odreći svojih sinova.

Kad je riječ o Haaškom sudu, točno je da se za to zalagao HDZ i tadašnja Vlada, ali početna je ideja bila da se kazne zločinci koji su u Hrvatskoj počinili ratne zločine. Tada nitko nije razmišljao da će Haag podići optužnicu protiv Hrvata.

Kad je riječ o Haaškom sudu, točno je da su se za to zalagali HDZ i tadašnja Vlada, ali početna je ideja bila da se kazne zločinci koji su u Hrvatskoj počinili ratne zločine. Tada nitko nije razmišljao da će Haag podići optužnicu protiv Hrvata.

U novom javljanju, **Nenad Stazić** je izjavio kako je posve netočno da je HDZ vodio i vodi konzistentnu politiku. Dokaz – govor dr.sc. Ive Sanadera na izvanrednoj sjednici Kluba zastupnika HDZ-a 16. srpnja 2001, u kojem je, među ostalim, zatražio izmjene Usta-

vnog zakona o suradnji s Haagom te podržao potpis 400 hrvatskih građana koji su zatražili raspisivanje referenduma o Haagu (dio izlaganja nije u fonogramu jer zastupniku u četiri navrata nije bio uključen mikrofon). Drugi dokaz je, po Staziću, također izjava Ive Sanadera, a treći - riječi Vladimira Šeksa. I ove izjave nisu, s istim obrazloženjem ("isključen") zabilježene u fonogramu.

Stazić je ovom prilikom zaradio opomenu. Prekidan u izlaganju komentari- ma u više navrata produžio je vrijeme izlaganja s obrazloženjem da tako nadoknađuje prekide, ali to predsjedavajući, Vladimir Šeks, nije uvažio.

HDZ ne vodi konzistentnu politiku oko odnosa s Haškim sudom

Zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)** javio se jer je povrijeđen statut Poslovnika, članak 209, te je rekao kako je upravo primio informaciju da hrvatski osumnjičeni u Haagu o kojima se upravo vodi rasprava prate direktan prijenos te šalju pozdrave hrvatskoj Vladi i premijeru Sanaderu.

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks** opomenuo je zastupnika jer je iskoristio statut povrede Poslovnika da bi iznio obavijest.

Josip Leko (SDP) ispravio je navod premijera Sanadera koji je nepotpuno i netočno naveo razloge događanja iz 2001. godine. Zastupnik Leko je rekao da je Klub zastupnika HDZ-a 8. veljače 2001. godine u saborsku proceduru uputio prijedlog za hitni postupak jer je Državno odvjetništvo pokrenulo istražni postupak protiv generala te je istražni sudac zatražio određivanje pritvora. Podsjetio je da je tada u Hrvatskoj došlo do napete političke situacije.

Miroslav Korenika (SDP) ispravio je netočan navod premijera Sanadera da je HDZ vodio i još vodi konzistentnu politiku oko odnosa s Haškim sudom. Smatra da je to netočno jer je HDZ inicirao da se izvrše promjene Ustavnog zakona o suradnji s Haškim sudom, a da će u protivnom hrvatski

narod o tome odlučiti na referendumu. Dodao je da je politika HDZ-a nekonzistentna jer su već trebali inicirati donošenje izmjena i dopuna Ustavno- ga zakona.

Vilim Herman (LIBRA) javio se za ispravak netočnog navoda citirajući premijera Sanadera kada je u srpnju 2001. godine izjavio da se HDZ 1990. godine ponašao kao koalicijska vlada, te da se HDZ tada kretao linijom manjeg otpora, Hrvatske ne bi bilo.

U ime Kluba zastupnika HSL-a i DC-a govorio je zastupnik **Ivan Čehok**. Rekao je da s ma koliko strasti pristupano raspravi činjenica jest da se malo toga može promijeniti i da je svoje želje, interese, nacionalne ili građanske ili bilo koje druge teško moguće ostvariti. Dodaje da je ta odluka blijeda najviše jer je zasjenjena vlastitom političkom nadmenošću i ohološću te u četiri godine koliko radi kao zastupnik to je već peta rasprava koja je posredno ili neposredno povezana s temom suradnje s haaškim tribunalom. To ga podsjeća na Mažuranićev stih "Đilitnuti se, a koplja ne baciti".

HSL je jedina stranka koja se nije pretjerano junačila ali niti ponizno i kukavički prihvaćala optužnice te je jedina stranka koja je bila dosljedna po pitanju Haaškog suda.

"Vikali smo u ove četiri godine i protiv nepravedna svijeta, kao Don Quijoti smo se zalijetali na vjetrenjače, svi su nam bili krivi od Amerike preko svijeta, pravnog poretka". Dodaje da što su više raspravljali to su optužnice i dalje stizale a u njima su se pojačavale političke kvalifikacije.

Smatra da je simptomatično to da što smo nemoćniji to smo češće međusobno bezobzirni i bezobrazni te se više vraćamo u prošlost i "ulazimo u povijesne zasjede i zasade".

HSL je jedina stranka koja se nije pretjerano junačila ali niti ponizno ni

kukavički prihvaćala optužnice te je jedina stranka koja je bila dosljedna po tom pitanju.

Smatra da građane u ovom trenutku zanima ima li učinkovitih mehanizama za suprotstavljanje takvim političkim kvalifikacijama. Predložio je osnivanje dokumentacijskog historiografskog centra u kojem će biti dokumentirana istina o Domovinskom ratu.

Smatra da je Vlada RH učinila u ovome trenutku sve što je bilo moguće te rekao da postoji bitna različita okolnost u izručivanju odnosno postupanju prema nalogu Haškog tužiteljstva i suda kada se radi o generalima Gotovini i Bobetku te kada je riječ o njima kao hrvatskim građanima i generalima.

Bitna je i okolnost što su se Markač i Čermak svojevrijedno predali.

”Jer herojska djela nisu jednokratni čin, ona se ne postižu u ratu, ona se više potvrđuju u miru.”

Hrvatski sabor jedini mjerodavan za političku ocjenu o ovom slučaju

Predsjedateljica plenarne sjednice i potpredsjednica Hrvatskoga sabora, **Đurđa Adlešić**, obavijestila je zastupnike da je isteklo vrijeme za prijavu za raspravu dodavši da je prijavljeno 46 zastupnika u pojedinačnoj raspravi uz još dva prijavljena kluba zastupnika za izrečen netočan navod.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) ispravila je zastupnika Čehoka da je u poznatoj spisateljskoj maniri iznio netočan navod da je HSLŠ bio jedina stranka dosljedna po pitanju Haškog suda dodavši da je upravo SDP na ovim temama dosljedan.

Na taj istup javio se **Ivan Čehok (HSLŠ)** rekavši da je zastupnica povrijedila Poslovnik članak 214, te da on ima pravo na svoj način govora dodajući da SDP u svom mandatu nije napravio niti jednu važnu reformu za hrvatsko društvo.

Ruža Tomašić (HSP) iznijela je javivši se za ispravak netočnog navo-

da da je poznato da je što se tiče Haaga jedino stranka HSP bila dosljedna.

U ime Kluba zastupnika HSS-a javio se zastupnik **Zlatko Tomčić** te rekao da je Klub zastupnika HSS-a dajući inicijativu za ovu raspravu polazio od činjenica da u optužnicama protiv generala Čermaka i Markača, postoji niz neprihvatljivih političkih ocjena o karakteru Domovinskog rata, o ulozi tadašnje vlasti Republike Hrvatske, ali i optuženika kojima se na teret stavljaju inkriminacije i ocjene kojima nije mjesto u optužnicama Međunarodnog kaznenog suda u Haagu.

Političku ocjenu o ovome slučaju može dati samo Hrvatski sabor jer je upravo u Saboru kao zastupničkom tijelu izglasan Ustavni zakon i rezolucija o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom.

Smatra da političku ocjenu o ovome može dati samo Hrvatski sabor jer je upravo u Saboru kao zastupničkom tijelu izglasan Ustavni zakon i rezolucija o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom.

Drži da o povijesnim istinama ne može biti suđeno pred Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, on mora suditi o konkretnim povredama međunarodnog ratnog i humanitarnog prava te nema nikakvog razloga da se rasprava vodi pred Saborom četiri mjeseca nakon pokretanja inicijative.

Dodao je da su dijelovi sadržaja Haaških optužnica, prije svega protiv generala Markača i Čermaka, šokirali mnoge u Hrvatskoj ”samo zato što su zaboravili da je nagovještaj ovakvih optužnica bio veoma jasan već u optužnici protiv Janka Bobetka u kolovozu 2002. godine optuženog da je prije, za vrijeme i nakon hrvatske akcije u Medačkom džepu sam ili u dogovoru s drugim planirao, poticao, naredio ili podržao progon srpskih civila na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi.”

Smatra da je kod novih Haaških optužnica ostala dilema, ali je naglašeno da ni pod koju cijenu ne treba kvariti šansu Republike Hrvatske oko ulaska u Europsku uniju. No, rekao je da su pojedini dijelovi optužnica u odnosu na one ranije u svom političkom pristupu bili još strašniji, a postupci sadašnje vlasti puno kooperativniji.

Ističe da HSS sigurno nije protiv udruživanja Republike Hrvatske u Europsku uniju što svakodnevno potvrđuje svojom političkom praksom. HSS se zalaže za vođenje realne državne politike i neprihvatljiva im je svaka utilitaristička politika, gdje je korist temelj morala, koja bi ove temeljne vrijednosti ugrađene u Ustav dovodila u pitanje i moralno degradirala Hrvatsku.

Legitimno je da Hrvatska odbije sve pokušaje da se u kaznenim procesima za utvrđivanje individualne odgovornosti za ratni zločin pripisuju zločinačke namjere, izmišljaju ratni ciljevi, a obrana od agresije, okupacije vlastite zemlje stavlja u drugi plan.

”Do sada su se takva promišljanja mogla naći jedino u sferi kombinatorike različitih interesa svjetske politike, s ciljem izjednačavanja krivnje i amnestiranja agresora, a sada se to isto posredno pokušava sudskom optužnicom što nije u skladu s međunarodnim pravnim poretkom ni pojedinim političkim odlukama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.

Potrebna je ozbiljna i dublja politička, znanstvena i povijesna analiza svih zbivanja kako bi se došlo do pravog odgovora o uzrocima ratnih sukoba u BiH, pa i sukobu Muslimana i Hrvata.

Rekao je da je općehrvatsku politiku na početku agresije vodila tadašnja Vlada Nacionalnog jedinstva sastavljena od relevantnih stranaka i opcija uz podršku hrvatskog naroda i građana koji osjećaju Hrvatsku kao svoju domovinu.

Drži da je u takvoj politici veliki utjecaj imao i pokojni predsjednik Franjo

Tuđman kao predsjednik RH, ali on nije mogao donijeti niti jednu odluku u vezi s ratom, upotrebe oružanih snaga izvan zemlje bez odluke Hrvatskoga sabora.

Stoga je neodrživa teza kojom se Tuđmanova politika prema Bosni i Hercegovini i ratni sukobi Muslimana i Hrvata proglašavaju agresijom Republike Hrvatske na Bosnu i Hercegovinu.

”Tuđmanova politika prema Bosni i Hercegovini u svim njenim varijacijama za HSS od samog početka nije bila prihvatljiva. O tome je pokojni predsjednik HSS-a Drago Stipac vrlo često govorio. Međutim, nikakvom se ekvilibristikom ne može izvesti zaključak o agresiji Hrvatske na Bosnu i Hercegovinu. Jedno su naime, utopijske ideje Franje Tuđmana i njegovih sljedbenika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a sasvim drugo ono što se tamo stvarno dešavalo između svih strana u sukobu.”

Dodaje da je potrebna ozbiljna i dublja politička, znanstvena i povijesna analiza svih zbivanja kako bi se došlo do pravog odgovora o uzrocima ratnih sukoba u BiH, pa i sukobu Muslimana i Hrvata.

HSS drži da Hrvatski sabor mora na tragu već donijete Deklaracije o Domovinskom ratu zaštititi ugled zemlje i dostojanstvo građana RH, te karakter i dignitet Domovinskog rata i branitelja donošenjem određenih zaključaka ili adekvatnim dokumentom.

Stoga je Klub zastupnika HSS-a predložio zaključke koji su dostavljeni zastupnicima te s kojima su se u fazi njihove izrade složile gotovo sve političke stranke. To može biti dobra podloga da se međunarodnoj zajednici bez obzira na sve okolnosti pošalje signal o stajalištu hrvatskog naroda i građana RH kada su u pitanju nedopustive političke inkriminacije u Haškim optužnicama.

Za povredu Poslovnika javio se zastupnik **Šemso Tanković (SDA)**, ali ispravio netočan navod da je zastupnik Tomčić govoreći o ratnom sukobu upotrijebio izraz Muslimani za koji smatra da je zastarjeli izraz te da u Bosni i Hercegovini žive Bošnjaci.

Potpredsjednica Sabora, Đurđa Adlešić, upozorila je zastupnika da je iskori-

stio krivi institut, umjesto ispravka netočnog navoda, povredu Poslovnika.

Ivo Lončar (neovisni) ispravio je netočan navod zastupnika Tomčića citirajući rečenicu iz njegovog izlaganja. ”Podnoseći ovaj prijedlog, mi smo pošli od činjenice da neko može dati političku ocjenu o ovim optužnicama”. Upitao je gdje je zastupnik bio kada se davala politička ocjena prije tri godine i kada je napravio ”Partijsko seljačku koaliciju rušeći Dražena Budišu i HSLŠ”.

Zastupnika Lončara upozorila je potpredsjednica Adlešić rekavši da je prekršio Poslovnik jer nije ispravio netočan navod.

Zdenko Haramija (HSS) iznio je da je zastupnik Lončar povrijedio Poslovnik, članak 214, vrijeđajući zastupnika Tomčića te predložio da mu se izrekne opomena.

Mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** ispravio je netočan navod zastupnika Tomčića jer je spomenuo utopiju Franje Tuđmana i njegovih sljedbenika u Bosni i Hercegovini. Zastupnik Bagarić kao svjedok zna da je Franjo Tuđman poticao donošenje deklaracije o neovisnosti Bosne i Hercegovine, referendumu o neovisnosti BiH i njezino međunarodno priznanje.

Niko Rebić (HDZ) smatra da je zastupnik Tomčić netočno ustvrdio da HDZ-ova Vlada ne poduzima ništa da bi odbacili kvalifikacije iz optužnica protiv generala Markača i Čermaka. No, premijer Sanader je osobno u dva pisma poslana Haškom sudu osporio neprihvatljive kvalifikacije i zatražio da se Vlada uključi u sudski proces te je dobio pozitivan odgovor a Vlada je sastavila stručni tim koji će braniti interese i generala i RH u Haagu.

Dr. Franju Tuđmana treba ocijeniti povijest

Na izjavu Tomčića o utopijskoj ideji Tuđmana i njegovih sljedbenika prema Bosni i Hercegovini, osvrnula se **Zdenka Babić – Petričević (HDZ)** rekavši da to nije bila utopija jer je Franjo Tuđman tada kao predsjednik RH prvi priznao Bosnu i Hercegovinu kao suverenu državu. Sve ostalo što je radio prema Bosni i Hercegovini nalagao mu je Ustav RH koji je donesen 1990. godi-

ne u Hrvatskom saboru. Upozorila je da zastupnik Tomčić nije govorio na hrvatskom jeziku.

Potpredsjednica Adlešić upozorila je zastupnicu Babić-Petričević da nije ispravila netočan navod.

Zastupnik **Živko Nenadić (HDZ)** ispravio je navod zastupnika Tomčića o utopijskoj ideji Franje Tuđmana o BiH, rekavši da je njegova ideja dovela do stvaranja hrvatske države ali isto tako i do opstanka Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Svoje ogorčenje iznio je **Branimir Pasecky (HDZ)** rekavši kako su spomenute kvalifikacije uvreda za njega a i za sve one koji su cijenili Tuđmanovo djelo te je zatražio da tako velikog čovjeka ocijeni povijest.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Josip Đakić (HDZ)** te rekao da pokojni predsjednik Franjo Tuđman nije vodio utopijsku politiku prema BiH već je ispunjavao Ustavnu odredbu kojom Hrvati u Bosni i Hercegovini zaslužuju sveskoliku pomoć iz Republike Hrvatske. Smatra da nije počinio ništa osim onoga što je napisano u Rezoluciji o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom a to je suradnja s Republikom Bosnom i Hercegovinom i Sporazum o prijateljstvu od 21. srpnja 1992. godine kao i splitski Sporazum o prijateljstvu od 22. srpnja 1995. godine.

Hrvatska zbrinjavala rijeke izbjeglica i prognanih prilikom agresije na BiH

U ime Kluba zastupnika HDZ-a izlagao je zastupnika Luka Bebić predloživši da ”budemo ponizni i što manje arogantni. Ta poniznost i nedostatak i zapravo protivljenje aroganciji dužni smo u odnosu na naše branitelje, na naše poginule i naše uznike u Haagu”.

Smatra da treba poduprijeti Vladu u aktivnostima kako bi ”naši uznici” što prije dobili pravo da se brane sa slobode jer su se oni žrtvovali za Hrvatsku, a generali Markač, Gotovina, Čermak, Ademi i Norac imaju velike zasluge za Hrvatsku u obrani i oslobađanju zemlje

i to "im hrvatski narod i država ne smiju nikada zaboraviti".

21. srpnja 1992. sporazumom Tuđman-Izetbegović stvorena je osnova za pomoć u graničnim dijelovima Bosne i Hercegovine. Zatim je trinaest dana prije vojne akcije "Oluja" to jest 22. srpnja 1995. Splitskim sporazumom pravno osnaženo ono što se kasnije dogodilo u suradnji armije Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i Hrvatske vojske.

"Kvalifikacije iz optužnica generalu Markaču i generalu Čermaku koje govore o udruživanju zbog zločinačkih namjera treba odbaciti jer su to političke kvalifikacije te ih političkim i pravnim sredstvima oosporiti jer se u ime hrvatskog naroda i građana Hrvatske, Hrvatski sabor s time ne može složiti".

Stoga je Vlada RH u dva navrata pisala predsjedniku Haškog suda pokušavajući se na dozvoljen način umiješati u osporavanje onih dijelova optužnice za koje postoje čvrsti argumenti. Nikada nisu dovodili u pitanje moguću individualnu odgovornost bilo koga što se utvrđuje na sudu pravomoćnom presudom.

"Što se tiče odnosa prema Bosni i Hercegovini i kvalifikacija nekih da se Hrvatska miješala u Bosnu i Hercegovinu svojim aktivnostima, ratnim djelovanjem i sličnim, podsjetit ću još jednom da je 21. srpnja 1992. sporazumom Tuđman-Izetbegović stvorena osnova za pomoć u graničnim dijelovima Bosne i Hercegovine. Zatim je trinaest dana prije vojne akcije "Oluja", to jest 22. srpnja 1995. Splitskim sporazumom pravno osnaženo ono što se kasnije dogodilo u suradnji armije Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i Hrvatske vojske."

Podsjetio je da se prilikom agresije na BiH 1992. godine rijeke izbjeglica i pro-

gnanika iz Bosne i Hercegovine, posebno Hrvata i Bošnjaka, uputilo u pravcu Hrvatske.

"Nisu išli prema Srbiji nego su išli u hrvatske gradove, u hrvatske hotele i možemo biti ponosni što je unatoč žalosnom sukobu, koji su po mojem mišljenju provocirali neki drugi zbog drugih interesa, pristizali prognanici i izbjeglice na hrvatski državni teritorij u hrvatske gradove i sela".

Učiniti sve da se pomogne generalima

Smatra da sada moramo učiniti sve što možemo da se generalima pomogne te stoga pozdravlja inicijativu Vlade za formiranjem savjeta za njihovu pripremu pred Međunarodnim kaznenim sudom.

"Znam da je danas teško priznati neke pogreške iz prošlosti, neke loše procjene ali isto tako treba biti objektivan pa kazati da se politika odvija u datom okruženju".

Smatra da je sada to okruženje u vidu korespondencije s predsjednikom Kaznenog suda. Dodaje da se političari ne mogu složiti da se Hrvatska optužuje za genocid za agresiju na Bosnu i Hercegovinu i u tom smislu i političkim i pravnim sredstvima će pred Haaškim sudom pokušati pobiti takve tvrdnje.

Pozvao je sve da podrže hrvatsku Vladu u njezinim nastojanjima i aktivnostima da se obrani povijesna istina o Domovinskom ratu te da se pomogne osumnjičenima i optuženicima u Haagu da se brane sa slobode te da se brane u Hrvatskoj pred hrvatskim sudovima.

Za ispravak netočnog navoda javio se Anto Đapić (HSP). Smatra da su zastupnik Bebić i još neki drugi zastupnici ponavljali jednu netočnost kada se govorilo o pravu obrane sa slobode. Naime, ne radi se o institutu obrane sa slobode nego se radi o čekanju na slobodi dok ne počne suđenje jer i to čekanje na slobodi kao primjerice kod generala Ademija je vrsta ograničene slobode.

Ante Markov (HSS) drži da zastupnici apsolutno podržavaju hrvatsku

Vladu u svemu što ona po ovom pitanju radi, ali političke ocjene su ono u čemu se neki međusobno ne slažu.

Navod potpredsjednika Sabora, Bebića o tome da postoje razlike u djelovanju bivše koalicijske i sadašnje Vlade vezano uz osiguranje dokumentacije, ispravio je **Slavko Linić (SDP)** te rekao da je prava istina da postoje razlike između HDZ-ove vlade koja je surađivala s odvjetnikom Davidom Rifkinom pa je rezultat toga osuda generala Blaškića na 45 godina kazne.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra da nije točno što je rekao zastupnik Bebić da je HDZ-ova vlada predala dokumente Gotovininim odvjetnicima jer je još za vrijeme dolaska HDZ-a na vlast 2003. godine i dalje se vodio isti postupak pa su na temelju sudske odluke predani dokumenti. Nadalje, ne smatra da je protok korespondencije između Vlade RH i Haaškog suda bolji jer je predsjednik Haaškog suda nedavno izrazio otvorenu sumnju u kompetentnost hrvatskih sudova što ranije nije bio slučaj.

Bolji protok korespondencije između Vlade RH i Haškog suda

Za povredu Poslovnika javio se Luka Bebić, rekavši da zastupnica Antičević-Marinović nije ispravila netočan navod jer je on ustvrdio da je ova Vlada predala dokumente a sudska presuda postojala je prije dolaska ove Vlade.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra da se zloupotrebljava članak 209. Poslovnika pa se tako točni navodi ispravljaju netočnim navodima i smatra da je netočno da su dokumenti predani temeljem presude jer je ona donesena u vrijeme vlasti HDZ-a.

Luka Bebić (HDZ) odgovorio je da postoji dokument od 17. listopada 2003. godine u kojem se nalaže da se ti dokumenti ne predaju te je upitao prisutne iz SDP-a da s obzirom na to da su nakon tog datuma više od dva mjeseca bili na vlasti zašto nisu poslušali zaključak Saboru.

Dragica Zgrebec (SDP) smatra da je zastupnik Bebić netočno govorio da su sada nastupile nove okolnosti za korespondiranje s Haaškim sudom. Smatra da su i sada i prije sve okolnosti oko Vlade i Haaškog tribunala iste. Haaški sud i dalje traži hrvatske osumljenike a razlika je samo u tome što SDP, onda na vlasti a sada u opoziciji djeluje isto jer podržava hrvatsku Vladu u njezinim nastojanjima.

Pero Kovačević (HSP) ispravio je netočan navod rekavši da dokumentacija do danas još nije sređena te da pravna sredstva sama po sebi nisu dovoljna jer da je tako general Blaškić ne bi bio osuđen na 45 godina zatvora te smatra da je potrebno poduzimati i politička sredstva.

Luka Bebić (HDZ) javio se za povredu Poslovnika jer ističe da je rekao da treba poduzimati pravna, ali i politička sredstva.

Šime Lučin (SDP) iznio je da se slaže s potpredsjednikom Bebićem da se treba okrenuti budućnosti, ali smatra da se onda toga treba sam pridržavati. Što se tiče dokumentacije i bivša je vlada pisala pisma osporavajući kvalifikacije u optužbi generala Gotovine te da je do 2000. godine velik broj dokumentacije već poslan u Haag. Dodaje da je dokumentacija koja je bila pohranjena u HIS-u do 2000. godine bila dostupna u obrani generala Blaškića sigurno ne bi bio optužen na 45 godina zatvora.

Danas se rasprava o suradnji s Haagom drugačije doživljava

U nastavku govorio je dr. sc. **Slaven Letica (neovisni)**. Vlade je postavila četiri cilja u budućem djelovanju prema Haškom tribunalu, a zastupnik Letica bi tome dodao i peti cilj – obranu prava na dobar glas onih koji više nisu u prilici da se brane. U nastavku rekao je kako je imao svoj prijedlog o sastavu jednog interdisciplinarnog tima koji će razmatrati događaje iz ranih devedesetih u Republici Hrvatskoj, a na kraju niti jedan član tog savjeta koje je predložila Vlada nije svjedok tog vremena. U rad savjeta potrebno je, smatra, uključiti

ljude koji imaju uvid u ta događanja. Za rat u BiH rekao je kako se tretira kao poseban međunarodni sukob u kojem se hrvatski vojni i politički vrh optužuje za zločinački pothvat stvaranja ne samo velike Hrvatske nego i za provođenje etničkog čišćenja Bošnjaka i nehrvatskih stanovnika.

Dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** reagirao je na Letičinu konstataciju kako niti jedan od predloženih Vladinih stručnjaka u interdisciplinarnom timu (savjetu) nije svjedok spomenutog vremena. Turić drži da to nije točno jer je npr. profesor Jurčević iz Instituta Ivo Pilar, dragovoljac Domovinskog rata i pukovnik HV-a.

U interesu je Hrvatske da surađuje s Haagom.

Na Letičinu konstataciju da međunarodna zajednica rat u BiH tretira kao poseban ratni sukob reagirao je **Florijan Boras (HDZ)**. Rat u BiH nije specifičan ratni sukob kao što nikako nije točno da je Hrvatska izvršila agresiju na tu nama susjednu državu. Sukob u BiH je jedan od prvih sukoba gdje međunarodna zajednica priznaje prirodno pravo individualne i kolektivne samoobrane Hrvata u BiH. Bošnjaci i Hrvati u BiH iskoristili su to svoje pravo (s tim u vezi citirao je odredbu članka 51. Povelju UN-a). Hrvati su se u BiH samoorganizirali i osnovali HVO, i ne samo obranili već 16. lipnja 1992. i oslobodili Mostar od Jugoslavenske armije iako je Predsjedništvo BiH tek 20. lipnja proglasilo ratno stanje, odnosno konstatiralo rat u toj državi, podsjeća Boras. Jednako tako postupili su i Bošnjaci, zaključio je zastupnik Boras.

Nisam ja kazao da je Hrvatska izvršila agresiju u BiH nego sam svoju diskusiju počeo obrnutom tezom, uzvratilo je zastupnik **Slaven Letica (neovisni)**.

SDP je oduvijek zastupao tezu kojoj se tadašnja opozicija protivila, a to je da odlazak bilo kojeg njezinog građana pred Međunarodni sud u Haagu ni za jednu državu nije nacionalni praznik,

ali je u interesu Hrvatske da surađuje s Međunarodnim sudom pa i tako i sa Sudom u Haagu, podvukla je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Haška je tema lako uspaljivala javnost i namjerno potresala i ljuljala tadašnju Račnovu Vladu, a kasnije haške optužnice protiv generala Čermaka i Markača, u usporedbi s optužnicama od prije nešto više od tri godine, danas se bitno drugačije doživljavaju. "Skup u Splitu prije tri godine prošao je u znaku pjesme Oj, Ivice i Stipane pojest će vas crne vrane, a tadašnja je vlast optužena za veleizdaju pa je tamo doslovno rečeno ili će pasti marionetska vlada ili Hrvatske neće biti", prisjetila se zastupnica. U nastavku zastupnica je citirala predsjednika HDZ-a (današnjeg premijera) koji je rekao da "izražava svoju potporu prosvjedima hrvatskih građana koji time izražavaju negodovanje s potezima aktualne politike i vlasti te javno poziva članstvo svoje stranke da se pridruži prosvjedima u Splitu i Osijeku", a zatim čestitao organizatorima skupa. Također se moglo čuti da Hrvatska ne može prihvatiti te optužnice i postupiti po njima, odnosno da je riječ o potpuno neprihvatljivim optužnicama protiv generala Gotovine i Hrvatske u cjelini. Rečeno je zatim da HDZ stoji na stajalištu da Vlada nije smjela postupiti prema uhidbenom nalogu Međunarodnog kaznenog suda u Haagu nego čvrsto ostati na stajalištu da su optužnice neprihvatljive jer se na toj točki brani hrvatska povijest, a time i hrvatska budućnost i država. Zastupnica se zatim prisjetila još riječi aktualnog premijera kako "misli da ne treba razgovarati s Haškim tribunalom već u Vijecu sigurnosti i kako je tog dana kada se održavao prosvjed splitska riva protiv vlasti koja je krivo shvatila ono što joj je donio 3. siječnja". Uskoro su pristigle optužnice protiv generala Gotovine i Ademija, Sabor je održao čak izvanrednu sjednicu zbog toga, raspravljalo se o povjerenju Vladi, a u isto vrijeme premijer Ivica Račan je pisao Haaškoj tužiteljici o neprihvatljivosti dijelova tih optužnica. Negdje u isto vrijeme gospodin Sanader je u jednom intervjuu rekao, kaže, da će HDZ uvijek čvrsto zastu-

pati poziciju da nipošto ne smije doći do izručenja generala temeljem takvih optužnica. U to vrijeme HDZ je govorio o potrebi promjene Ustavnog zakona o suradnji s Haškim sudom, te se moglo čuti da se kriminalizira Domovinski rat, a za to je bio direktno optužen Haški sud, ali i tadašnja Vlada RH. Govorilo se da je Hrvatska bila jedna od glavnih zagovornica da se ustanovi Haški sud, jer nitko nije razmišljao o mogućnosti da bi taj isti sud mogao podići optužnice i protiv Hrvata. Danas se, međutim, govori drugačije u smislu da je svatko u ratu sposoban učiniti zločin, a konstatacija vrhovne sudbene vlasti u Hrvatskoj da Hrvati ne mogu učiniti zločin uzбудila je europsku i svjetsku javnost, nastavlja ova zastupnica. Moramo shvatiti da je država koja nije sposobna ispunjavati svoje međunarodne obveze osuđena na propast. Zastupnica vjeruje da je ova Vlada to shvatila i tako se ponaša. Podsjeća zatim da je koalicijska vlast 2001. donijela zaključak da procesuiranje ratnih zločina pred domaćim sudovima ne zadovoljava i da je tu potrebno nešto poduzeti, pa je upravo zbog tog zaključka i donesen Zakon o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava koji se tiču ove materije, a donesena je i značajna novela Kaznenog zakona koja definira zapovjednu odgovornost. U vrijeme koalicijske vlasti doneseni su zakoni koji jačaju domaće pravosuđe i omogućavaju da se postupci koji se upravo vode pred međunarodnim sudom procesuiraju pred domaćim sudovima. Za vrijeme ove šestomjesečne vladavine aktualne vlasti već je 8 ljudi, a možda i deveti na putu za Haag, zaključila je zastupnica Antičević-Marinović. Uslijedili su brojni ispravci netočnih navoda.

Netočno je da je HDZ organizirao demonstracije na splitskoj rivi radi rušenja koalicijske vlasti, rekao je **Niko Rebić (HDZ)**. Narod je, kaže, izabrao SDP ne zato što je mislio da ta stranka vrijedi nego da bi kaznio HDZ, ali zato nikada nije doživljavao SDP kao svoju vlast. "SDP je imao kompleks jer se bojao i boji vlastitog naroda. Narod

je prepoznao da vuk dlaku mijenja, ali nikako ne i ćud i kaznio vas je već na prvim izborima", zaključio je Rebić.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** primijetila je da je potonji zastupnik povrijedio odredbu članka 209. jer nije ispravio netočan navod. Podvukla je zatim da nikada nije direktno rekla da je HDZ organizirao demonstracije, već je samo citirala premijera Sanadera koji je čestitao organizatorima skupa. Predsjedateljica ovog dijela sjednice, potpredsjednica **Đurđa Adlešić** upozorila je zastupnicu da niti ona ne ispravlja netočan navod. **Šime Lučin (SDP)** također misli da je zastupnik Rebić povrijedio članak 209., ali i 214. Poslovnika te je uvrijedio cijelu jednu stranku koja je na zadnjim izborima dobila 560 tisuća glasova. I ako je točno da vuk mijenja dlaku ali ne i ćud tada vjeruje da niti HDZ nije promijenio svoju politiku prema Haagu.

Florijan Boras (HDZ) je replicirao na konstataciju zastupnice Antičević-Marinović da je bivša Vlada poduzimala sve da pomogne položaj okrivljenika. S tim u vezi zastupnik Boras podsjeća na jedan dokument kojega je donio Sabor 17. listopada 2003. godine tj. zaključak povodom interpelacije u slučaju generala Gotovine. Sabor tako obvezuje Vladu RH i ostala tijela državne uprave da svim bivšim i sadašnjim pripadnicima HV-a i redarstvenih snaga koji se nalaze ili se nađu u statusu osumnjičenika ili optuženika Međunarodnog suda za teška kršenja prava u Haagu osigura pravna pomoć i pristup dokumentima potrebnim za obranu. I ne samo da Vlada nije izvršila taj zaključak, nego jednako tako nije postupala po ovom zaključku u slučaju Gotovina i u mnogim drugim slučajevima, a ni po odluci suda. Spomenuti dokument Sabora najbolje pokazuje brigu i odnos bivše Vlade ne samo prema haškim okrivljenicima nego i prema Saboru uopće, zaključio je zastupnik Boras. "Zašto se ne zapitate koliko je novca isplaćeno od 2000. godine odvjetniku Rifkinu za njegov rad, a nisu dati dokumenti koji su bili tako potrebni Blaškiću, tadašnjem i sadašnjem haškom uzniku, upitala je **Ingrid Anti-**

čević-Marinović (SDP). Njezin je istup zastupnik **Florijan Boras (HDZ)** ocijenio kao povredu članka 214. odnosno 209. Poslovnika jer, kaže, uistinu nema nikakve veze o onome o čemu je sam do prije par minuta govorio. Radi ispravka netočnog navoda javila se zatim njegova stranačka kolegica **Zdenka Babić-Petričević** te poručila SDP-ovoj zastupnici "da duhovni autoritet stajao iza našeg naroda u vrijeme bezbožne komunističke vladavine kada smo kao vjernici dobivali batine od vaših partijskih predaka, a taj autoritet stoji i danas kao što će i sutra".

Uspostaviti kompenzacijske mehanizme

Tonino Picula (SDP) podvlači da danas nije moguće obraniti hrvatske nacionalne interese izvan pravnog i političkog ambijenta čiji je najbitniji dio za Hrvatsku upravo Haški tribunal. Hrvatski put prema Bruxellesu utvrđen konsenzusom vodi preko mnogih etapa, od kojih je haška etapa jedna od najvažnijih ali se oko nje ne postiže lako konsenzus. Tako je bilo u nedavnoj prošlosti, a zastupnik nije siguran da će i danas ići lakše. Odnos prema Međunarodnom sudu bio je cijelo vrijeme izazov međunarodnoj afirmaciji Hrvatske, a prošla je Vlada gradila vjerodostojnost Hrvatske na međunarodnoj sceni upravo na suradnji, a nikako ne na odbacivanju suradnje s Haagom. Međutim, nisu svi na domaćoj političkoj sceni bili podjednako postojani prema tom sudu. Domovinski rat nije bio zločin, ali su za vrijeme rata počinjeni zločini, kaže Picula, i odmah dodaje kako suradnju s Haagom nije moguće depolitizirati, ali je moguće ukloniti elemente drame pa i teatra u toj suradnji. Utoliko je rasprava o suradnji s Haagom lišena pritiska manipulirane javnosti danas izraz veće zrelosti hrvatskog društva, a da li i politike, pokazat će rezultati ove rasprave, nastavlja Picula. Kao ilustraciju koliko je teško imati ispravnu orijentaciju (pogotovo u duljem periodu) navodi da je odnos HDZ-a prema Haagu obilježen opstrukcijom dok je ta stranka u oporbi, s

izrazitom kooperativnošću kada postaje vlast s tim da se jedno i drugo opravdava obranom nacionalnih interesa. Picula kaže kako aktualna Vlada nije izdajnička zato što surađuje sa Sudom kao što to nije bila ni koalicijska Vlada koja se suočila s takvim i sličnim optužbama dojučerašnje oporbe i raznoraznih organizacija kojima je HDZ dao punu potporu. Optužbe za izdaju i kriminalizaciju

Suradnju s Haagom nije moguće depolitizirati, ali je moguće ukloniti elemente drame pa i teatra u toj suradnji.

Domovinskog rata koje su išle na račun bivše Vlade više govore o nemoći jedne politike da uredi svoj odnos prema haškoj problematici. A ne treba zaboraviti ni to da je hrvatska vlast tijekom devedesetih ignorirajući ili minimalizirajući zločine počinjene od hrvatskih snaga popločala put ambiciji Haaškog tužiteljstva da tijekom mandata bivše vlade nadoknadi propušteno zbog nesuradnje Zagreba ranijih godina. Sada se raspravlja o optužnicama protiv visoko rangiranih časnika HV-a, a političke kvalifikacije u tim optužnicama ozbiljan su izazov ne samo hrvatskoj politici nego i povijesnoj znanosti. Pri suočavanju s tim optužnicama treba nam političke sabranosti i pravne djelotvornosti, a ova su suđenja prilika za obračun s predrasudama u Domovinskom ratu, a napose da se utvrde nepobitne činjenice. U tom smislu zastupnik se založio da se u idućim mjesecima hrvatska diplomacija založi za uspostavu kompenzacijskih mehanizama kojima bi se dala odšteta i moralna zadovoljština svima za koje sud utvrdi da su nevini. Picula to predlaže vjerujući u pravdu koju će donositi Haški tribunal i hrvatski sudovi, i ponukan primjerom odbačene optužbe protiv braće Kupreškić. Predložio je da se Sabor jednim zaključkom odredi o preostalom haškom optuženiku nedostupnom pravdi, te pozdravio dragovoljni odlazak generala Čermaka

i Markača u Haag što je, kaže, itekako utjecalo na percepciju nove Vlade RH i međunarodni položaj Hrvatske. "Bilo bi jednako tako važno s ovog visokog mjesta pozvati sve hrvatske državljane da učine isto. Time bi Sabor dao svoj doprinos partnerstvu Hrvatske i Haškog tribunala".

Političko suđenje

Činjenica da određene političke kvalifikacije optužnica, ali i presude koje imaju snažan politički karakter zabrinjavaju i upozoravaju da se zaista moramo pitati kako to sudi Haaški sud, i ima li u tom sudu još nekih elemenata koji su izvan onoga što bi trebala biti isključiva nadležnost i odgovornost suda, primijetio je dr. sc. **Krešimir Ćosić (HDZ)**. S tim u vezi prisjetio se vremena (pred kraj 1999. godine) kada je neposredno prije izricanja presude generalu Blaškiću u njegov ured došao, kaže, jedan ugledni međunarodni pravnik prof. Đuro Degan. Na njegov je upit što kao stručnjak ocjenjuje kako će izgledati presuda generalu Blaškiću, uvaženi je profesor rekao da očekuje tri do pet godina zatvora za Blaškića, a bude li sreće možda i oslobađajuću presudu. Petnaest minuta nakon toga u svom je uredu od druge osobe (također uvaženog međunarodnog stručnjaka) čuo da bi general Blaškić mogao dobiti 50 godina zatvora jer je to političko suđenje ne pojedincu nego jednoj maloj državi. Na kraju general Blaškić je dobio 45 godina zatvora, a Biljana Plavšić npr., kao ideolog i poticatelj genocida 10 godina zatvora. Je li to usporedivo, pita zastupnik. General Blaškić je bio običan zapovjednik koji se našao u iznimno teškim ratnim okolnostima koje nitko nikada nije pokušao razumjeti – okružen sa svih strana slijepim napadima, a kada se govorilo i upozoravalo da u sukobima protiv Hrvata sudjeluju i mudžahedini onda se govorilo da su to izmišljotine HDZ-a. To nisu bile izmišljotine nego činjenice, kaže zastupnik Ćosić. Političke kvalifikacije iz optužnica prema generalima Markaču i Čermaku zabrinjavajuće su i govore o zajedničkom zločinačkom pothvatu u

kojem su svih tih dana i mjeseci sudjelovali branitelji u obrani Hrvatske, a takvih je bilo gotovo dvije stotine tisuća. Zabrinjava dakle, političko neprihvatljivi kontekst Haaškog suda. Također je upozorio na zabrinjavajuću metodologiju rada suda u Haagu koji ima jedan fragmentirani pristup u radu gdje su jednostavno parcijalni događaji izdvojeni bez razumijevanja šireg konteksta, a jednog bi ga dana to mogli koristiti pojedinci kako bi rekonstruirali slike zbivanja o Domovinskom ratu. To je neprihvatljivo pa to valja ne samo konstatirati nego na to i reagirati. Istina o Domovinskom ratu nije samo odgovornost Vlade RH nego i mnogih važnih institucija, naše države koje nedopustivo šute, ta je vrsta hrvatske šutnje zabrinjavajuća. Znanstvene institucije ne sudjeluju u oblikovanju istine o Domovinskom ratu, a ona se ne može stvarati bez razumijevanja šireg konteksta, a napose bez razumijevanja istine o povijesnim zbivanjima na prostorima bivše Jugoslavije od 1991. do 1995.

Činjenica je da određene političke kvalifikacije optužnica ali i presude koje imaju snažan politički karakter zabrinjavaju i upozoravaju da se moramo pitati kako to sudi Haaški sud.

Odvjetničke usluge gospodina Rifkina svatko od nas bi trebao prepoznati kao pogreške u vođenju obrane optuženih generala i građana Hrvatske, replicirao je **Slavko Linić (SDP)**. Drži da je odabran pogrešan odvjetnik koji se uopće nije potrudio proučiti dokumentaciju i nije shvatiti da je obrana haških optuženika, prije svega, pravno pitanje i posao stručnjaka da rade na tim pravnim pitanjima. Izabran je Rifkin koji nije ozbiljno shvatio svoj posao, ali je ozbiljno shvatio kako treba naplatiti svoje usluge. Rifkin je primjer kojeg ne bi smjeli ponoviti, zaključio je Linić, a zastupnik **Krešimir Ćosić (HDZ)** uzvratilo mu kako nije razumio ideju njegova izlaga-

nja. Kroz svoje izlaganje je, kaže Čosić, samo htio reći da problemi imaju širi politički karakter koje mi moramo htjeti i moći razumjeti. Različiti stavovi pravnih stručnjaka povodom izricanja presude haškom optuženiku Blaškiću ponukali su **Marka Turića (HDZ)** da ustvrdi kako će ovakve rasprave s određenim stupnjem emotivnosti na ovu temu, i otklon od istine što su ga neki iskazali u zahtjevnim ali izazovnim godinama iza nas biti sve dok se ne ustroji jedan dokumentacijski centar sa kompetentnim ljudima koji će pripremiti potrebnu svu dokumentaciju. Ti će dokumenti ujedno biti velika logistika svima nama pa i samim zastupnicima u Saboru.

U nastavku rasprave govorio je **Nenad Stazić (SDP)**. Prisjetio se prošlog saziva Sabora kada se čak sedam puta raspravljalo o suradnji s Haagom i niti jedna od tih rasprava nije odgađana zbog nepovoljnog političkog trenutka. "Svaki put je ta rasprava bila mučna, a dijelom i nepotrebna kao što je uostalom i ova danas", nastavio je Stazić. Ipak razlika između prijašnjih i ove rasprave je u stilu jer sada se raspravlja mnogo mirnije i u drugačijim okolnostima. Sada nema prosvjeda na ulicama, vezivanja lancima, Čondića i udruga, prijatniji Predsjedniku države i premijeru. Okolnosti se nisu izmijenile, niti se izmijenio odnos Haaškog suda prema Hrvatskoj, ali jeste odnos vlasti i opozicije. Zato ova rasprava, možda i nepotrebno, nužno postaje i rasprava o dosljednosti u politici. Kao stranka HSP je od prvog dana do dana današnjeg principijelno zauzeo stav od kojeg nije odstupao, a ukratko se svodi na to da ne treba žuriti s osnivanjem Suda i ne treba ga podržavati jer tamo nećemo dobro proći budući da se radi o političkom sudu. SDP i koalicijski partneri dosljedno su zastupali stav da se mora surađivati sa sudom u Haagu, ali i za to da se, što je moguće više, izborimo za nacionalne interese i interese optuženih. Pitanje je je li HDZ promijenio politiku ili je politika promijenila HDZ? U odgovoru na postavljeno pitanje Stazić podsjeća da je upravo ta stranka tražila promjenu Ustavnog zakona o suradnji sa sudom u Haagu, a

danas o tome nema govora. Također je tražio referendum i pokretanje postupka pred Vijećem sigurnosti. Prije je odnos prema Haagu bio političko pitanje, a danas je isključivo pravno pitanje, a dva istaknuta HDZ-ova pravna stručnjaka (gospoda Mišetić i Šeparović) u obranama svojih klijenata, optuženika tvrde da je u Hrvatskoj vođen građanski rat. Toliko o principijelnosti, kaže Stazić. Drži da je za HDZ pitanje Haaga bila i ostala politika i čini mu se da će HDZ uvijek učiniti ono od čega ima politički interes. Haške optužnice su krajnje neugodne, pogotovo za HDZ jer se tu uz optužene optužuje i pokojni predsjednik Tuđman, a u optužnicama za grupu Hrvata iz BiH na svim se razinama za zločinačke potihvate optužuje i HDZ, nastavlja Stazić, ali odmah podvlači kako je važno da se nigdje ne optužuje hrvatska država i hrvatski narod. HDZ se prečesto poziva na narod što, smatra Stazić, nije dobro jer zastupnici u Saboru predstavljaju dijelove tog naroda, pa onaj tko je glasovao npr. za Luku Bebića sasvim sigurno nikada ne bi glasovao za mene, kaže Stazić i obrnuto. Drži kako ne treba bježati od istine, a od nje se počesto bježalo. Istina je da su u obrambenom, pravednom i opravdanom ratu počinjeni zločini, a oni koji su to počinili nisu učinili uslugu hrvatskom narodu i hrvatskoj državi već su bacili mrlju na pravedan, opravdan i herojski obrambeni rat. Na kraju je pozdravio četiri cilja Vlade u vezi sa suradnjom sa Sudom naglašavajući da na tome valja ustrajati, pogotovo da se prebace procesi za ratne zločine u Hrvatsku.

Dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni)** rekao je da podržava usmjerenje Vlade na suradnju sa Haaškim sudom. "Uvjerenje da Republika Hrvatska jest partner, a ne više objekt suradnje sa Haagom, temeljit će se sasvim sigurno na tome je li Republika Hrvatska spremna preuzeti postupke koje inače nastoji voditi Haag, i osobno smatram da je takvo što primarni nacionalni interes RH".

Mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** rekao je da kada je u pitanju Bosna i Hercegovina odgovorno tvrdi da bez pomoći Hrvatske Bosna i Hercegovine ne bi

mogla opstati. Svekolika pomoć morem, kopnom i zrakom išla je iz Hrvatske ili preko Hrvatske, a izlazak izbjeglica iz BiH odvijao se jedino u smjeru i preko hrvatskih prostora i Hrvatske. "Može li netko zamisliti zemlju koja vrši agresiju na drugu zemlju, a u isto vrijeme još pruža ovoliku pomoć?" Naravno da je interes Hrvatske bio spriječiti koliko je to god moguće napade na svoj teritorij.

Kada je u pak u pitanju formiranje Hrvatskog vijeća obrane "mora se znati da je to prva obrambena postrojba koja je branila BiH, koja je iz početka udomila i Hrvate i Muslimane i na određeni način je bila jedina brana srpskoj agresiji".

Rekao je da je danas BiH podijeljena na temeljima ratnih osvajanja, progona stanovništva na Republiku Srpsku i Federaciju, s potpunim muslimanskim stanovništvom. "Oдавде pozivam međunarodnu zajednicu i Hrvatsku da pomogne opstanku hrvatskog naroda". Upitao je, je li HVO zločinački, ako je prvi stupio u obranu naroda i prostora BiH.

"Ako je HVO zločinačka organizacija, a ako je Tuđman zločinac i ako ga uspoređuju s Miloševićem, onda po toj naopakoj logici jednako bi se moglo usporediti Hitlera i vođe Antifašističke koalicije".

Zaključio je raspravu izrazivši podršku svim hrvatskim optuženicima u Haagu, posebno onima s prostora BiH. "Nadam se da će Hrvatska održati svoje obećanje i pružiti im svekoliku pomoć".

Vice Vukov (neovisni) rekao je da pokušaj da se HDZ-ova politika u ovome, pa i mnogim drugim pitanjima prikaže kao konzistentna i dosljedna je "nevjerojatna ekshibicija".

"Dugoročno najvažniji, pa stoga i najteži dio posla ostati će odgajateljima budućih generacija, jer na njih će pasti posao da našu svijest iščupaju iz klaustrofobičnog svijeta neupitnih istina koje su se ukopale u naš ukupni svjetonazor".

Franjo Matušić (HDZ) javio se za ispravak navoda. Rekao je da se ne radi ni o kakvom pokušaju da se prikaže konzistentnost HDZ-ove politike, jer je

”HDZ bio i ostat će konzistentan u svim ključnim pitanjima od nacionalnog interesa”.

Hrvatska politika konzistentna već četiri godine u suradnji i partnerstvu s Haaškim sudom i to je snaga RH.

Josip Leko (SDP) istaknuo je kako je bio uvjeren da će rasprava na temu politički aspekti optužnica ojačati RH u njenom nastupu pred međunarodnom zajednicom, kako bi lakše mogla braniti hrvatske nacionalne interese. Sada, međutim, postavlja pitanje hoće li građani RH ocijeniti ovu raspravu konstruktivnom, dosljednom i Hrvatskoj potrebnoj. Rekao je da ne može prihvatiti tezu da su branitelji bili nesigurni za vrijeme bivše koalicijske Vlade.

Smatra da takve rasprave treba prevladati. ”Meni je važnije da je hrvatska Vlada, hrvatska politika konzistentna već četiri godine u suradnji i partnerstvu s Haaškim sudom i to je snaga RH”. Zamolio je sve zastupnike da podrže takvu konzistentnu politiku Vlade RH u odnosu s Haaškim sudom. ”Konzistentnost politike HDZ-a je nebitna za nas”.

Pero Kovačević (HSP) drži da se Hrvatska nalazi u teškoj i ozbiljnoj situaciji, jer su dovedeni u pitanje temelji i budućnost države. Haaški sud pošao je od pravne fikcije udruženog zločinačkog pothvata hrvatske politike i vojnih zapovjednika, pa tako političko i vojno vodstvo Domovinskog rata postaju kriminalci, ratni zločinci, što je vidljivo iz svih optužnica, komentira Kovačević.

Kovačević smatra da posljednjih 8 godina nije učinjeno ništa na promicanju istine o Domovinskom ratu. Hrvatska je u potpuno podređenoj poziciji, ”poslušno izvršavamo naloge Haaškog tribunala, a s druge strane ne poduzimamo nikakve mjere da popravimo pravni položaj Hrvatske”.

Osvrnuo se na presudu generalu Blaškiću u kojoj se kaže da je Hrvatska

sudjelovala u agresiji na BiH i pita koje će biti reperkusije po Hrvatsku ukoliko se ta presuda potvrdi i u drugom stupnju.

”Što će značiti ako prođe samo jedna optužnica protiv naših generala s ovakvom definicijom udruženog zločinačkog pothvata i zapovjedne odgovornosti? Ispast će da je to država koja je stvorena na kriminalu.”

Kovačević je mišljenja da treba krenuti ispočetka, trebalo bi osnovati Hrvatski memorijalni dokumentacijski centar iz Domovinskog rata, prikupiti svu dokumentaciju, selektirati je, obraditi, a potom treba lobirati i promicati istinu o Domovinskom ratu, da Haaški tribunal više ne bude sredstvo političkog pritiska na Hrvatsku.

Naglašava da je mnoga službena dokumentacija završila u privatnim zbirkama, da su svi naši generali koji su se pojavljivali kao osumnjičeni prolazili kroz nezavidnu situaciju, da nisu imali dokumentaciju, dok je Haaški sud raspolagao kompletnom dokumentacijom.

Treba poslati jasnu poruku

Pejo Trgovčić (HSP) upitao je da li Haag ovakvim optužnicama protiv hrvatskih generala poručuje Hrvatskoj da je nastala na zločinu, a da je prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman organizirao i uspostavio zločinačku organizaciju, pa smo tako došli do države. ”Da li Haag takvim odnosom prema Hrvatskoj uspoređuje tadašnji državni i vojni vrh s drugim zločinačkim i terorističkim organizacijama u svijetu?”

Rekao je da je apsolutno sve navedeno u optužnicama neprihvatljivo, ali ga najviše zabrinjava hrvatska šutnja. Naglašava da hrvatska vlast i hrvatski političari moraju poslati jasnu poruku Haaškom tribunalu da nećemo dopustiti da itko dira u temelje hrvatske države, ”jer je Domovinski rat bio častan, legitiman, obrambeni i da nije bilo naših generala Norca, Gotovine, Čermaka, Markača i drugih zasigurno ne bi bilo ni hrvatske države”.

Treba glasno reći da su hrvatski generali, časnici i branitelji heroji, a ne zločinci, oni su legende hrvatskog naroda i simboli Domovinskog rata, dodaje zastupnik.

Da li Haag ovakvim optužnicama protiv hrvatskih generala poručuje Hrvatskoj da je nastala na zločinu.

”Prihvaćajući ovakve haaške optužnice, ponašajući se ponekad sluganski, imam dojam da se hrvatska vlast ponekad nastoji i odreći tih heroja, a sve to zato što mora ispunjavati ultimatum EU koja vrši pritisak na Hrvatsku upravo preko suda u Haagu”.

Pravaši drže da Hrvatska mora pokazati da je dosljedna, uspravna i čvrsta i da zna ponosno braniti svoje nacionalne i državne interese.

Franjo Matušić (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da nije točno da se HDZ i hrvatska Vlada odriče svojih generala, ratnika i heroja.

Ruža Tomašić (HSP) konstatirala je da je ova rasprava zakašnjela i da zapravo predstavlja oportunitizam ne samo ove Vlade nego i svih ranijih vlada koje nisu bile u stanju izvući zaključak o potrebi zauzimanja jasnih stavova i konkretnih djelovanja sukladno istini.

Apelirala je na Vladu da oformi komisiju koja bi analizirala rad odvjetnika hrvatskih optuženika pred Haaškim sudom, s obzirom na to da su za sada rezultati ”katastrofalni”.

Drži da su sve hrvatske Vlade, kada je u pitanju Haaški sud, redom bile ”uplašene, zbunjene, nemoćne”.

”Republika Hrvatska ima svoje političke i diplomatske mogućnosti i sposobnosti, ali se problemi suradnje s Haaškim sudom stavljaju na rep političkih događaja”.

Usljedila su dva ispravka netočnog navoda. Prvo je zastupnik dr. **Stjepan Bačić (HDZ)** konstatirao da je prethodna ocjena možda iznijeta u afektu, o tome kako se Vlade takmiče o slanju

što većeg broja stenograma u Haag. Zastupnica **Zdenka Babić – Petričević (HDZ)** smatra pak, da se bez obzira na mogući afekt, ne može na takav način govoriti o suradnji sa Sudom. Odgovarajući na iznijete zamjerke zastupnica **Ruža Tomašić (HSP)** ocijenila je da se ne radi o ispravku netočnog navoda budući da je govorila o tome da se pojedinci, a ne Vlada Republike Hrvatske, bave trgovinom državnim dokumentima.

Sve stranke u postupku moraju imati dostup dokumentima

Za riječ se javio potpredsjednik Vlade dr.sc. **Andrija Hebrang** koji je uvodno istaknuo da želi obraniti čast sadašnje Vlade, te precizirao situaciju oko prikupljene dokumentacije. Istaknuo je da sadašnja Vlada kontrolira ovu situaciju za razliku od prethodne Vlade, a dokumenti se nalaze na tri zakonom određena mjesta. Upozorio je da sve stranke u sudskom postupku imaju pravo na dostupnost određenih dokumenata, te objasnio na slučaju generala Markača, tezu o ravnopravnosti. Naime, njegovi su odvjetnici mogli u Vladi dobiti svu pomoć koja je uređena zakonskim propisima i odnosi se na prava optuženika. Vlada ima kontrolu nad ovim dokumentima te proširuje bazu podataka koja je dostupna svim osuđenima, osumnjičenicima i njihovim braniteljima. Zbog ovakvog korektnog odnosa ne možemo prihvatiti uspoređivanja s bivšom državnom administracijom, upozorio je potpredsjednik Vlade. Dodao je da se do sada, u desetosatnoj raspravi, nije čuo niti jedan novi, koristan prijedlog o tome kako pomoći osobama koje se nalaze u Haagu, ali su se kroz "povijesni vremenoplov čule lekcije upućene HDZ-u". Za razliku od prošle, ova Vlada surađuje s Haagom, a već je u sadašnjem periodu imala 34 putovanja članova Vlade u Haag. Osim toga, naši branitelji i heroji koji su otišli dobrovoljno, izjavili su da vjeruju ovoj Vladi, istaknuo je dr. Hebrang. Na kraju rasprave zatražio je od zastupnika da podrže ovu Vladu, vjerujući da će se obrana optuženih usko-

ro moći voditi sa slobode. Istovremeno će optuženi generali moći računati na svu dokumentaciju, logistiku i ostalu pomoć u obrani. Time će se moći ostvariti i paralelna obrana o istini u Domo-vinskom ratu, zaključio je predstavnik Vlade Republike Hrvatske.

Hrvatski generali i branitelji u Haag su otišli dobrovoljno, izjavljujući kako vjeruju ovoj Vladi.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Jakša Marasović (HDZ)**. Upozorio je da je dvojbeno iznijeta konstatacija kako se sva dokumentacija kontrolira, jer je predsjednik Vlade prethodno upozorio da još ima dokumentacije koju Vlada ne kontrolira, te pozvao vojnike i građane da ju dostave Vladi. Drži da je i snimka o sastanku generala Gotovine sa suradnicima nakon oslobođenja Knina, potvrda ove ocjene.

Potrebno je utemeljiti Dokumentacijski centar

I zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, ne prihvaćajući ocjenu da u protekloj raspravi nisu iznesene korisne sugestije Vladi. Ponovio je da treba utemeljiti dokumentacijski centar, te izdati knjige dokumenata koje mogu pomoći u lobi-ranju oko ove teme. Tu međutim, nije ništa napravljeno, i tek se kreće s ovom inicijativom.

Riječ je dobio i zastupnik **Anto Đapić (HSP)** koji je uvodno objasnio da kritičke opservacije i ocjene rada na adresu hrvatskih Vlada oko suradnje s Haaškim sudom zapravo ukazuju da su bile uplašene, zbunjene i nemoćne, "a pojedinci su se bavili trgovinom državnim dokumentima, kao što su to famozni stenogrami u Uredu predsjednika Republike". Postoje razlozi koji ukazuju da se ovakva praksa i danas provodi, pa je jasno na što je zastupnica Tomašić željela ukazati. Osvrnuo se zatim i na upit koji je uputio Vladi, a povodom odluke kojom se petorici hrvatskih državljana zabra-

njuje ulazak u Europsku uniju. Nismo zadovoljni s odgovorom i objašnjenjem predsjednika Vlade koji je diplomatski odgovorio: "da treba jačati međunarodni položaj Hrvatske". Zabrana ulaska done-sena je, naglasio je zastupnik Đapić, bez ikakve presude, pa ovakva pozicija ne bi trebala zadovoljiti ni hrvatsku Vladu ni hrvatsku javnost. Radi se o pojedincima koji su bili hrvatski zastupnici i generali, a konačno, riječ je i o ljudima koji su i prijatelji Ante Gotovine pa bi to moglo imati određeno značenje. Ukazao je zatim i na nedovoljno jasnu pozadinu pojedinih kadrovskih rješenja u kojima su smijenjeni visoki državni dužnosnici u pojedinim tijelima, vezano uz aferu nastalu oko Ante Gotovine. Ove okolnosti nikada nisu razriješene niti u Saboru, a postoje naznake da se na njihovo smjenjivanje utjecalo i iz krugova izvan Hrvatske. Ovakvi potezi namijenjeni su zapravo svima onima koji se u Saboru odluče na kritičke stavove prema politici Haaškog suda, odnosno njegovog tužiteljstva, nagovijestio je zastupnik Đapić. Kritički se zatim osvrnuo na propuste oko prikupljanja dokumentacije iz ratnog perioda, ocjenjujući da bi ponašanje Vlade po tom pitanju trebalo biti mnogo energičnije i ozbiljnije. Nove optužnice mogu ukazati da se trebalo mnogo ozbiljnije raditi na ovom poslu, upozorio je zastupnik Đapić, a zatim se kritički osvrnuo i na rad međunarodnih institucija čiji su predstavnici neutemeljeno smijenili predstavnike hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

Treba objaviti razloge zbog kojih je pojedinim hrvatskim državljanima zabranjen ulazak u države Europske unije.

Smatra da nije dobro što se u Hrvatskoj šutke prelazi preko ove činjenice, a trebalo bi točno znati razloge zbog kojih dolazi do pojedinih restriktivnih odluka. Niti jedna od osoba kojoj je onemogućen ulazak u Europsku uniju, do sada nije dobila pravomoćnu presudu koja bi

bila pravni podložak za ovakvo ponašanje.

Predložio je potpredsjedniku Vlade da se intenziviraju poslovi na prikupljanju dokumentacije, te ostvari jedan snažniji pristup prema članicama Vijeća sigurnosti UN-a. Sugerirao je ujedno korištenje i svih onih pravnih sredstava koja nam preostaju na raspolaganju. Podsjetio je da je i osobno putovao u Haag u posjet zatočenicima, kako bi se na licu mjesta uvjerio u sve okolnosti i imao uvida u njihovu tešku sudbinu. Potrebno je promijeniti ovakvo dosadašnje pasivno ponašanje prema nastalom problemu, "inače ćemo svi ponovno u jednom sivilu dočekati novu dramu i nove optužnice". Upozorio je i na novonastalu situaciju oko generala Mirka Norca, koji se o mogućoj krivnji mora očitovati i pred Haaškim tribunalom. Bez obzira na ranija jamstva tužiteljice, Sud može donijeti odluku kojom se zadržava u njihovom djelokrugu. Sve ove okolnosti tjeraju na zaključak da sadašnja pozicija za hrvatsku stranu nije baš najpovoljnija, a situacija se ne bi trebala podcjenjivati. Međutim, ukoliko presuda protiv generala Blaškića postane pravomoćna ili se nastavi optuživati pokojnog predsjednika Tuđmana, onda to objektivno može biti vrlo opasno. Kaže da uvažava i poštuje mišljenje kako nisu ugroženi temelji Hrvatske, ali podsjeća da i 50 godina nakon Nürnberškog suđenja Njemačka nije mogla postati članom Vijeća sigurnosti. Ako se sudi šefu države i vrhovniku Oružanih snaga, onda treba biti ozbiljan i ne treba čekati početak procesa već intenzivno raditi oko svih mogućih situacija, zaključio je zastupnik Đapić, govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a.

Za repliku se javio zastupnik mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** koji je upozorio na dosadašnju zbrku koja je često puta dominirala ovom problematikom. Umjesto toga, postavlja se temeljno pitanje o tome imamo li snage i želje provesti vlastite odluke koje smo svojedobno donijeli. Govoreći o dokumentaciji koju su tražili okrivljenici, podsjetio je na zaključke koje je Vlada donijela u ožujku 2000. godine i Deklaraciju

koju je donio Hrvatski sabor, a kojom se između ostalog govori i o ispunjavanju zahtjeva Međunarodnog kaznenog suda kao i zahtjevima okrivljenika i dostavi kopija dokumenata potrebnih za proces suđenja i obrane.

Moramo žaliti sve nevine žrtve, ali svi znamo da se rat vodio na tlu Hrvatske koja se morala braniti od agresije.

Dakle, temeljno pitanje odnosi se na razloge zbog kojih se donesene odluke nisu provodile, a osim toga ni generali Markač i Čermak prilikom odlaska nisu dobili svu traženu dokumentaciju, zaključio je zastupnik Arlović.

Treba zaustaviti moguće neovlašteno postupanje s dokumentacijom

Usljedio je odgovor na repliku, u kojemu je zastupnik Đapić potvrdio da haaški optuženici ni sada nemaju svu potrebnu dokumentaciju koju ima Tribunal i to ne zato što to Vlada ne bi dozvolila, već zato što je potrebna dokumentacija razasuta od Vojne policije do Obavještajne službe i pojedinih brigada. Sve to omogućava da se događaju slučajevi određenog dilanja i trgovine s dokumentima, a nevjerojatne se situacije i sada događaju pojedinim ljudima koje ispituju Haaški istražitelji. Ovakve situacije samo potvrđuju da je potrebno što hitnije ustrojiti već predloženi dokumentacijski centar sa čijim se utemeljenjem kasni već punih osam godina.

Zastupnik **Perica Bukić (HDZ)** istaknuo je da mu nije razumljivo da zemlja koja je na veličanstven način pobijedila u ratu, nema niti jednog heroja. Naprotiv, mladi ljudi bombardirani su od raznih medija, o tobožnjoj hrvatskoj krivnji koja se odnosi na Domovinski rat. Istovremeno se zaboravljaju i ne spominju značajne osobe koje bi trebale upravo mladoj generaciji biti uzor u budu-

ćem vremenu. Zato se i nastavlja ovakav neprihvatljiv apsurd, da se neprekidno moramo opravdavati za svoje poteze. Kaže da ovakve situacije osobito teško padaju hrvatskim sportašima, koji su osjetljivi na opisane nepravde. Kada se govori o Domovinskom ratu i inkriminirajućim optužbama protiv generala Markača i Čermaka, onda postoji više razloga zbog kojih bi trebalo progovoriti na ovu temu.

Hrvatski branitelji i stradalnici platili su visoku cijenu za oslobođenje Republike Hrvatske i ne zaslužuju zaborav.

Zastupnik Bukić je s ponosom naglasio "da dolazi iz herojske Šibensko – kninske županije koja je bila izravno ugrožena od velikosrpske agresije". Dok su se branitelji borili za slobodu Hrvatske, hrvatski su sportaši ostvarivali pobjede na sportskim borilištima i pronosili ime Republike Hrvatske. Baš se zbog ove osjetljivosti, dodao je zastupnik, nerijetko na same sportaše gleda kao na desno orijentirane, što je naravno pogrešno i zlonamjerno interpretiranje. Podsjetio je i na okolnosti oko potpisivanja peticije za hrvatske generale, te na situaciju i kontekst koji je vladao uoči susreta između vaterpolskih reprezentacija Hrvatske i Jugoslavije na Olimpijskim igrama u Atlanti 1996. godine. Smatra da treba žaliti svaku nedužnu žrtvu, ali činjenica je da se rat vodio na tlu Hrvatske koja se morala braniti. Zastupnik Bukić ujedno je konstatirao da svaki zločin ima svoga počinitelja s imenom i prezimenom. Drži ujedno da branitelji nisu bili ni zločinci ni agresori, te bi trebalo ustrajati na pojedinačnoj odgovornosti. Time bi i kvalifikacije iz optužnica bile teško održive i svima krajnje neprihvatljive. Na kraju je ocijenio da će se tijekom procesa dokazati i istina o karakteru Domovinskog rata kao pravednog, obrambenog i oslobodilačkog.

Potrebno je voditi vjerodostojnu politiku prema Domovinskom ratu

Ponovno je govorio zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** koji je podsjetio da optuženi generali nažalost nisu pušteni da se brane sa slobode, te pledirao da se oko ovih tema zaboravi na političke i stranačke razmirice i neslaganja. Upozorio je međutim, da se retorika predsjednika Vlade povodom optužnica, znatno razlikuje u odnosu na onu koja se čula sa Splitske rive 2001. godine. Smatra da se ovdje ne radi o tezi "kako vlast mijenja ljude, već o političkom sazrijevanju pojedinaca i stranaka iako reakcije iz jednog dijela sabornice to baš i ne potvrđuju". Politika se treba zasnivati na određenim principima, jer nas u protivnom vodi prema čistom pragmatizmu u kojemu nema ni poštenja ni časti. Ovo je možda staromodno definiranje politike, ocijenio je zastupnik Pančić, ali smatra da se ipak ne treba voditi kameleonskim instinktima. Ne želeći se sramiti za svoje poteze, smatra da svi dužnosnici trebaju voditi računa o svakom istupu, uključujući i period kada im istekne saborski mandat, a prošlost nitko ne može izbrisati. Zbog ovih okolnosti, ne razumije zbog čega se pojedinci iz vladajuće stranke srame vlastite stranačke prošlosti i zato što su nekada u bivšoj SFRJ obnašali značajne partijske i državne dužnosti. Citirao je potom dio govora potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske, **Jadranke Kosor**, koja je o ovoj temi govorila u Saboru u rujnu 2002. godine. Tada je rekla da se ne bi mogli objasniti razlozi mladim naraštajima, ukoliko bi došlo do suđenja zapovjednicima pobjedničke vojske koja je branila i oslobađala zemlju. Napomenuo je da će on svojoj djeci reći isto ono što bi rekao i prije deset godina. Ne slaže se s definicijama prema kojima je Domovinski rat bio građanski rat, a takve su se kvalifikacije prije mjesec dana mogle čuti čak i od bivšeg ministra pravosuđa i državnog odvjetnika. Taj je rat svakako bio obrambeni i oslobodilački, a Hrvatska je bila žrtvom velikosrpske agresije

u kojoj su stradali civili i njihova imovina. Međutim, u tom su se ratu događala i djela koja je trebalo na vrijeme sankcionirati, pa zato danas i vodimo raspravu o Haagu.

Ne možemo prihvatiti pojedine ocjene iz optužnice, prema kojima je "Oluja" bila udruživanje u zločinački poduhvat.

Zaključno je pozdravio ocjene premijera Sanadera podržavajući i stav da Hrvatsku treba graditi kao pravnu, prosperitetnu i ekonomsku državu. Predsjedavajući je i ovaj puta upozorio da se i ovom prilikom udaljilo od teme koja je ograničena samo na traženi ispravak netočnog navoda, te riječ dao zastupniku Željku Kurtovu (HNS).

Stradali i ranjeni branitelji pali su za Hrvatsku

On je podsjetio na vlastita ratna iskustva koja je imao kao zapovjednik Samostalne vojne Škabrnje i 5. sektora akcije Maslenica, te kao dozapovjednik grupe Zadar. Navodeći imena velikog broja smrtno stradalih i ranjenih suboraca, upozorio je da nikome ne daje da se osjeća većim Hrvatom. Obraćajući se premijeru Sanaderu, podsjetio ga je na teška ratna iskušenja koja je morao prihvatiti i trenutke kada u rovovima nije moglo biti kalkulacija. Podsjetio ga je ujedno "da su branitelji bili svih boja i dresova, ali nije im bila važna stranaka već država i nisu žalili platiti visoku cijenu da ju konačno dobijemo". Zamjerio mu je što drugima dijeli lekcije iz hrvatstva, a danas šalje generale u Haag, bez imalo zadržke. Usprkos tome, on će branitelje i generale zadržati u dobrom sjećanju zbog njihovog doprinosa u Domovinskom ratu. Podsjetio je zatim na pojedine neprihvatljive uzvike i parole o tobožnjoj izdaji, koje su se čule na ranijim prosvjedima, a koje su bile upućene onima koji su tada morali provoditi zakonske odluke. Kako bi se danas

vi osjećali u ovakvoj situaciji, zapitao je zastupnik. Na kraju je postavio pitanje i zastupniku Jarnjaku znači li to da njegov suborac Gotovina, nije častan general jer nije časno pošao u Haag i časno se predao.

Zatim je govorila potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, **Jadranka Kosor**. Odgovorila je na raniji navod i citat zastupnika Pančića, pitajući za razloge zbog kojih u svakom svom izlaganju citira njena ranija izlaganja. Ocijenila je da bi se moglo raditi i o opsesiji, te ga upozorila da ima jednake temeljne stavove oko Domovinskoga rata i ranije, dok je bila zastupnica.

Domovinski rat bio je obrambeni, oslobodilački i pravedan

I danas drži da su pripadnici naše Hrvatske vojske oslobađali i branili Hrvatsku, a nametnuti rat bio je pravedan i oslobodilački. Prema tome, moramo se na jednak način odnositi i prema hrvatskim braniteljima koji imaju pravo na vlastito dostojanstvo i ne zaslužuju da ih itko proziva "kao povlastičare i lažne invalide". Upozorila je da su lažnim invalidima proglašeni i oni stradalnici koji su u ratu izgubili nogu, a svoj invaliditet zadobili u teškim okolnostima i trenucima. Spominjući skrnavljenje spomenika iz Domovinskog rata u Borovom Selu, upozorila je da bi svaka vlast trebala promptno i odgovarajuće reagirati. Dodala je kako je ova Vlada ispravno reagirala kada je došlo do ovakvih situacija. Ukazala je zatim na neprihvatljivo testiranje oboljelih od PTSP-a što je za hrvatske branitelje predstavljalo još jedno dodatno poniženje koje im je priuštila bivša vlast. Upravo je zbog ovih okolnosti, donijela odluku o ukidanju ovoga testa i ostalih sličnih postupaka, ali nije mogla utjecati na pojedine nepravedne postupke prevođenja i revizije bivše vlasti.

Što se tiče objeda upućenih predsjedniku hrvatske Vlade, smatra da nisu

utemeljene zamjerke kako je tobože nekome dijelio lekcije iz hrvatstva. I premijer Sanader dosljedno definira ove situacije vezane uz Domovinski rat, te pokušava zaštititi sve ljude koji su najzaslužniji za stvaranje slobodne, neovisne i demokratske Hrvatske, zaključila je zastupnica Kosor.

Treba pozdraviti i podržati napore premijera dr.sc. Ive Sanadera da nastavi one korake koji su utvrđeni odredbama Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Haaškim sudom.

Zastupnik **Ivica Pančić** upozorio je da je Poslovnik prekršen u članku 214. jer se nisu ispravljale njegove riječi već iznosile nekakve kvalifikacije i optužbe. Smatra da detalji iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja nemaju nikakve veze s ovom točkom dnevnog reda, pa nema razloga da ga se vrijeđa. Predsjedavajući ga je pozvao da se posveti ispravku netočnog navoda, a zastupnik je zatim ocijenio da se ne sjeća reakcija vezanih uz sknavljenje spomen – obilježja u Borovom Selu, međutim, eventualne refleksije na taj događaj mogu se naći u arhivi.

I zastupnik **Šime Lučin (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. On je podsjetio da je rečeni spomenik podignut upravo na njegovu inicijativu, te je javno reagirao kada je bio oskrnavljen.

Neke iznijete kvalifikacije u optužnicama ne mogu se prihvatiti

Zastupnik **Miroslav Rožić (HSP)** u kratkim je potezima konstatirao da se u Saboru do sada raspravljalo o različitim stvarima i s različitim političkih stajališta. Međutim, nije učinjen pomak kada je u pitanju suradnja s Haaškim tribunalom već su ponovljene neke ranije i svima poznate konstatacije. Dva su pitanja koja uvijek iznenađuju i potiču

na razmišljanje, definirao je zastupnik Rožić ocjenjujući da se sva pitanja o kojima raspravljamo dotiču pravosuđa.

Ima zastupnika koji ocjenjuju da se ovaj problem, odnosno nevinost optuženih, može razriješiti samo u Haagu. Nije međutim, jasno kako se i kojom pravničkom metodom mogu pobijati navodi iz optužnice koji kažu: "da su tijekom i nakon operacije "Oluja" i čitavo vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, Ivan Čermak i Mladen Markač, s drugima, uključujući i Antu Gotovinu i predsjednika Franju Tuđmana sudjelovali u udruženom zločinačkom potihvatu čiji je zajednički cilj bio prisilno i trajno uklanjanje srpskog stanovništva iz regije Krajina". Drugo pitanje odnosi se na neminovnost suradnje s Haaškim sudom. Znači li to, zapitao je zastupnik Rožić, "da mi predajemo generale, političare, časnike i vojnike koje Haaški sud zatraži ili i tu naša suradnja završava". Podsjetio je zatim na naglaske oko inicijative koju je HSP pokrenuo još 1997. godine u Županijskom domu Sabora. Tada su predlagali osnivanje Hrvatskog memorijalnog i dokumentacijskog centra, u kojemu će se pohranjivati iskazi svjedoka i stradalnika, te prikupljena autentična dokumentacija i građa iz tog perioda. Da se pristupilo ovom poslu, danas bi mogli aktivno sudjelovati u suradnji s Haaškim sudom, a prikupljena dokumentacija rezultirala bi s relevantnim rezultatima, objavljenim knjigama, dokumentarnim filmovima i znanstvenim radovima i disertacijama. Vlada se složila da je ovo dobra ideja, ali ne može prihvatiti HSP-ovu inicijativu, već želi dati vlastito rješenje.

Lako je reći da je to bio pravedan i obrambeni rat, ali treba voditi računa da takvu definiciju prihvate i ostali čimbenici. Citirajući fragmente iz optužnice, zastupnik je upozorio da pojedine definicije i izrazi, sugeriraju da se radi o teškim kvalifikacijama koje sugeriraju nešto sasvim drugo. Smatra ujedno da se njima ne optužuju samo generali Čermak i Markač, već optužnica obuhvaća cjelokupan politički i vojni vrh hrvatske države. Odgovarajući na postavljeno pitanje zastupnika Bukića, istaknuo

je da svi znamo imena heroja Domovinskog rata. Spomenuo je ujedno da su mnogi poginuli, mnogi zaboravljeni, a mnogima se i sudilo ili im se sudi. Postavio je pitanje Vladi o tome kako zamišlja da jedna država i narod mogu proći neokrnjeni, ako se sudi njihovom političkom i vojnom vrhu za stvaranje i oslobađanje vlastite države.

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** uputila je repliku u kojoj je ocijenila da se Sabor nerijetko postavlja kao da je sud ili tužiteljstvo, pa se onda tom logikom analiziraju optužnice. Smatra da Sabor ne bi trebao osporavati pojedine dijelove optužnice, jer pojedine terete tužiteljstvo tek treba dokazati. Pobjedu Republike Hrvatske u Domovinskom ratu ne priznaju samo njeni građani, već i sve demokratske zemlje svijeta koje su je priznale kao samostalnu državu i primile u mnoge europske i svjetske integracije.

Svi imamo pravo na ljubav prema Hrvatskoj

Zastupnica **Ljubica Brdarić (SDP)** smatra pak da ne treba zaboravljati prošlost kako ne bi bili osuđeni na njeno ponavljanje. Hrvatska je bila pobjednica u ratu što je svima poznato budući da je "osujetila šizofrenu ideju Slobodana Miloševića koji je na nju izvršio agresiju". Smatra da je najznačajnije što o tome misle hrvatski građani i narod nego pojedini međunarodni čimbenici koji nisu željeli naše osamostaljivanje. Smiješni su joj i pokušaji da se zavađi hrvatske branitelje i zastupnike jer svatko od nas ima nekoga od sudionika rata, istaknula je zastupnica. Navela je da je i njen brat hrvatski branitelj, a svoje je rane zadobio braneći Vinkovce u predgrađu Mirkovci, te je invalid Domovinskog rata. Prema tome, ovaj događaj za nas ima jednako značenje, a svaki stanovnik ima pravo voljeti Hrvatsku koja ima bogatu kulturnu baštinu i hrabre ljude koji su ju obranili.

Nisu međutim, prihvatljive situacije kada su se bivšoj Vladi i vlastima upućivali stihovi: "Oj, Ivice i Stipane, pojest će vas crne vrane". Došlo je do nemilih

i neprihvatljivih situacija i događaja, i to samo zbog provođenja odredbi Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom koji je donesen u Hrvatskom saboru, upozorila je zastupnica Brdarić. Nažalost, tijekom rata dogodili su se pojedini ratni zločini koje svakako treba sankcionirati, a bilo bi sretnije i bolje da je to obavilo hrvatsko pravosuđe nego kako to sada radi Haaški Tribunal. Hrvatska vlada treba dati punu potporu optuženim osobama, a tužiteljstvo tek treba dokazati iznijete teze i kvalifikacije, konstatirala je zastupnica. Citirajući uvijek aktualne riječi preminulog hrvatskog pisca i zastupnika Vladu Gotovca, zastupnica je zaključila da se mogući zločini ne trebaju sankcionirati zbog Haaga ili međunarodne zajednice, već zbog nas i naše djece, kako bi se poslala poruka o neprihvatljivosti bilo kakvog zločina. Smatra ujedno da će Hrvatska prikupiti snage za ovakve poteze, te je pozdravila činjenicu da premijer Sanader i Vlada nastavljaju one poslove koje je već trahirala prethodna vlast. To je jedini put koji može dati rezultate. Ponovila je da ovu zemlju jednako vole svi, uključujući i biračko tijelo kao i članovi SDP-a, te svi jednako žele njen stvarni prosperitet i boljitak.

Predsjedavajući je zatim precizirao okolnosti donošenja spomenutog ustavnog zakona. Napomenuo je "da nije donijet voljom većine, zna se koje, nego je donijet osim jedne stranke HSP-a, te da su i zastupnici SDP-a glasovali za ovaj Ustavni zakon". Ocijenio je da bi se istovremeno trebalo kloniti i komentara kako se nekoga želi zavaditi s hrvatskim braniteljima. Riječ je zatim dobio zastupnik **Slavko Linić (SDP)**.

Ponovne podjele

Slavko Linić (SDP) istaknuo je kako nitko ne osporava usmeno izlaganje predsjednika Vlade jer interes je svih nas da saznamo istinu o Domovinskom ratu, ali i na najbolji način, a u skladu s Ustavnim zakonom, zaštitimo interese građana Hrvatske koji su optuženi od Haaškog tužiteljstva. Linić je dodao kako iako se ova rasprava vodi

sedmi put, prvi put se ne postavlja pitanje promjene hrvatskih zakona vezanih uz obranu istine o Domovinskom ratu. No zastupnik je zamjerio isticanje teze od nekih zastupnika kako je ova Vlada dobra za razliku od prošle kojoj se nije vjerovalo. Danas ponovno razgovaramo o podjelama između sebe, dodaje Linić, umjesto da se danas zajednički borimo za naše interese, da sve parlamente izvijestimo o istini, da pišemo knjige, organiziramo simpozije, pronalazimo dokumentaciju o Domovinskom ratu,

Podjele među nama slab su argument za one koji su u Haagu.

te da se hrvatska politička scena ujedini i svojim dostojanstvom, raspravama, političkim odlukama pomogne u obrani istine o Domovinskom ratu i obrani svakog pojedinca optuženog pred Haaškim sudom. Podjele među nama slab su argument za one koji su u Haagu. Linić je izrazio i razočaranje predloženim zaključcima HDZ-a smatrajući kako su zaključci Sabora od prije tri godine daleko jači jer predstavljaju političke ocjene o optužbama, a na temelju kojih se mogu poduzeti konkretne akcije. Danas smo trebali raspravljati, ističe zastupnik, na koji se još način može pripomoći Vladi Republike Hrvatske u političkom, stručnom, edukativnom, promotivnom planu glede obrane hrvatskih interesa i istine o Domovinskom ratu. U zaključku izlaganja Linić je dodao kako cijeli SDP podržava prijedlog Vlade o načinu organiziranja bitke na sudu, te kako je potrebno organizirati se u promociji istine o Domovinskom ratu, u promociji ljudi koji su ostvarili obranu.

Kontinuitet politike

Dragica Zgrebec (SDP) započela je izlaganje iznošenjem mišljenja kako je donošenje novih zaključaka nepotrebno jer se u proteklih sedam rasprava donijelo sedam različitih dokumenata, od toga tri deklaracije: Deklaracija o Domovinskom ratu, Deklaracija o suradnji s

Haaškim sudom, zaključke o suradnji s Haaškim sudom i još četiri vrste zaključaka. Jedina razlika koja se primjećuje u tih sedam rasprava, primijetila je zastupnica, jest različiti pristup raspravi kada si u uporbi, a kada na vlasti. Dragica Zgrebec je tako podsjetila na izlaganje Ivice Račana 2001. godine kada je među ostalim rekao kako međunarodne obveze Hrvatske uključuju i suradnju s MKS-om u Haagu, kako suradnja Vlade s Haaškim sudom ne znači da Vlada podržava optužnice, kako je kao premijer poslao Haaškom tužiteljstvu oštro intonirano pismo kojim prigovara na sadržaj optužnica, kako je Vlada spremna direktno pomoći obrani optuženih ukoliko do suđenja u Haagu dođe. Tada je predsjednik HDZ-a, dodaje zastupnica, javno pozvao članstvo stranke da se pridruži prosvjedima u Splitu i Osijeku, te čestitao organizatorima. Isto tako tom je prilikom izjavio kako Hrvatska ne može prihvatiti te optužnice i postupiti po njima, te da treba ostati na stajalištu da su neprihvatljive i potpuno odbiti postupanje po uhidbenom nalogu. Danas, ističe zastupnica, predsjednik Vlade izjavljuje kako se i u obrambenom ratu mogu počinuti zločini, te kako je obveza Hrvatske suradnja sa MKS-om. Premijer je, dodaje zastupnica, poslao i pismo predsjedniku Suda, izjavivši kako se pravno, a ne politički moraju pobijati teze o Domovinskom ratu nametnute u sadržaju optužnica. Dragica Zgrebec izrazila je stoga zadovoljstvo što je u Hrvatskoj danas vidljiv kontinuitet politike u jednom važnom državnom i nacionalnom pitanju. Zadovoljstvo je izrazila i zbog izjava potpredsjednika Vlade Andrije Hebranga koji je pozvao generala Antu Gotovinu da se dragovoljno preda Haaškom sudu, iako je prošle godine Hebrang izrazio protivljenje pozivu hrvatskih vlasti na predaju generala Gotovine. Sve to pokazuje da je Hrvatska postala normalna demokratska država, zaključila je zastupnica Zgrebec.

Potpredsjednik Vlade **Andrija Hebrang** javio se za riječ ispravljajući netočan navod zastupnice. Tom je prilikom istaknuo kako su uvjeti pod kojima

je Vlada uputila poziv generalu Gotovini drugačiji od uvjeta koje je osigurala bivša Vlada. Naime, Vlada je sa sudom u Haagu uspjela dobiti obećanje tužiteljice Carle del Ponte kako će se general moći braniti sa slobode. Pod uvjetima koje je osigurala bivša Vlada, dodao je Hebrang, nikad ne bih preporučio predaju mom prijatelju Anti.

Zastupnica Zgrebec ispravljajući navod potpredsjednika Vlade, napomenula je kako je u to vrijeme stigla i optužnica protiv generala Ademija koji se brani, odnosno čeka suđenje sa slobode.

Potreban konsenzus

Suradnja sa MKS-om nije upitna već ostaje pitanje kako, na koji način i s kojim ciljevima će se ta suradnja odvijati u budućnosti, istaknuo je u početku izlaganja mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. S obzirom na to da je to vrlo ozbiljno i važno pitanje potrebno je da svi parlamentarci, neovisno o stranačkoj pripadnosti postignu konsenzus o tim zadacima i ciljevima koje mora ostvariti izvršna, pravosudna vlast i svi drugi. Potrebno je postići suglasnost kako se ne može dovesti u pitanje pravo hrvatskog naroda i građana Republike Hrvatske da obrane svoju slobodu i svoj teritorijalni integritet. Arlović je dodao kako je važno utvrditi odgovornost za zločine radi istine, radi nas samih, a ne samo zbog međunarodne zajednice, te kako se važno boriti protiv svake teze koja dovodi u pitanje legitimitet hrvatskog naroda i građana Hrvatske da brane svoju slobodu i suverenitet, a u toj borbi važno je postići suglasnost. U nastavku izlaganja Arlović se osvrnuo i na 4 cilja Vladine politike prema Haagu koje je premijer u svom izlaganju nazvao ciljevima "naše Vlade". Arlović smatra kako su obrana povijesne istine o Domovinskom ratu, pomaganje obrani optuženika i osumnjičenika, osiguravanja obrane sa slobode, prebacivanja procesa u domenu hrvatskog pravosuđa, ciljevi "svake Vlade Republike Hrvatske" jer su to ciljevi, odnosno obveze koje proizlaze iz Deklaracije o Domovinskom ratu,

iz Deklaracije o suradnji s MKS-om i zaključaka Hrvatskog sabora iz srpnja 2001. godine. Dužnost je svih nas da osiguramo obranu dostojanstva Domovinskog rata, ali u isto vrijeme moramo procesuirati sve one zbog čijih se počinjenih zlodjela može dovesti u pitanje i sam Domovinski rat. Važno je surađivati s Haaškim sudom, ali na neprihvatljive kvalifikacije sadržane u optužnicama

Dužnost je svih nas da osiguramo obranu dostojanstva Domovinskog rata.

generalu Čermaku, Markaču, šestorici iz BiH, moramo reagirati i to ne zbog političkih razloga već zato što nas je na to formalno obvezao Hrvatski sabor kroz već navedene deklaracije i zaključke. Arlović ističe kako je potrebno u Hrvatskom saboru raspraviti i pitanje što su Vlada i nadležna pravosudna i upravna tijela učinila na provođenju tih dokumenata kako bi se ta suradnja sa Sudom još kvalitetnije odvijala, ali istovremeno vodeći računa o zaštiti nacionalnih interesa, dostojanstvu hrvatskih građana i hrvatske države. Takvim pristupom Vlada bi pred Haaškim sudom mogla koristiti argument kako mora postupati i po drugim dokumentima kao što su Ustavni zakon i Statut Haaškog suda, zaključio je Arlović.

Doza nekritičnosti

U svom kraćem izlaganju zastupnik **Ivo Banac (LS)** ocijenio je kako ova rasprava pokazuje veliku dozu nekritičnosti prema našoj recentnoj povijesti. Pojašnjavajući tezu Banac je istaknuo kako pravedna stvar u II. svjetskom ratu neće biti negirana činjenicom da su saveznici uništili niz njemačkih gradova, da je SAD bacila dvije atomske bombe na velike japanske gradove. Stvaranje središnjih institucija koje će iznijeti istinu o Domovinskom ratu ne može se programirati, dodaje zastupnik naglasivši kako se moramo suočiti s tamnim stranama naše recentne povijesti kako bismo išli

naprijed s drugima koji imaju jednako tako tamne strane u svojim povijestima, u jednu novu bolju Europsku uniju gdje će problemi povijesti biti istraživani nepristrano i bez tendencioznosti. Obranimo li ono što je istinito u našim nastojanjima za neovisnost 90-tih godina položiti ćemo ispit koji ova država i svi njeni građani još moraju položiti, zaključio je Banac svoje izlaganje.

Zbunjen narod

Istaknuvši kako su okolnosti u kojima se vodi rasprava dijametralno suprotne okolnostima u kojima su se vodile prethodne rasprave o toj temi, zastupnik **Tonči Tadić (HSP)** je podsjetio na 2001. godinu kada su u Hrvatskoj održavani prosvjedi, kao da je haaški proces bio top tema, a saborska galerija bila je ispunjena predstavnicima hrvatskih branitelja. Danas se pak održava rasprava koju je oporba tražila nekoliko mjeseci. Dok je HSP bio dosljedan, dodaje Tadić, neki pojedinci iz sadašnje Vlade govorili su prije koju godinu kako Vlada nema pravo postupati prema haaškim optuženicima i optužnicama, te kako Sabor mora biti kontrolor Vladine politike prema Haagu i kako nitko ne može otići u Haag bez odobrenja Hrvatskog sabora. Govorilo se tada da se neće dopustiti tada aktualnoj vlasti da izvede svjetski presedan i sudi pobjedničkoj vojsci. Danas smo dijametralno suprotno od tog stanja-ističe zastupnik podsjetivši kako su generali već otišli u Haag bez rasprave, a uskoro ide i general Norac. Teško je ne uočiti da hrvatska Vlada prelazi preko toga i to jednostavno zato jer je to navodno ono što ubrzava put Hrvatske prema Europskoj uniji, izjavio je Tadić i dodao da ako je to cijena ulaska Hrvatske u Uniju, onda mu zaista nije bilo do slavlja na Trgu bana Jelačića jer su dizanje zastave Europske unije oni u Haagu gledali suzrim očima. Narod je zbunjen, ističe Tadić jer isti čovjek premijer Ivo Sanader danas govori jedno, a prije par godina govorio je drugo. Zbunjenost ide toliko daleko da neki ljudi misle kako su nam Amerikanci podvalili dvojnika - izjavio je Tadić želeći što zornije ilustrirati stanje u narodu. Narod

teško može pratiti što se događa u politici u odnosu prema Haagu za koju se kunu da je ista, ali očito da se ne radi o istoj politici već o jedinoj mogućoj politici. Neprihvatljivo je, smatra Tadić, bilo koja ležernost oko ove rasprave, nedopustiva je ležernost Vlade i zato je potrebno zauzeti političko stajalište o svim mogućim neprihvatljivim kvalifikacijama iz optužnica. Zastupnik je podsjetio na točke optužnice protiv generala Bobetka u kojima se opisuje kako je pokojni general na svoju ruku iz čista mira digao oružane snage da bi napao susjednu državu "Republiku Srpsku Krajinu" i izvršio genocid što mu je bila jedina želja. U optužnicama protiv generala Markača i Čermaka navodi se postojanje te države, te njeno proglašenje neovisnosti od Republike Hrvatske. U svim tim optužnicama protiv Gotovine, Čermaka, Markača, Bobetka, Norca, dodaje zastupnik, stalno se provlači teza genocida, genocidnosti čitave hrvatske države, genocidnosti oružanih snaga. To su političke kvalifikacije oko kojih se moramo očitovati i od kojih se moramo ograditi. Na ovom pitanju ne smiju se skupljati politički bodovi već se mora prikupiti politički konsenzus, te u vidu zaključaka Hrvatski sabor mora političkim putem odbaciti političke kvalifikacije, te zadužiti Vladu da te zaključke realizira. U nastavku izlaganja Tonči Tadić se osvrnuo i na inicijativu osnivanja Memorijalnog centra koji bi čuvao sjećanje na Domovinski rat za sve buduće generacije, a istovremeno poslušio u borbi protiv tendencije izjednačavanja agresora i žrtve od međunarodne zajednice, tendencije zaborava žrtava srpskog genocida nad Hrvatima, zaborava činjenica da su velikosrbi koji su nad Hrvatskom proveli genocid, kulturocid, ekocid, imali za cilj svodenje naših žrtava na puke brojeve. Nažalost, iako je HSP osnivanje takvog centra sustavno predlagao, to još nije realizirano. Na kraju izlaganja Tadić se osvrnuo i na institut obrane sa slobode o kojem je bilo riječi, te istaknuo kako bilo koji sudac može pokrenuti inicijativu da se optužnica dopuni nekim aneksom i da se taj institut ukine.

Povjerenje hrvatskih branitelja

Josip Đakić (HDZ) u uvodu je istaknuo kako se smatra svjedokom i učesnikom akcija u Domovinskom ratu, te kako je svjestan da zločine koji se neopravdano stavljaju na teret generalima Markaču, Čermaku, Gotovini i drugim časnicima jer oni nisu krivi, spadaju u domenu individualne odgovornosti, Đakić je dodao kako su pravni poredak i pravna država dobro funkcionirali na teritoriju oslobođenih područja nakon akcija Bljesak, Oluja i drugih, te kako su protiv onih pojedinaca koji su se drznuli počinuti bilo kakvo djelo paleži, ubojstva ili pljačke podnesene krivične

Danas hrvatski branitelji vjeruju hrvatskoj Vladi, podržavaju je i daju joj potporu da obrani istinu o Domovinskom ratu.

prijave te kako su sankcionirani. Prema izvješću državnog odvjetnika nakon oslobodilačkih akcija protiv hrvatskih branitelja, Hrvatske vojske ili policije ili civila, podneseno je 5400 prijava od kojih je 2700 doživjelo pravomoćne presude. Isto tako zastupnik je dodao kako je bilo situacija gdje su požari i pljačka počinjeni od samih onih koji su bježali po napatku Milana Martića. Đakić se u nastavku izlaganja osvrnuo na činjenicu da hrvatski branitelji danas kada se vodi ova rasprava ne prosvjeduju, smatrajući da je razlog tome to da su svjesni da imaju drukčiji status i odnos s Vladom pun uzajamnog poštovanja i razumijevanja, te da su svjesni kako Vlada čini svekoličke napore kako bi pobila navode ovih optužnica, te zaštitila svoje generale. Odnos bivše Vlade prema braniteljima nije bio korektan, a danas se promijenio, ističe Đakić i dodaje da danas hrvatski branitelji vjeruju hrvatskoj Vladi, podržavaju je i daju joj potporu da obrani istinu o Domovinskom ratu. Nitko ne može biti zadovoljan ovim proizvoljnim optužnicama i možemo

se nadati kako će Vlada pronaći način da pravnim argumentima obrani istinu, zaključio je Đakić svoje izlaganje.

Nezadovoljni branitelji

U ime Kluba zastupnika HSP-a zastupnik **Pero Kovačević** podsjetio je kako je Haaško tužiteljstvo odbilo zahtjeve odvjetnika šestorice Hrvata iz BiH da čekaju početak suđenja sa slobode pozivajući se na izjavu Mate Arlovića kako Hrvatska nije bila agresor u BiH, te kako HSP ne priznaje Haaški sud. HSP priznaje Haaški sud samo ukoliko će biti pravna institucija, no ukoliko će to biti političko sredstvo pritiska na Hrvatsku mi ne možemo priznati takav sud, izjavio je zastupnik. Kovačević je zamjerio usmenom obliku izvješća predsjednika Vlade, smatrajući kako je to izvješće trebalo biti u pisanom obliku. Komentirajući predloženi zaključak klubova zastupnika HDZ-a, HSLS-a, DC-a, HSU-a i Kluba nacionalnih manjina, zastupnik se zapitao kakvim se to aktivnostima Vlade daje podrška s obzirom na to da su do sada napravljene samo dvije aktivnosti, odnosno poslana su dva pisma koja nemaju nikakve pravne snage. Vlada nema aktivnosti već samo poslušno surađuje, te je zbog toga potrebno prihvatiti zaključke Kluba zastupnika HSP-a, smatra Kovačević jer se samo tako može boriti protiv političkih kvalifikacija Haaškog tribunala. U zaključku izlaganja Kovačević je predložio da vladajuća većina povuče svoje na brzinu napravljene zaključke i da se pokrenu sveukupne političke i pravne aktivnosti, kao i lobiranja. Branitelji nisu zadovoljni, ustvrdio je zastupnik jer kako će biti zadovoljni kad su svi optuženi da su činili genocid, da su bili u zločinačkom pothvatu koji je vodio pokojni predsjednik Tuđman.

Zastupnik Arlović ispravio je netočan navod Kovačevića ističući kako nije govorio o ratu u BiH niti je ikad dao izjavu je li Hrvatska bila agresor u BiH ili ne već je govorio o pravu hrvatskog naroda da brane svoj teritorijalni integritet.

Kovačević je upozorio na povredu Poslovnika od Arlovića koji je ispravljao citat izjave Carle del Ponte.

Oснаživanje Deklaracije o Domovinskom ratu

U ime Kluba zastupnika HSS-a zastupnicima se obratio **Zlatko Tomčić** podsjećajući kako se točka dnevnog reda zove politički aspekt inkriminiranih djela iz optužnice protiv generala Ivana Čermaka i Mladena Markača, te kako se od ovog doma očekuje da usvoji političku ocjenu tih neprihvatljivih ocjena iz optužnice. Nema sumnje da će zbog većine zastupnika, zaključak HDZ-a biti usvojen, ističe Tomčić, te dodaje kako jedna rečenica ne može biti supstitut za politički sud ovog visokog doma o svemu što je izrečeno u optužnicama jer bi to bilo podcjenjivanje ovog

doma. Domovinski rat i hrvatski branitelji zaslužuju puno više materije, jedan ozbiljniji pristup, odnosno zaslužuju da pokušamo na ovoj temi postići suglasje. Tomčić je stoga predložio da se odgodi glasovanje do sljedeće sjednice kako bi se u međuvremenu pokušali usuglasiti oko velikog djela ove materije, te doći do nekih zaključaka koji će uistinu s puno digniteta, s puno suptilnosti, s puno odgovornosti o ovoj temi izreći ono što dolikuje Hrvatskom saboru.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** je istaknuo kako je osnovno ideja ove rasprave bila da se osnaži Deklaracija o Domovinskom ratu jer predloženi zaključak sublimira tu Deklaraciju, te podupire Vladu u aktivnostima koje je do sada činila u obrani istine o Domovinskom ratu i pobijanju neprihvatljivih točaka optužnice, te zalaganju da se optuženi generali brane sa slobode.

Bebić je dodao kako ne vidi razloga zašto bi se pisali neki posebni zaključci kada je ta ideja već sublimirana u zaključak za koji nema razloga da se ne glasuje.

Nakon završene rasprave zastupnici su pristupili glasovanju. Prijedlog zaključka od klubova zastupnika HDZ-a, HSLS-a, DC-a, HSU-a i Kluba nacionalnih manjina usvojen je sa 70 glasova "za", 15 "protiv", te 4 suzdržana.

Prijedlog zaključka Kluba zastupnika HSS-a nije dobio potrebnu većinu. 10 glasova "za", 1 "protiv" i 78 suzdržanih.

Prijedlog zaključka Kluba zastupnika HSP-a nije prihvaćen jer je za njega glasovalo 9 zastupnika, dok je 1 bio protiv, a 79 suzdržanih"

V.Ž; M.Ko; J.R; Mi.Mi; J.Š; S.Š; Đ.K; H.S.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora